

CANLLAW ARFER DA

Dod o hyd i ac adeiladu
teuluoedd mabwysiadol i
blant yng Nghymru

5

Cyswllt

1

Pontio a Chymorth Cynnar

2

Gweithio gyda Rhieni Geni

3

Cymorth Mabwysiadu

4

Rhagair

Sarah Coldrick a Helen Hawksworth

Rydym wedi cael y fraint o weithio'n agos gyda Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol Cymru ers ei sefydlu yn 2014, yn ein rolau priodol o fewn mabwysiadu yng Nghymru.

Mewn cydweithrediad â phob asiantaeth a phartner yng Nghymru, rydym wedi bod yn rhan o ddatblygu nifer o Ganllawiau Arfer Da'r GMC a fframweithiau Cymru Gyfan. Mae'r rhain yn cynnwys y pedwar Canllaw Arfer Da ar Gyswllt, Pontio a Chymorth Cynnar; Gweithio gyda Rhieni Geni; a Chymorth Mabwysiadu, ynghyd â'r adnoddau cysylltiedig, megis yr Amserlen Meithrin Trawma a'r Offeryn Cynllunio Cyswllt.

Roeddem wrth ein bodd i gael ein comisiynu gan y GMC i ddatblygu Fframwaith Parhad Cynnar Cymru, sy'n rhoi plant Cymru ar sail gyfartal â phlant mewn rhannau eraill o'r DU, a'r Fframwaith Rhinweddau a Sgiliau, sy'n pwysleisio dadansoddi a meddwl beirniadol wrth asesu a chymeradwyo darpar fabwysiadwyr.

Mae Canllaw Arfer Da Dod o Hyd i Deuluoedd Mabwysiadol i Blant yng Nghymru a'u Creu yn dwyn ynghyd yr holl linyddau o'r Canllawiau Arfer Da a'r fframweithiau blaenorol ac yn diweddarau arfer craidd o'r camau cyn-achosion hyd at baru a chymeradwyo. Mae'n tynnu ar ymchwil o ansawdd uchel a chyfoes o Gymru a ledled y DU, gan gynnwys tystiolaeth ar gyfarfodydd cyn-achosion, tarfu ar fabwysiadu, a chwalfa deuluol, yn ogystal â dadansoddiad thematig pwysig ac ystyriaethau arfer.

Mae cymaint wedi cyfrannu at greu'r canllaw hwn, mwy nag y gellir ei gydnabod, ac mae'n dyst i'r ffordd gydweithredol y mae'r gymuned fabwysiadu yng Nghymru yn gweithio. Ein gobaith yw y bydd y canllaw yn galluogi ac yn gwella arfer cyfredol a'r ffyrdd cadarnhaol yr ydym yn dod o hyd i deuluoedd mabwysiadol yng Nghymru, yn eu hadeiladu ac yn eu cefnogi.

Sarah Coldrick, Ymgynghorydd Cyfreithiol, AFKA Cymru

Mae Sarah wedi bod yn ymgynghorydd cyfreithiol i BAAF Cymru ac yn awr AFKA Cymru ers 2009. Cyn hynny roedd hi'n gyfreithwraig awdurdod lleol ar ôl gweithio am flynyddoedd lawer gyda phlant yng nghanol Llundain.

Mae Sarah yn gweithio ar draws y sector parhaol o fewn AFKA Cymru, gan ddarparu cyngor cyfreithiol a chyflwyno hyfforddiant, a gweithio ar brosiectau i'r GMC a Llywodraeth Cymru.

Hi yw rhiant mabwysiadol tair merch ac mae wedi bod yn ofalwr maeth seibiant byr.

Helen Hawksworth Ymgynghorydd Hyfforddwr, AFKA Cymru

Dechreuodd Helen weithio yng Ngwasanaethau Plant Awdurdodau Lleol ym 1995, yn dilyn profiad cynharach o weithio dramor gyda phlant a phobl ifanc ac yng Nghymru gydag oedolion ag anghenion ychwanegol. Fel gweithiwr cymdeithasol, mae hi wedi gweithio ar draws ystod eang o leoliadau, gan gynnwys Diogelu Plant, Cyfiawnder Ieuenctid, Gofal Preswyl, Maethu, Iechyd ac Anabledd Plant, a Mabwysiadu.

Ymunodd Helen â Gwasanaeth Mabwysiadu Dewi Sant fel rheolwr yn 2011 a symudodd i AFKA Cymru yn 2018; mae hi'n darparu cyngor a hyfforddiant i gydweithwyr a darpar fabwysiadwyr, ac yn arwain y gwaith mabwysiadu y mae AFKA Cymru yn ei wneud ar gyfer GMC.

Cynnwys

Cyflwyniad.....	4	Cydnabyddiaethau	56
Statws a phwrpas y canllaw hwn	7	Cyfeiriadau	57
Cofrestr Mabwysiadu Cymru	8	Atodiad 1:	59
1.1 Cyn-achosion	13	Atodiad 2:	61
1.2 O achosion gofal i orchymyn lleoli	16	Atodiad 3:	63
1.3 O drefn lleoli i nodi cyswllt posibl	31	Atodiad 4:	66
1.4 O gysylltu â'r panel cyfatebol	41	Atodiad 5:	79
1.5 Plant lle mae'r cynllun gofal ar gyfer mabwysiadu yn newid ..	53	Atodiad 6:	63

Mae'r canllaw arfer da hwn wedi'i gynhyrchu gan AFKA Cymru.

Mae wedi cael ei gomisiynu a'i ariannu gan Wasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol Cymru (GMC).

Cedwir pob hawl. Ni chaniateir atgynhyrchu'r ddogfen hon heb ganiatâd Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol Cymru.

Darlun clawr: Jess Coldrick

Cyflwyniad

Mae sicrhau sefydlogrwydd emosiynol, corfforol a chyfreithiol i blant cyn gynted â phosibl yn egwyddor sylfaenol i'r fframwaith deddfwriaethol yng Nghymru ac i bob ymarfer gwaith cymdeithasol gyda phlant a theuluoedd. Yn wir, mae'n annhebygol y gellir cyflawni "lles y plentyn, drwy gydol ei hoes" heb ddarparu amgylchedd diogel, sefydlog a pharhaol.

Mae'r penderfyniad i ddilyn mabwysiadu yn un o agweddau mwyaf cymhleth rôl gweithiwr cymdeithasol ac mae deddfwriaeth mabwysiadu yn glir mai dim ond os yw'r llys yn penderfynu bod mabwysiadu er eu lles gorau neu os yw'r rhieni wedi ildio eu plentyn yn briodol y caiff plant eu mabwysiadu. Fe'i hystyrir pan fydd opsiynau eraill wedi'u harchwilio'n llawn, ac ar yr egwyddor glir y dylid darparu pob ymdrech a chefnogaeth i helpu teuluoedd i aros gyda'i gilydd lle bynnag y bo hynny'n bosibl. Lle nad yw hyn yn bosibl, pan na all plentyn aros yn ei deulu ehangach na dychwelyd adref yn ddiogel o ofal, mae mabwysiadu yn darparu diogelwch cyfreithiol, cariad ac ymdeimlad o berthyn i deulu i rai plant. Mewn symudiad cynnil ond pwysig i ffwrdd o "ni fydd dim byd arall yn gwneud y tro", dyma'r unig opsiwn i rai plant ac mae ganddo oblygiadau gydol oes i bawb sy'n gysylltiedig.

Daeth astudiaeth ymchwil Selwyn et al yn 2014 i'r casgliad bod mabwysiadu wedi gweithio a bod bywyd teuluol yn dda i'r rhan fwyaf o blant a'u rhieni mabwysiadol; ar y cyfan, bod plant wedi gwneud cynnydd datblygiadol eithriadol yn eu teulu mabwysiadol (Selwyn et al. 2014). Ailadroddwyd y datganiadau cadarnhaol hyn yn adroddiad Sonnett yn 2022 a gadarnhaodd fod plentyn sy'n byw gyda theulu yn fwy tebygol o brofi canlyniadau cadarnhaol na'r rhai sy'n byw mewn gofal, a bod mabwysiadu yn dod â gwerth sylweddol i gymdeithas trwy'r parhaolrwydd, y sefydlogrwydd a'r gefnogaeth y gall eu cynnig i blant na allant fyw gyda'u teuluoedd geni. (Clifford et al, 2022)

Fodd bynnag, er bod y rhan fwyaf o fabwysiadu yn cyflawni sefydlogrwydd ym mywydau teuluol a bod y broses fabwysiadu wedi'i bwriadu i gyflawni parhaolrwydd i bob plentyn, mae profiadau'r plentyn cyn mabwysiadu yn effeithio ar eu canlyniadau ar ôl mabwysiadu (Neil et al, 2020). Mae negeseuon allweddol o astudiaeth 2014 yn cael eu hadleisio yn yr astudiaeth Family Routes fwy diweddar (Selwyn a Gardiner, 2025). Er bod hyn yn nodi gostyngiad yng nghyfraddau tarfu[1] ar gyfer mabwysiadu a Gorchmynion Gwarcheidiaeth Arbennig yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae nifer o ragfynegwyr tarfu yn aros yr un fath. Mae dod i gysylltiad â thrawma niweidiol lluosog yn ystod plentyndod, oedran hŷn wrth fynd i ofal a gadael gofal, mwy o newidiadau gofalwyr, ac oedi rhwng mynd i ofal a gorchmyn mabwysiadu yn cael ei roi yn parhau i fod yn gysylltiedig ag amllder uwch o darfu. Daeth yr astudiaeth hon i'r casgliad bod mabwysiadu yn llai tebygol o darfu na Gorchmynion Gwarcheidiaeth Arbennig ond pan oeddent yn gwneud hynny, roedd yn aml yn gysylltiedig â lefel uwch o angen plentyn.

Mae angen i ymarferwyr hefyd fod yn ymwybodol o'r newid ffocws diweddar gan Rennolds et al (2025) i darfu cyn archebu mewn mabwysiadu lle mae'r ymchwil wedi tynnu sylw at gymhlethdod y cyfnod pontio a lleoli cynnar ac wedi canolbwyntio ar y we gymhleth o berthnasoedd a chysylltiadau sy'n gyd-ddibynol ar ei gilydd er mwyn llwyddo. Mae'r pedwar thema allweddol a archwiliwyd yn yr astudiaeth yn goleuo breuder pob cysylltiad a ffaeledigrwydd cyd-ddibyniaeth pan **na ddywedwyd** teimladau a phryderon; daeth materion i'r amlwg **nad oeddent** yn hysbys; **ni heriwyd** materion; **ni chlywyd** meddyliau a realiti. Myfyrir ar y themâu hyn yn Adolygiad Thematig VVC o Darfu Cyn Archebu (Dickinson Collins, 2025) a chymariaethau a dynnwyd o'u profiad ymarfer eu hunain yn y maes hwn.

Mae'n anodd dychmygu gweithred sy'n newid bywyd yn fwy na rhoi plentyn gyda'i deulu mabwysiadol. Mae'n gyfrifoldeb gwaith cymdeithasol mawr ac, yn ddiamau, mae'n broses yn hytrach na digwyddiad (Farmer a Dance. 2015). Mae hyn oherwydd bod cymaint o bethau anhysbys ar y dechrau ond hefyd oherwydd bod gan fabwysiadwyr anghenion yn ogystal â galluoedd; mae rhai'n teimlo eu bod yn cael eu "beio, eu digalonni a'u bod heb gefnogaeth" (Quinton, 2012. Selwyn et al, 2014) yn enwedig os oeddent yn teimlo eu bod wedi cael eu hannog i ystyried plant nad oeddent, wrth edrych yn ôl, yn addas i'w rhianta (Farmer a Dance, 2015. Rennolds et al, 2025). Rydym hefyd yn ymwybodol o'r niwed y mae oedi diangen wrth gyflawni parhaol yn ei achosi i blant ac effaith ddinistriol aflonyddwch a chwalfa deuluol.

[1] Canolbwyntiodd ymchwil Selwyn et al (2014) ac ymchwil Selwyn a Gardiner (2025) ar fabwysiadu a oedd wedi tarfu ar ôl y drefn.

Cydnabu'r astudiaeth ddiweddar "Diogelu yng nghyd-destun mabwysiadu a gwarcheidiaeth arbennig" fod problemau diogelu yn aml yn codi pan fydd teuluoedd, er gwaethaf eu hymdrechion gorau, yn cael eu llethu gan ofynion gofalu am eu plant.... wedi'i waethygu gan ddiffyg cefnogaeth amserol ac arbenigol; arosiadau hir am wasanaethau iechyd meddwl, cefnogaeth fugeiliol annigonol ac ymyriadau teuluol nad ydynt yn ddigon ymwybodol o effaith trawma blaenorol (Garstang et al. 2025). Mae trawma yn siapia ymennydd bregus babanod ac er bod cariad yn hanfodol, nid yw'n ddigon. Gwyddom fod iachâd yn digwydd o fewn perthnasoedd diogel, cynnes ac ymatebol a bod cynhesrwydd rhieni yn gwneud gwahaniaeth mewn perthynas ag iechyd meddwl plant a'u gallu i wahaniaethu rhwng emosiynau (Paine et al, 2020; Paine et al, 2023). Gwyddom hefyd fod hyn yn cymryd amser a bod cefnogaeth barhaus, wybodus a hygyrch yn hanfodol (astudiaeth Baromedr Cymru AUK; The Potato Group, 2025). Dim ond y dechrau yw dod o hyd i deulu; mae'n rhaid i ni hefyd gynnal y teulu hwnnw, i gefnogi a datblygu gallu a sgiliau wrth i'r mabwysiadu fynd rhagddo, i ddarparu sgaffaldiau i helpu'r teulu i dyfu. Mae canlyniadau peidio â gwneud hynny yn enfawr.

Ar draws Cymru, mae dealltwriaeth gref o'r ffactorau sy'n cyfrannu at baru llwyddiannus a'r anawsterau a'r heriau cyffredin a brofir wrth nodi teuluoedd i blant. Mae'r fewnwelediad hwn yn adleisio negeseuon o ymchwil ac arfer sy'n seiliedig ar dystiolaeth yn glir. Felly, nid y bwriad yw darparu canllaw sy'n ychwanegu ychydig at yr hyn sydd eisoes yn hysbys ac yn cael ei wneud, ond un sy'n atgyfnerthu'r arfer gorau sydd eisoes yn bodoli, ac yn darparu dull clir a chyson o amgylch teulu'n dod at ei gilydd sydd hefyd yn cyd-fynd ag agweddau eraill ar y broses fabwysiadu sydd wedi'i rheoleiddio'n fanwl. Mae'n canolbwyntio ar dair thema allweddol:

Proses – cael gwybodaeth dda am blant a mabwysiadwyr; sicrhau prosesau clir a ffurfiol ar gyfer olrhain a monitro; nodi a rheoli risg; rhagweld a chynllunio ar gyfer anghenion cymorth; sicrhau cydweithio da gyda gwybodaeth gyfoes a rhannu amserol rhwng meysydd gwasanaeth ac ymarferwyr; deall a rheoli cyfyngiadau adnoddau; yn ogystal ag ymgorffori dysgu systematig o ymchwil ac ymarfer.

Perthnasoedd – meithrin perthnasoedd yn seiliedig ar ymddiriedaeth a phwrpas/nod a rennir; rheoli emosiynau a disgwyliadau cymhleth; cynllunio ymlaen llaw ar gyfer 'cadw mewn cysylltiad'.

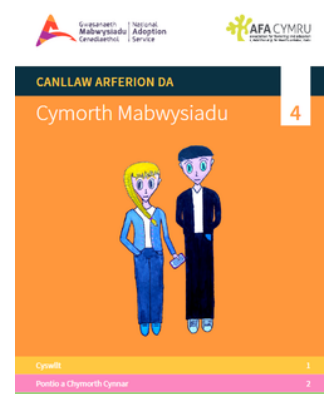
Teimladau personol – deall yr ymdeimlad o gyfrifoldeb; gwerthoedd/rhagfarnau sy'n aml yn rhan o'r dasg o ddod o hyd i deulu; rheoli ansicrwydd a risg; ac ymrwymiad i gefnogaeth a goruchwyliaeth dda.

Yn ddiamau, mae mabwysiadu yng Nghymru heddiw yn wahanol iawn i'w gyd-destun hanesyddol. Cyn Deddf Plant 1989 a Deddf Mabwysiadu a Phlant 2002 wedi hynny, ystyriwyd bod lleoli ei hun yn ddigonol i ddelio â'r mater lles; roedd mabwysiadu yn ymwneud â dod o hyd i blant i bobl na allent gael eu plant eu hunain, rhannu gwybodaeth gyfyngedig a dull "i ffwrdd â'r hen, ymlaen â'r newydd". Estynnodd y Ddeddf yr Egwyddor Lles i baru plant ag anghenion penodol â rhieni a allai ddiwallu'r anghenion hyn, ac i ddarparu gwasanaethau i helpu'r plant a'r mabwysiadwyr yn hyn (Quinton. 2012) ac mae gwasanaethau ledled Cymru wedi parhau i fod yn greadigol ac yn feddylgar wrth ddod o hyd i deuluoedd a'u hadeiladu ac eiriol dros y newid sydd ei angen sy'n adlewyrchu anghenion newidiol plant a theuluoedd.

Rydym yn ymarfer mewn ffordd sy'n cydnabod yn llawn yr angen i rannu gwybodaeth glir a chydlynol gyda phob plentyn am eu teulu tarddiad a'r rhesymau nad oeddent yn gallu aros gyda nhw, sydd nid yn unig yn helpu plentyn i ddeall eu gorffennol a rhoi ymdeimlad cydlynol iddynt o'u treftadaeth a'u hanes, ond sydd hefyd yn tynnu'r baich trwm o fai oddi ar eu hysgwyddau ([Gwaith Taith Bywyd – Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol](#)). Rydym yn meddwl fwyfwy am sut rydym yn casglu ac yn cofnodi gwybodaeth ar gyfer plant mabwysiedig a phlant sydd wedi bod mewn gofal ac mae canllawiau ar gyfer Cymru a Lloegr (2024) wedi'u cynhyrchu ynghylch hyn (CALGG). Chwefror 2024. Cofnodion pobl fabwysiedig a phobl sydd wedi bod mewn gofal – datblygu canllawiau ar gyfer ceidwaid cofnodion a gweithwyr gofal proffesiynol. [Cofnodion Gofal a Mabwysiadu – Cymdeithas Archifau a Chofnodion](#)

- Gwyddom fod parhad perthnasoedd yn hanfodol wrth helpu plant i adeiladu eu hunaniaeth ac i ddatblygu ymdeimlad cryf o berthyn, sydd ill dau yn hanfodol i'w lles (Ymholiad Gofal 2013) ac felly rydym yn meddwl llawer am deulu, perthnasoedd, colled a hunaniaeth; ynglŷn â sut y gallwn alluogi a sicrhau parhad ym mherthnasoedd plentyn a'u helpu i ymgorffori popeth sy'n eu gwneud yn bwy ydynt. ([Canllaw Arfer Da Cyswllt](#))
- Er na allwn dybio y bydd pob plentyn eisiau dilyn cysylltiad, neu hyd yn oed ei bod yn ddiogel yn emosiynol ac yn gorfforol gwneud hynny ym mhob achos, mae'r ffocws wedi symud yn bendant i archwilio a chefnogi mwy o agoredrwydd, yn ein cyfathrebu â phlant, yn ein cefnogaeth i deuluoedd biolegol a mabwysiadol ([Canllaw Arfer Da Gweithio gyda Rhieni Biolegol](#)) wrth symud yn raddol tuag at berthnasoedd mwy egniol ac ystyrlon, ac yn bwysicach fyth, ystyried y rhain fel ffactor amddiffynnol yn hytrach nag un bygythiol.
- Rydym yn meddwl am y ffyrdd rydym yn paratoi ac yn symud plant i'w teulu newydd mewn ffyrdd llawer mwy sensitif gyda phroses tair cam o gyflwyniadau a mwy o gyfranogiad gofalgwyr maeth. ([Canllaw Arfer Da Pontio a Chymorth Cynnar](#)).
- Rydym yn recriwtio ac yn asesu pobl a all ddarparu sefydlogrwydd i blant sy'n hŷn ac a allai fod wedi symud sawl gwaith a phlant â hunaniaethau ethnig cymhleth, pobl sy'n empathig ac yn gallu deall effaith gydol oes trawma datblygiadol cynnar, ac a all dderbyn eu cysylltiad cynhenid â theulu eu plentyn trwy eu perthynas â'u plentyn. Rydym yn recriwtio pobl sy'n gallu cadw brodyr a chwiorydd gyda'i gilydd neu sy'n fodlon dod yn ofalwyr Sefydlogrwydd Cynnar Cymru ([Sefydlogrwydd Cynnar Cymru i Weithwyr Proffesiynol – Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol](#)) tra bod y llys yn gwneud ei benderfyniad ynghylch cynllun gofal terfynol plentyn.
- Rydym yn parhau i ddatblygu polisi ac arfer mabwysiadu er mwyn cefnogi pawb yn y triongl mabwysiadu. Yn wir, mae'r pwynt olaf hwn wedi cael sylw manwl yn y [Canllaw Arfer Da Cymorth Mabwysiadu](#) gyda'r egwyddor allweddol gyffredinol o gamau gweithredu a chefnogaeth asiantaethau yn cael ei gweld fel rhan o ecoleg rhianta (Quinton. 2012), nid dim ond rhywbeth sy'n digwydd cyn lleoli neu sy'n cael ei "roi i mewn" pan fydd anawsterau'n codi.

Yn hollbwysig, os ydym am barhau i symud ymlaen i ddod o hyd i deuluoedd mabwysiadol cynnes ac ymatebol gyda disgwyliadau realistig o'r plant ac ohonynt eu hunain, ac i'w hadeiladu, mae angen i ni barhau i symud o sefyllfa lle rydym yn chwilio am baru yn seiliedig ar wybodaeth ddyfalu ac yna'n defnyddio gwasanaethau i fynd i'r afael ag anawsterau posibl a rhai sy'n dod i'r amlwg. Yn lle hynny, dylem barhau i adeiladu system lle mae mabwysiadwyr ac asiantaethau yn gyfranogwyr gweithredol yn yr ecosystem rhianta, un sy'n meithrin deialog barhaus rhwng pawb a all helpu ac sy'n ein galluogi i ddeall a diwallu anghenion esblygol plant a rhieni mabwysiadol yn well. Mae hyn yn cyd-fynd ag egwyddorion craidd ein darpariaeth cymorth mabwysiadu ac yn adlewyrchu'r dull parhaus a chydweithredol o fewn mabwysiadu yng Nghymru heddiw.

Statws a Phwrrpas y Canllaw

Bwriedir i'r canllaw hwn gael ei ddefnyddio gan bob gweithiwr proffesiynol sy'n ymwneud â chynllunio gofal ar gyfer plant, ac er nad yn gyfan gwbl, lle mae mabwysiadu yn gynllun gofal posibl.

Fe'i lluniwyd i adeiladu ar y fframwaith cyfreithiol presennol a'r arfer gorau ar gyfer mabwysiadu yng Nghymru gyda'r nod o ddarparu gwasanaeth o safon i bawb sy'n gysylltiedig drwy ddull cyson, unigol o ddod o hyd i deuluoedd a'u hadeiladu. Rydym yn edrych ar yr hyn sydd angen ei ystyried a'r hyn sydd angen digwydd yng nghyfnodau allweddol y broses o ddod o hyd i deuluoedd, o ddechrau'r broses pan fydd plant yn dod i ofal hyd at eu symud i'w teulu newydd neu newid mewn cynllun gofal - a phopeth arall rhyngddynt.

Mae'r canllaw hwn yn sefyll ar ei ben ei hun. Fodd bynnag, mae cyfeiriadau drwyddo draw at Ganllawiau Arfer Da a fframweithiau eraill y GMC yn ogystal â deunyddiau perthnasol eraill. Mae'r rhain yn cynnwys:

- [Canllaw Arfer Da Cysylltu](#)
- [Canllaw Arfer Da ar gyfer Pontio a Chymorth Cynnar](#)
- [Canllaw Arfer Da Gweithio gyda Rhieni Geni](#)
- [Canllaw Arfer Da Cymorth Mabwysiadu](#)
- Fframwaith Sefydlogrwydd Cynnar Cymru Sefydlogrwydd Cynnar Cymru i Weithwyr Proffesiynol – [Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol](#)
- Fframwaith Rhinweddau a Sgiliau Mabwysiadu Fframwaith Rhinweddau a Sgiliau – [Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol](#)
- Fframwaith Taith Bywyd Gwaith Taith Bywyd – [Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol](#)
- Canllawiau Ymarfer GMC/CAFCASS Cymru/ADSS: [Plant a Roddwyd i Ben ar gyfer Mabwysiadu](#)
- [Polisiau a Gweithdrefnau Mabwysiadu Cymru Gyfan](#)
- [Gweithdrefnau Diogelu Cymru](#)

Mae pob adran yn y canllaw yn nodi:

Y fframwaith cyfreithiol lle bo'n briodol, gydag unrhyw **statud perthnasol wedi'i nodi mewn coch**, **rheoliadau mewn glas** a **chyfraith achosion ac egwyddorion cyffredinol mewn gwyrdd**.

Beth sydd angen digwydd ym mhob cam i gyflawni arfer gorau a beth sydd angen i weithiwr cymdeithasol y plentyn a/neu'r gweithiwr cymdeithasol mabwysiadu ei wneud yn ogystal â gweithwyr proffesiynol eraill sy'n ymwneud â chynllun y plentyn. Mae hyn yn ystyried y bydd rhai agweddau'n cael eu gwneud ar yr un pryd a rhai yn olynol.

Mae **Atodiad 1** yn nodi ar gyfer pwy y bwriedir y canllaw hwn, eu rolau a'u cyfrifoldebau a'r derminoleg a ddefnyddir yn y canllaw.

Ym mhob adran o'r canllaw, mae pennawd penodol sy'n ymwneud â brodyr a chwiorydd. Mae hyn yn adlewyrchu arwyddocâd y perthnasoedd hyn, a'r hyn sydd angen ei wneud o'r cychwyn cyntaf i flaenoriaethu eu datblygiad a'u parhad.

Dyma'r egwyddorion arweiniol ar gyfer y canllaw hwn:

- Prosesau effeithiol sy'n cadw mabwysiadu ar y trywydd iawn ac yn cyfrif am benderfyniadau a wneir
- Gwybodaeth o ansawdd da sy'n cael ei diweddu'n rheolaidd am y plant sydd â chynllun ar gyfer mabwysiadu a'r rhieni mabwysiadol a allai fod yn rhiant iddynt
- Dull cyson ac unigol sy'n ystyried hawl plentyn i barhau i fyw yng Nghymru, i gael ei leoli gyda'i frodyr a'i chwiorydd os yn bosibl, ac i symud at ei deulu newydd o fewn amserlen resymol
- Defnydd creadigol o ystod o strategaethau dod o hyd i deuluoedd yng Nghymru sy'n unigol i bob plentyn ac wedi'u hamlinellu yn eu Cynllun Dod o Hyd i Deulu
- Atgyfeiriad amserol a phriodol i Gofrestrfa Mabwysiadu Cymru
- Ymrwymiad parhaus i adeiladu teulu unwaith y bydd y plentyn wedi'i leoli

Wrth wraidd popeth a wnawn mae llais y plentyn

- Mae gen i hawl i benderfyniadau a wneir ynglŷn â ble byddaf yn tyfu i fyny gael eu gwneud yn ofalus iawn a chyn gynted â phosibl gan fod dyddiau wir yn bwysig i mi.
- Mae gen i hawl i ddeall pam y dewiswyd y teulu penodol hwn i mi ac i wybod eich bod chi'n meddwl am fy mywyd cyfan, nid dim ond y presennol. Rwy'n gwybod bod hyn yn anodd ond dyna'r hyn sydd angen i chi feddwl amdano.
- Mae gen i hawl i fyw gyda fy mrodyr a chwiorydd os gallaf. Os na allaf fyw gyda fy mrodyr a chwiorydd, mae gen i hawl i gadw mewn cysylltiad â nhw a gwybod sut maen nhw'n gwneud.
- Mae gen i hawl i ddisgwyl bod eich meddwl a'ch penderfyniadau'n canolbwyntio'n galed iawn ar allu tyfu i fyny yng Nghymru. Mae fy hunaniaeth Gymreig yn bwysig iawn i mi. Os nad yw hyn yn bosibl, mae gen i hawl i ddeall pam y gwnaed penderfyniadau i mi dyfu i fyny y tu allan i Gymru.
- Mae gen i hawl i gadw mewn cysylltiad â phobl sy'n bwysig i mi os yw'n ddiogel i hyn ddigwydd
- Mae gen i hawl i wybod fy stori. Bydd hyn yn fy helpu i ddeall pwy ydw i.

Cofrestr Mabwysiadu Cymru (CMC)

Ni fyddai wedi bod yn bosibl datblygu'r canllaw hwn heb ystyried yn llawn y rhan y mae Cofrestrfa Mabwysiadu Cymru yn ei chwarae wrth ddod o hyd i deuluoedd i blant. Mae'r Gofrestr yn rhan o'n fframwaith cyfreithiol yng Nghymru ac yn darparu fframwaith clir y mae arfer yng Nghymru yn eistedd o'i fewn.

Beth ydyw a beth yw ei bwrpas?

Mae Cofrestr Mabwysiadu Cymru (ARW) yn gronfa ddata ddiogel, ddwyieithog genedlaethol sy'n gwasanaethu fel offeryn cysylltu a chanfod teuluoedd ar gyfer plant sy'n aros am fabwysiadu a darpar fabwysiadwyr yng Nghymru. Mae'r Gofrestr yn cael ei hariannu gan Lywodraeth Cymru, yn cael ei rheoli gan Wasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol Cymru ac yn cael ei chynnal gan Link Maker, ac mae'n cynnwys proffiliau o blant a mabwysiadwyr cymeradwy.

Mae gan y Gofrestr ddyletswyddau statudol a nodir yng Nghyfarwyddiadau Deddf Mabwysiadu a Phlant 2002 (Trefniadau Mabwysiadu ar y Cyd) (Cymru) 2015 fel y'u diwygiwyd yn 2019 gyda gofynion cyfreithiol penodol ar gyfer awdurdodau lleol a'r cydweithfeydd rhanbarthol mabwysiadu sy'n gweithredu ar ran awdurdodau lleol fel asiantaethau mabwysiadu. Mae Rheoliad 16 yn nodi'r gofynion cyfreithiol gofynnol ar gyfer y rhanbarthau mabwysiadu mewn perthynas â phlant a darpar fabwysiadwyr ac yn datgan:

(1) Pan fo awdurdod lleol yn ceisio lleoliad mabwysiadol ar gyfer plentyn a —

(a) bod mis wedi mynd heibio ers y dyddiad y cafodd yr awdurdod lleol awdurdod i osod y plentyn i'w fabwysiadu; a

(b) nad yw'r awdurdod lleol wedi gwneud penderfyniad i baru'r plentyn â darpar fabwysiadwyr, rhaid i'r awdurdod lleol ddarparu manylion y plentyn i Gofrestr Mabwysiadu Cymru a sefydlwyd gan Weinidogion Cymru

(3) Pan fo awdurdod lleol wedi cymeradwyo person fel darpar fabwysiadwr a—

(a) bod mis wedi mynd heibio ers dyddiad y cymeradwyaeth; a

(b) nad yw'r awdurdod lleol wedi gwneud penderfyniad i baru'r darpar fabwysiadwydd â phlentyn i'w fabwysiadu, rhaid i'r awdurdod lleol ddarparu manylion y darpar fabwysiadwydd i Gofrestr Mabwysiadu Cymru a sefydlwyd gan Weinidogion Cymru.

Mae pwrpas y Gofrestr yn ddaublyg:

1) Cefnogi'r broses o ddod o hyd i deuluoedd a lleihau oedi drwy ddarparu'r dewis ehangaf o deuluoedd o bob cwr o Gymru (a phan fo'n briodol, rhannau eraill o'r DU). Gan y gall darpar fabwysiadwyr a mabwysiadwyr cymeradwy gael mynediad at y Gofrestr, mae'n rhoi cyfle cynnar iddynt feddwl am y plentyn neu'r plant y gallent ystyried y gallant eu rhianta cyn archwilio'r cysylltiadau hyn ymhellach. Mae hyn yn sicrhau bod paru addas yn cael ei ganfod cyn gynted â phosibl ar gyfer pob plentyn. Mae'r Gofrestr yn cefnogi cydweithio effeithiol rhwng gweithwyr proffesiynol a chyda darpar fabwysiadwyr, sydd yn ei dro yn hyrwyddo mwy o'r paru cywir ar gyfer plant.

Mae'n gwneud hyn mewn amrywiaeth o ffyrdd yn ogystal â'r gronfa ddata genedlaethol gan gynnwys cysylltu'n weithredol trwy gyfarfodydd Ymarferwyr/Rheolwyr chwarterol, digwyddiadau proffilio gyda chydweithredfeydd mabwysiadu rhanbarthol a Gweithwyr Mabwysiadu Gwirfoddol, a digwyddiadau Cofrestru blynyddol fel Diwrnodau Cyfnewid a Diwrnodau Gweithgaredd Mabwysiadu. (gweler isod am fwy o fanylion)

2) Lleihau oedi i blant yng Nghymru sy'n aros i gael eu mabwysiadu drwy fonitro ac olrhain plant a mabwysiadwyr y mae dod o hyd i deuluoedd wedi arafu neu wedi dod yn anweithredol. Gallai'r rhesymau dros yr anweithgarwch hwn fod oherwydd proses yr asiantaeth, diffyg cynllunio wrth gefn o fewn y Cynllun Dod o Hyd i Deuluoedd, neu ddim teuluoedd ar gael i ddiwallu anghenion y plentyn/plant.

Mae'r Gofrestr yn darparu data ac adroddiadau rheolaidd ar blant a mabwysiadwyr i'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol, ac yn darparu diweddariadau misol o nifer y plant a'r mabwysiadwyr ar y Gofrestr i ranbarthau ac Asiantaethau Mabwysiadu Cenedlaethol, sydd yn ei dro yn sicrhau darlun cenedlaethol cywir i Gymru. Mae hyn yn helpu i lywio strategaethau recriwtio wedi'u targedu a'r cyfryngau a marchnata yn seiliedig ar anghenion plant sy'n aros.

Gan fod y swyddogaeth hon yn gwbl ddibynnol ar ddarparu gwybodaeth yn amserol ac yn effeithiol, rhaid darparu manylion yn unol â'r gofynion a nodir yn y Cyfarwyddiadau, hyd yn oed os yw'n edrych fel pe bai paru yn cael ei wneud o fewn neu'n fuan ar ôl diwedd un mis o ddyddiad yr awdurdod i leoli'r plentyn, neu ddyddiad cymeradwyo darpar fabwysiadwyr.

Darperir hyfforddiant ar ddefnyddio'r Gofrestr yn rheolaidd i'r holl staff ac mae Rheolwr y Gofrestr Mabwysiadu yn mynychu cyfarfodydd y Rheolwr Mabwysiadu Rhanbarthol bob chwarter i rannu data a gwybodaeth ac i fynd i'r afael ag unrhyw faterion a allai effeithio ar ddod o hyd i deuluoedd.

[Adnoddau Cofrestr Mabwysiadu Cymru – Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol](#)

Atgyfeiriad i'r Gofrestr

Beth sydd angen digwydd

Plant – Gweler Siart Llif 1

1) Rhaid ychwanegu pob plentyn y mae gan yr awdurdod lleol awdurdod i'w leoli i'w fabwysiadu (gorchymyn lleoli neu ganiatâd) at y Gofrestr o fewn 1 mis i'r awdurdodiad hwn hyd yn oed os yw partner posibl wedi'i nodi. Bydd y gweithiwr cymdeithasol mabwysiadu a'r gweithiwr cymdeithasol plant yn cydweithio i ddatblygu a lanlwytho proffil y plentyn i'r Gofrestr.

2) Dylai gweithwyr cymdeithasol feddwl am bwrpas proffil y plentyn wrth benderfynu beth i'w gynnwys. Bydd y manylion a gynhwysir yn dibynnu a yw'r Gofrestr yn cael ei defnyddio fel offeryn dod o hyd i deuluoedd gweithredol neu a yw ar gyfer monitro cwrs y cynllun dod o hyd i deuluoedd gan fod cysylltiad posibl eisoes wedi'i nodi.

Bydd angen darparu fersiynau Cymraeg a Saesneg o broffiliau bob amser, gan gynnwys diweddariadau. Mae angen cynnwys hyn yn yr amserlenni. Nid oes angen cyfieithu unrhyw wybodaeth ychwanegol i'r proffil e.e. CAR/B.

Bydd gan bob rhanbarth ei broses ei hun ar gyfer sicrhau ansawdd ac amseriad gwreiddiol a diweddaru'r proffiliau, sy'n cynnwys ffotograffau priodol o'r plentyn a deunyddiau ychwanegol, fel fideos, os ydynt ar gael.

3) Pan fydd proffil y plentyn yn cael ei uwchlwytho i'r Gofrestr, mae cyfleuster wedi'i gynnwys sy'n caniatáu i ranbarthau osod y lefel y maent yn nodi ac yn datblygu cysylltiad. Bydd hyn wedi'i gofnodi ar Gynllun Canfod Teulu'r plentyn:

➤ Os yw partner posibl wedi'i nodi neu'n debygol o gael ei nodi o fewn eu hadnoddau rhanbarthol o fewn amserlen glir o ddim mwy na 3 mis o'r gorchymyn lleoli, neu gyda darpar fabwysiadwyr o ranbarth/AMG arall sydd wedi mabwysiadu brawd neu chwaer hŷn.

Yn yr amgylchiadau hyn, dim ond manylion sylfaenol all fod yn wybodaeth a ddarperir i'r Gofrestr. Cyfeiriwch at "Pan fydd cyfatebiaeth leol eisoes wedi'i nodi" yng Nghynlluniau CMC. Gellir diweddaru'r proffiliau hyn os oes angen, h.y. os nad yw cysylltiad posibl o fewn y rhanbarthau yn mynd rhagddo a bod angen chwiliad ehangach.

➤ Os yw proffil y plentyn at ddiben nodi cysylltiadau posibl.

Bydd monitro a rhagweld gweithgarwch asesu a chymeradwyo yn effeithiol yn galluogi timau rhanbarthol i benderfynu, ar neu cyn y cam GPA, a yw partner addas yn debygol o ddod ar gael o fewn y rhanbarth o fewn tri mis i orchymyn lleoli gael ei roi. Os nad yw hyn yn debygol o fod yn wir, dylid gwneud darpariaeth i rannu manylion y plentyn â rhanbarthau / Asiantaethau Asesu ac Asesu eraill yng Nghymru cyn gynted â phosibl a dim hwyrach na 3 mis ar ôl i'r gorchymyn lleoli gael ei roi. Dylid paratoi proffil dwyieithog llawn at y diben hwn.

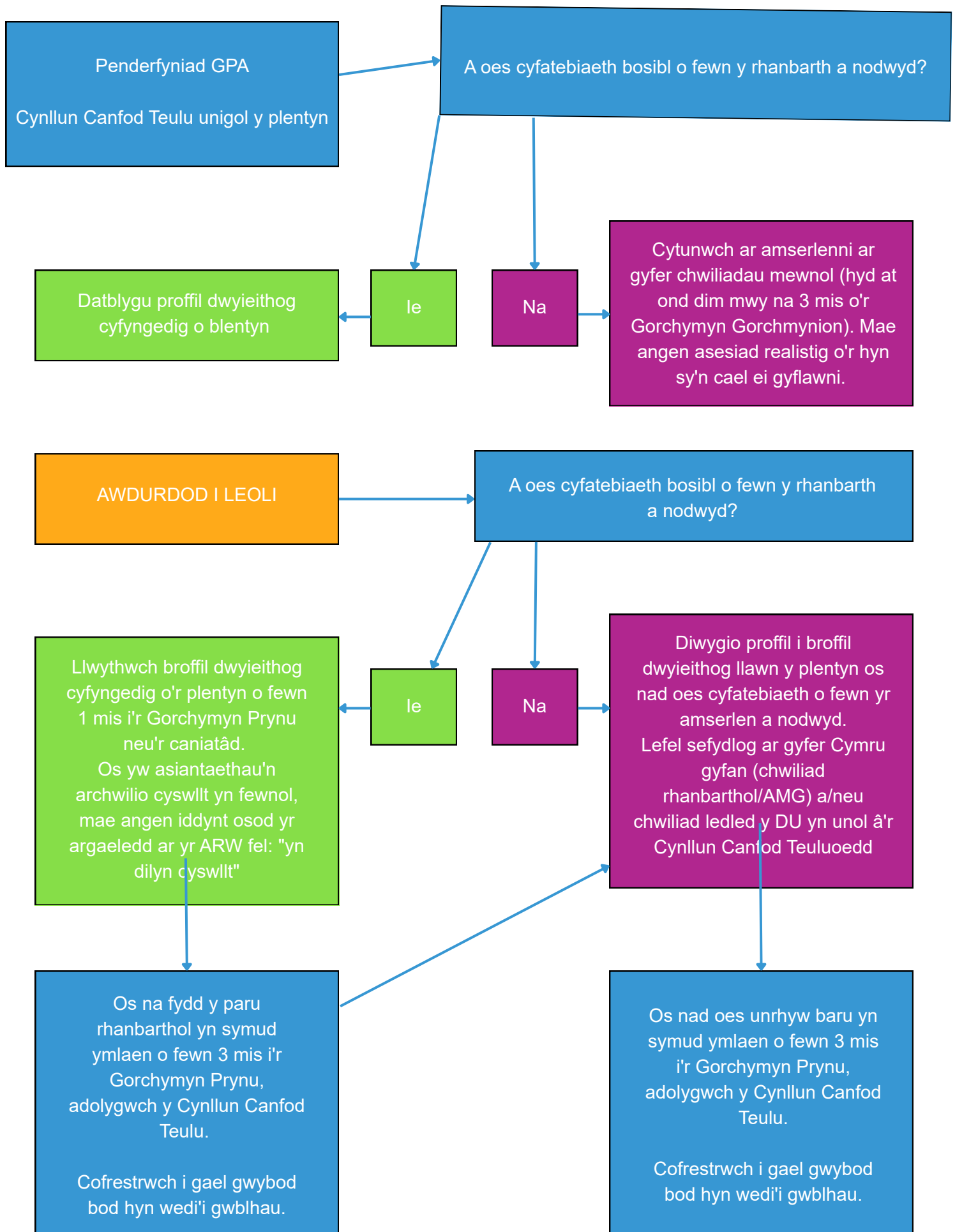
Yn yr un modd, bydd cydweithredu rhyngranbarthol/AMG effeithiol ac amserol ledled Cymru yn gallu nodi a oes unrhyw gysylltiadau posibl ar gael neu a yw'n debygol o fod ar gael o fewn amserlen gyfyngedig. Mae'n hanfodol bod pob llwybr yn cael ei archwilio o fewn Cymru a thrwy'r CMC, a'i gofnodi ar Gynllun a Chofnod Dod o Hyd i Deulu'r plentyn cyn gwneud unrhyw benderfyniadau i ehangu'r chwiliad. Fodd bynnag, er mwyn sicrhau nad oes oedi diangen, os nad oes cysylltiadau priodol ar gael o fewn Cymru, neu resymau penodol pam y dylid ceisio lleoliad y tu allan i Gymru ar unwaith (fel y'u cofnodwyd ar y Cynllun a'r Cofnod Dod o Hyd i Deulu), yna rhoddir ystyriaeth i agor manylion y plentyn ledled y DU, trwy Link Maker cyn gynted â phosibl. Ni ddylai hyn fod yn hwyrach na 3 mis o'r dyddiad y cafodd proffil llawn ei uwchlwytho i'r Gofrestr. Dylid adlewyrchu'r camau gweithredu hyn bob amser yng Nghynllun Dod o Hyd i Deulu'r plentyn. Cyfeiriwch at Brofocol Rhyng-Gofrestr Canllawiau CMC.

Ni ddylai'r proffiliau llawn fod yn fwy na 1000 o eiriau: crynodeb deniadol o'r plentyn sy'n dal hanfod pwys ydynt, eu cyflwyniad, eu hoffterau a'u cas bethau, ac unrhyw faterion iechyd a datblygiad. Dylai hyn fod yn ddigon i nodi cysylltiadau posibl ond ni ddylai fod yn ailadrodd gwybodaeth yn CAR/B y plentyn. Darperir hyfforddiant ar sut i ysgrifennu proffil da yn rheolaidd gan y Gofrestr.

Gellir dilyn unrhyw gysylltiadau posibl a nodwyd gyda thrafodaethau gyda gweithwyr cymdeithasol y plentyn, gweithwyr cymdeithasol mabwysiadu a darpar fabwysiadwyr lle gellir datgelu rhagor o wybodaeth.

4) Bydd Rheolwr y Gofrestr Mabwysiadu yn aml yn olrhain ac yn adolygu pob plentyn a gyfeirir at y Gofrestr, gan nodi'r dyddiad y cyfeirir a'r dyddiad y rhoddwyd y gorchymyn lleoli, a yw'r amserlenni a nodwyd yng Nghynllun Canfod Teulu'r plentyn wedi'u dilyn, atgyfeiriad at y Gwasanaeth Mabwysiadu Gyda'n Gilydd (gweler isod) ac unrhyw gamau gweithredu perthnasol eraill a gymerwyd gan yr asiantaeth i osgoi oedi. Bydd hyn yn arbennig o bwysig i'r plant hynny sydd wedi bod yn aros yn hirach i gael eu paru a bydd yn llywio'r camau gweithredu angenrheidiol i'w cymryd gan Reolwr y Gofrestr Mabwysiadu, gan gynnwys cyfarfodydd mwy rheolaidd i rannu gwybodaeth a thrafod cysylltiadau posibl ledled Cymru.

Siart Llif 1

Teuluoedd

1) Mae'r Gofrestr wedi'i chynllunio i fod yn wasanaeth sy'n cael ei arwain yn fwy gan fabwysiadwyr a dylai fod trafodaeth agored bob amser rhwng darpar fabwysiadwyr a'u gweithwyr cymdeithasol mabwysiadu i gytuno ar sut y byddant yn defnyddio'r Gofrestr. Cyfeiriwch at Atodiad 1, Canllawiau CMC: Gwybodaeth i Ddarpar Fabwysiadwyr a Hysbysiad Preifatrwydd.

Rhaid annog pob darpar fabwysiadwr i gydweithio â'r asiantaeth i gwblhau eu proffil a rheoli unrhyw weithgaredd sy'n ymwneud ag archwilio cysylltiadau posibl. Mae'n ddefnyddiol iawn gosod paramedrau clir o amgylch materion, gan gynnwys blaenoriaeth dod o hyd i deuluoedd Cymreig i blant Cymru, cychwyn cyswllt â gweithwyr proffesiynol eraill, a gofyn am wybodaeth i sicrhau bod dull cyson a chydweithredol yn cael ei gynnal.

Rhaid cwblhau proffil o ddarpar fabwysiadwyr a'i uwchlwytho i'r Gofrestr cyn gynted â phosibl yn dilyn penderfyniad yr GPA ar addasrwydd i fabwysiadu a dim hwyrach na 1 mis i'r penderfyniad hwn. Cyfeiriwch at Atodiad 4, Canllawiau CMC. Siart Llif Proffil Mabwysiadwr. Dylid cynnig cyfle i ddarpar fabwysiadwyr hefyd ddarparu fideo i'w uwchlwytho.

Bydd angen darparu fersiynau Cymraeg a Saesneg o broffiliau bob amser, gan gynnwys diweddariadau. Mae angen ymgorffori hyn yn yr amserlenni. Nid oes angen cyfieithu unrhyw wybodaeth ychwanegol. Mae angen proses sicrhau ansawdd gadarn wedi'i hymgorffori, gan gynnwys cytundeb i'r Gweithiwr Cyn-Gymeradwy wneud gwelliannau yn ôl yr angen.

Fel gyda'r plentyn, dylai gweithwyr cymdeithasol feddwl am bwrpas proffil y mabwysiadwr wrth benderfynu beth i'w gynnwys. Bydd y manylion a gynhwysir yn dibynnu a yw'r Gofrestr yn cael ei defnyddio fel offeryn dod o hyd i deuluoedd gweithredol neu at ddibenion monitro yn unig.

➤ **Os yw partner posibl wedi'i nodi neu'n debygol o gael ei nodi o fewn eu hadnoddau rhanbarthol gydag amserlen glir o ddim mwy na 3 mis o addasrwydd ADM i fabwysiadu penderfyniad.**

O dan yr amgylchiadau hyn, dim ond manylion sylfaenol ac at ddibenion ystadegol sydd angen i'r wybodaeth a ddarperir i'r Gofrestr fod.

Gellir diweddaru'r proffiliau hyn os oes angen, h.y. os nad yw cysylltiad posibl o fewn y rhanbarthau yn mynd rhagddo a bod angen chwiliad ehangach.

➤ **Os yw proffil y mabwysiadwr at ddiben nodi parau posibl:**

Cyfeiriwch at Atodiad 2, Canllawiau CMC, protocol Rhyng-gofrestr.

Os na fydd cyfatebiaeth wedi'i nodi o fewn y rhanbarth o fewn 3 mis i benderfyniad addasrwydd GPA i fabwysiadu, neu os yw meini prawf cymhwysedd penodol yn berthnasol e.e. cenedligrwydd/ethnigrwydd penodol, gellir darparu proffil y darpar fabwysiadwr y tu allan i'r rhanbarth.

Gellir dilyn unrhyw gysylltiadau posibl a nodwyd gyda thrafodaethau gyda gweithwyr cymdeithasol y plentyn, gweithwyr cymdeithasol mabwysiadu a darpar fabwysiadwyr lle gellir datgelu rhagor o wybodaeth.

Fel gyda phroffiliau plant, ni ddylai'r wybodaeth a uwchlwythir mewn proffil mabwysiadwr fod yn fwy na 1,000 o eiriau. Dylai fod yn grynodeb o wybodaeth, yn ddigonol i alluogi'r Gofrestr i nodi cysylltiadau posibl ac nid yn ailadrodd yr asesiad. Dylid cynnig y cyfle i fabwysiadwyr ddarparu clip fideo i'w uwchlwytho. Ni fydd angen cyfieithu hwn ond unwaith eto bydd angen i'r Asiantaeth sicrhau ei ansawdd.

2) **Bydd Rheolwr y Gofrestr Mabwysiadu yn olrhain ac yn adolygu'r holl fabwysiadwyr a gyfeirir at y Gofrestr yn aml, gan nodi'r dyddiad cyfeirio a dyddiad addasrwydd y Rheolwr Mabwysiadu i wneud penderfyniad mabwysiadu, ac yn adolygu'r rhai sydd wedi bod yn aros, gan gynnwys yr amserlen, p'un a ydynt wedi'u hatal, wedi gwrthod paru a/neu wedi gadael y broses. Bydd hyn yn caniatáu i ddarlun mwy cywir gael ei gyflawni.**

Swyddogaethau/digwyddiadau eraill y Gofrestr

- **Cyfarfodydd Rheolwr Ymarferydd Cofrestr Mabwysiadu Cymru.**

Diben y cyfarfodydd chwarterol hyn yw trafod a monitro defnydd y Gofrestr a chydymffurfiaeth â swyddogaethau statudol ac amserlenni y cytunwyd arnynt er mwyn sicrhau cywirdeb, cyfredolrwydd a chysondeb ar draws pob rhanbarth/AMG yng Nghymru.

Un o'r prif swyddogaethau fydd ystyried y plant hynny sy'n aros hiraf ac unrhyw gamau ychwanegol y gellid eu cymryd ond hefyd i drafod darpar fabwysiadwyr sy'n aros yn hirach neu sydd wedi'u gohirio.

Mae'r cyfarfod hefyd yn fecanwaith allweddol ar gyfer cynllunio digwyddiadau dod o hyd i deuluoedd dan arweiniad y Gofrestrfa gan gynnwys digwyddiadau Proffilio Ar-lein, Diwrnodau Gweithgareddau Mabwysiadu a Diwrnodau Cyfnewid. Gweler Cofrestrfa Mabwysiadu Cymru – Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol am ragor o wybodaeth.

- **Galw heibio ar-lein misol.**

Er mwyn galluogi trafodaethau rheolaidd rhwng ymarferwyr dod o hyd i deuluoedd ledled Cymru a lleihau oedi wrth ddod o hyd i deuluoedd i blant, bydd y Gofrestr yn hwyluso sesiynau galw heibio ar-lein misol ar gyfer rhanbarthau/Asiantau Mabwysiadu Cleifion (AMGs) gyda'r unig ffocws ar rannu proffiliau plant a mabwysiadwyr. Bydd y rhain ar agor i unrhyw ymarferydd perthnasol e.e. Rheolwyr Recriwtio ac Asesu, Rheolwyr Asesu a Chymorth i Deuluoedd (FFSW)/Asiantau Mabwysiadu Cleifion (ASW), rheolwyr AMG/Asiantau Mabwysiadu Cleifion (ASWS).

Plant – Oherwydd nifer y plant, ni fydd yn bosibl datblygu llyfryn proffil o bob un ohonynt at ddiben ei rannu yn y sesiynau galw heibio misol, ac ni fydd y gwasanaeth hwn yn berthnasol iddynt i gyd beth bynnag. Fodd bynnag, bydd yn ddefnyddiol cael mynediad at wybodaeth am blant penodol o Gofrestrfa Mabwysiadu Cymru i'w thrafod yn y sesiynau galw heibio. Bydd ymarferwyr rhanbarthol yn hysbysu Rheolwr y Gofrestrfa Mabwysiadu ymlaen llaw o'r sesiwn galw heibio ar-lein ynghylch pa blant yr hoffent eu trafod er mwyn iddynt gael mynediad at eu proffil Cofrestrfa.

Ar gyfer y plant hynny nad ydynt wedi cael eu hatgyfeirio at y Gofrestr eto (penderfyniad gan y SBPA wedi'i wneud ond gorchymyn lleoli heb ei roi eto), ac nad yw chwiliad rhanbarthol mewnol rhagarweiniol wedi nodi unrhyw gysylltiadau posibl ar eu cyfer (naill ai â darpar fabwysiadwyr cymeradwy nac â'r rhai y disgwylir iddynt gael eu cymeradwyo o fewn 3 mis), dylid datblygu proffil penodol i'w rannu yn y sesiwn galw heibio misol. Ar y cam hwn, at ddibenion rhannu gwybodaeth yn unig y bydd hyn gan efallai na fydd ffi rhyngasiantaethol wedi'i chytuno. Os nodir cysylltiad posibl, dylid ceisio a chytuno ar gyllid cyn gynted â phosibl.

Teuluoedd – bydd gan bob rhanbarth/Asiantaeth Mabwysiadu Gwirfoddol lyfryn proffil o ddarpar fabwysiadwyr wedi'i gymeradwyo (proffil llawn); y rhai sydd â dyddiad panel o fewn 6 wythnos (proffil cyfyngedig).

Cysylltwch â ni

Mae'r gofrestr fabwysiadu yn cael ei chynnal gan

Bydd angen enw defnyddiwr a chyfrinair i gael mynediad i'r wefan.

Cofrestru

[Wedi cofrestru yn barod? Mewngofnodwch yma](#)

Y FFRAMWAITH CYFREITHIOL

Deddf Plant 1989

Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (Rhannau 3 a 4)

Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus (PD 12A): CYFARWYDDIAD YMARFER 12A – GOFAL, GORUCHWYLIAETH A GWEITHREDIADAU RHAN 4 ERAILL: CANLLAW I REOLI ACHOSION

Mae'r Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus (PLO) yn rhan o'r rheolau sy'n pennu sut mae achosion gofal yn cael eu cynnal. Mae rhan cyn-achosion y PLO yn dechrau gyda phorth cyfreithiol neu gyfarfod cynllunio cyfreithiol lle mae'r awdurdod lleol yn ystyried achosion gofal.

Beth sydd angen digwydd

Efallai y bydd yn ymddangos yn rhy gynnar i weithiwr cymdeithasol y plentyn ddechrau meddwl am y wybodaeth sydd ei hangen ar gyfer dod o hyd i deulu yn y cam cyn-achosion. Fodd bynnag, mae gwybodaeth am y plentyn yn y cam hwn, yn ogystal â gwybodaeth am rieni geni, brodyr a chwiorydd ac aelodau ehangach o'r teulu yr un mor bwysig ar gyfer nodi, adeiladu a chefnogi teulu mabwysiadol ag ydyw wrth weithio tuag at aduno neu gynllunio ar gyfer gofal gan berthnasau.

Gall gwybodaeth a gesglir ar adeg ym mywyd y teulu lle nad yw achos gofal wedi cychwyn eto fod y math o wybodaeth sy'n mynd ar goll yn hawdd yn ddiweddarach. Yn aml, mae perthynas fwy hamddenol a chadarnhaol rhwng rhieni, aelodau'r teulu a'r awdurdod lleol; gellir cael manylion anffurfiol am y teulu a'r plentyn (e.e. pam y dewiswyd enw plentyn, pwy yn y teulu sydd â gwallt cyrliog fel y plentyn, enwau anifeiliaid anwes y teulu pan oedd y plentyn yn fach ac ati) a'u cofnodi at ddibenion cwblhau'r CAR/B a'r Gwaith Taith Bywyd, os mai dyna'r cynllun ar gyfer dyfodol y plentyn.

Mae gwaith mabwysiadu yn gymhleth, ac mae'n cymryd amser i feithrin gwybodaeth a phrofiad yn y maes ymarfer hwn; mae ymchwil yn tynnu sylw at bwysigrwydd gwneud penderfyniadau ar y cyd, cysylltu rhyngasiantaethol da a negeseuon cyson.

Er y cydnabyddir bod gan bob Cydweithredfa Mabwysiadu Rhanbarthol ei phrotocol ei hun ar gyfer rhybuddion cynnar ac atgyfeiriadau, mae'r egwyddorion cyffredinol isod yn berthnasol i bob un.

Cyfarfod Cynllunio Cyfreithiol ar ddechrau'r achos cyn-achos

Dylai'r Gwasanaeth Mabwysiadu Rhanbarthol (Rheolwr y Tîm Canfod Teuluoedd neu gyfwerth) fod yn ymwybodol, trwy eu prosesau penodol a'u cydweithrediad â'r GCC a'r tîm cyfreithiol, o unrhyw blant lle mae cyngor cyfreithiol bod y meini prawf trothwy wedi'u bodloni a lle mae mabwysiadu yn rhan o gynllunio aml-drac. Bydd angen i'r GCC gwblhau ffurflen Atgyfeirio Plentyn bob amser gan fod y ffurflen hon yn sbarduno'r holl gamau gweithredu angenrheidiol gan y Cydweithredfa Mabwysiadu Rhanbarthol – gweler Pennod 2.

- Dylid ymgorffori egwyddorion ac arfer Sefydlogrwydd Cynnar Cymru (WEP) mewn cynllunio gofal a gwneud penderfyniadau o gam cynnar a'u hystyried yn rheolaidd ochr yn ochr ag opsiynau eraill ar gyfer sefydlogrwydd (Sefydlogrwydd Cynnar Cymru i Weithwyr Proffesiynol – Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol).*

Dylid ystyried Sefydlogrwydd Cynnar Cymru bob amser lle mae posibilrwydd uchel o fabwysiadu pan fo digon o wybodaeth yn hysbys am deulu.

Yr hyn sy'n hanfodol wrth wneud penderfyniadau yw bod tystiolaeth yn cael ei chasglu, ei dadansoddi, ei phrofi a'i chytuno'n briodol sy'n sefydlu manteision Cynllun Parhaus Cynnar Cymru yn glir i blentyn neu blant penodol dan sylw. Dylai'r dystiolaeth hon hefyd nodi'n glir ddadansoddiad realistig o'r risg o ailuno â rhieni a theulu estynedig a sicrhau bod hyn yn reolaidd. (Parhaolrwydd Cynnar Cymru. Fframwaith ar gyfer Ymarfer).

- Dylai'r Gweithiwr Mabwysiadu Cymdeithasol bob amser fod â gwybodaeth gyfoes a chywir am y gwahanol opsiynau ar gyfer sefydlogrwydd a'r hyn y mae'r rhain yn ei olygu i'r plentyn yn y tymor byr yn ogystal ag ar draws ei oes. Bydd ymarferwyr mabwysiadu rhanbarthol ar gael i roi cyngor ar hyn gan gynnwys newidiadau mewn arfer ynghylch trefniadau cadw mewn cysylltiad, amserlenni a'r broses.
- Os nad oes cyfarfod teuluol/Cyfarfod Cynrychioliadol wedi digwydd, dylai'r Gweithiwr Cymdeithasol Cymunedol nodi cyfleoedd ar gyfer hyn fel ffordd o nodi opsiynau realistig ar gyfer parhaol yn ogystal â sicrhau parhad mewn perthnasoedd â phobl sy'n bwysig i'r plentyn.
- Dylai'r Gweithiwr Cymdeithasol Cynnar gyflwyno ffurflen Atgyfeirio Plentyn i'r Grŵp Cydweithredol Mabwysiadu Rhanbarthol o fewn 12 diwrnod fan bellaf ar ôl y Gwrandawriad Rheoli Achos – Gweler Pennod 2 am fwy o fanylion.

Cyfarfodydd Teulu/Cynhadledd Grŵp Teulu (CGT)

Mae tystiolaeth ymchwil wedi dangos y gall defnyddio Cyfarfodydd Teulu neu Gynadleddau Grŵp Teulu (CGT) yn y cyfnod cyn-achosion gadw plant gyda'u teuluoedd ac allan o ofal. (Sefydliad, 2023). Gallant nodi aelodau o'r teulu a all fynd ar goll unwaith y bydd yr achos yn cychwyn, efallai oherwydd nad ydynt yn cynnig eu hunain fel gofawyr sy'n berthnasau neu fod ganddynt berthynas anodd â rhieni, pobl sydd wedi bod yn bwysig i'r plentyn wrth ddarparu diogelwch, cynhesrwydd a sefydlogrwydd o fewn y teulu.

Os mabwysiadu yw'r cynllun ar gyfer y plentyn, efallai mai'r aelodau teulu hyn yw'r union bobl a allai ddarparu trefniant 'cadw mewn cysylltiad' i'r plentyn a'r teulu mabwysiadol sy'n helpu'r plentyn i ddatblygu hunaniaeth ddeulol iach.

Cyfrifoldeb Unigol

Os nad oes cyfarfod teuluol na chyfarfod teuluol wedi digwydd cyn yr achos, bydd angen i'r Gweithiwr Cymdeithasol Cynrychioli (CSW) gychwyn hyn (gyda chefnogaeth – gweler cyfrifoldeb y gwasanaeth isod) ar y cam hwn er mwyn galluogi adnabod yr holl aelodau allweddol. Bydd pwrpas y cyfarfod yn amlswyddogaethol:

- Cael syniad go iawn o sut mae'r plentyn yn ffitio o fewn y rhwydwaith hwn a'i hunaniaeth fel rhan ohono
- Galluogi'r CSW i archwilio ymhellach opsiynau posibl a realistig ar gyfer parhaolrwydd i'r plentyn o fewn y rhwydwaith hwn
- Sefydlu pa gefnogaeth sydd ar gael i'r rhieni geni o fewn y teulu estynedig a'r rhwydwaith ffrindiau ar gyfer y tymor byr, canolig a hir
- Casglu gwybodaeth sy'n berthnasol i'r CAR/B a Gwaith Taith Bywyd y plentyn (LJW)

Cyfrifoldeb Gwasanaeth yn Ymwneud â Chyfarfodydd Teuluol

- Dylai pob ardal nodi un pwynt cyswllt (SPOC) ar gyfer cefnogaeth a chymorth wrth baratoi a hwyluso cyfarfod Teulu neu Gynhadledd Grŵp Teulu. Er y dylai'r Gynorthwydd Cymorth Teuluol gynorthwyo gyda'r paratoi a mynychu'r cyfarfod hwn, ni ddylai fod yn brif gyfrifoldeb ac ni ddylai gadeirio'r cyfarfod (Pennod 1 Trafodion Gofal. Canllaw Arfer Da Gweithio gyda Rhieni Biolegol).

Proses Atgyfeirio Mabwysiadu ar gyfer plant

Bydd gan y Cydweithredfa Mabwysiadu Ranbarthol broses Atgyfeirio Mabwysiadu glir a hawdd ei defnyddio gyda gwybodaeth ac amserlenni a system gadarn ar gyfer cofnodi ac olrhain gweithgaredd. Bydd y broses Atgyfeirio Mabwysiadu yn cynnwys:

- Pryd i gyfeirio plentyn. Dylai'r Gweithiwr Cymdeithasol Cadarnhaol gwblhau Atgyfeiriad Plentyn a'i gyflwyno i'r Grŵp Cydweithredol Mabwysiadu Rhanbarthol erbyn dyddiad y Gwrandawriad Rheoli Achosion (Diwrnod 12 o'r achos).
- Beth ddylid ei gynnwys yn yr atgyfeiriad

- Sut i osod dyddiad ADM/pwy fydd yn gwneud hyn a rhoi gwybod i'r tîm mabwysiadu am amserlen y llys
- Beth sydd angen ei gynnwys yn y pecyn ADM os yw CSW yn argymhell cynllun gofal mabwysiadu, amserlenni ar gyfer cyflwyno, manylion y cyfarfod ei hun a phwy ddylai fynychu, amserlenni ar gyfer gwneud y penderfyniad
- Beth yw'r camau nesaf os gwneir penderfyniad "dylid ei leoli i'w fabwysiadu". Bydd hyn yn cynnwys cyflwyno cais am orchymyn lleoli; cadarnhau cyfeiriad y rhieni geni; hysbysu'r rhanbarth ar unwaith os rhoddir gorchymyn lleoli i atal unrhyw oedi wrth Ddod o Hyd i Deulu.

Os yw Parhad Cynnar y Gymraeg (WEP) yn cael ei ystyried, mae ffurflen Atgyfeirio Plentyn benodol i WEP ar gael. Ffurflen Atgyfeirio Plentyn WEP

Gweithio gyda Rhieni (Canllaw Arfer Da Gweithio gyda Rhieni Geni)

Gall fod yn anodd cael tosturi at rieni sy'n niweidio eu plant, yn enwedig pan fyddant yn elyniaethus ac yn wrthwynebus; efallai y byddwn yn poeni y gallai dangos empathi tuag atynt gael ei gamddeall, ein bod yn cymeradwyo eu hymddygiad ac yn anwybyddu profiad plentyn. Nid oes amheuaeth bod yn rhaid i ni flaenoriaethu'r plentyn bob amser; maent yn agored i niwed ac mae angen ein hamddiffyniad arnynt ond yn y bôn, rydym yn gweithio gyda phlentyn agored i niwed ac oedolyn agored i niwed. Yn yr un modd ag yr ydym yn meddwl am ymddygiad plentyn yng nghyd-destun eu profiadau er mwyn deall eu hymddygiad cyflwyno ac ymateb gydag empathi a thosturi, mae'r dull perthynol hwn yn rhagofyniad i gefnogi rhieni yn ystod cynllunio gofal a'r broses o ddod o hyd i deulu.

- Mae'n hanfodol bod y Gweithiwr Cymdeithasol Cynnar yn onest gyda rhieni ac aelodau'r teulu, o ddechrau'r broses cyn-achosion, y gall mabwysiadu fod yn opsiwn cynllunio gofal ond nad oes dim yn sicr ar hyn o bryd a bod cymaint yn dibynnu ar y gwaith a wneir yn ystod proses cyn-achosion y PLO a chanlyniad unrhyw achosion gofal.

Mae hyn yn cynnwys gwybodaeth gynnar am WEP os yw hyn yn cael ei ystyried. Mae amrywiaeth o daflenni a ffilm animeiddiedig fer wedi'u datblygu at y diben hwn. Bydd angen darparu gwybodaeth WEP i gynrychiolwyr cyfreithiol y rhieni hefyd. Gweler adran 8 Sefydlogrwydd Cynnar Cymru i Weithwyr Proffesiynol – Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol

- Dylai CSW ddarparu gwybodaeth gynnar ac, os yw'n briodol, atgyfeiriad at wasanaethau i rieni. Gellir dod o hyd i wybodaeth am y gwasanaethau sydd ar gael ym mhob ardal, cymhwysedd a sut i atgyfeirio yma. Teuluoedd biolegol – Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol
- Mae angen i CSW fod yn ymwybodol o waith o fewn paramedrau ymchwil a chanllawiau arfer gorau Born into Care NFJO sy'n llywio arfer amlasiantaeth pan fydd y wladwriaeth yn cymryd camau diogelu cyn genedigaeth, adeg genedigaeth ac yn y cyfnod dilynol uniongyrchol, ar ôl rhyddhau o'r ysbyty.

Brodyr a Chwiorydd

Mae'n cael ei gydnabod yn eang mewn polisi a deddfwriaeth, os yw plant yn mynd i ofal awdurdod lleol ac na allant ddychwelyd at eu rhieni, ei bod yn well iddynt gael eu maethu neu eu mabwysiadu gyda'u brodyr a'u chwiorydd yn gyffredinol. Mae hyn yn bwysig oherwydd i lawer o bobl, gall perthnasoedd rhwng brodyr a chwiorydd fod y berthynas hiraf a gallant hefyd ddarparu parhad a chefnogaeth drwy gydol oes. Fodd bynnag, mewn gwirionedd, mae llawer o frodyr a chwiorydd yn cael eu gwahanu'n barhaol yn y system ofal a thrwy fabwysiadu. (Selwyn a Saunders. 2012)

- Mae'r perthnasoedd hiraf hyn yn arwyddocaol i hunaniaeth pob plentyn, eu hymdeimlad o hanes a pherthyn, a dilysu profiadau a rennir (Ottaway, 2012). Mae meddwl am frodyr a chwiorydd yn gynnar yn hanfodol, nid yn unig o ran a ddylent barhau i fyw gyda'i gilydd a sut y gellir cefnogi hyn, ond hefyd ynglŷn â sut y gallant aros mewn cysylltiad â'i gilydd pe na bai hyn yn gallu digwydd.
- Mae ymwneud â'r teulu yn ystod y cam hwn yn rhoi cyfle i arsylwi ac asesu rhyngweithiadau a ymlyniad y plant â'i gilydd a'u lle o fewn strwythur cyffredinol y teulu ehangach. Gall methu â deall y perthnasoedd hyn yn iawn tra bod brodyr a chwiorydd yn byw gyda'i gilydd arwain at wneud penderfyniadau sy'n torri cysylltiadau pwysig iawn yn barhaol ac sydd â goblygiadau hirdymor i'w dyfodol.
- Pan fo brodyr a chwiorydd yn gysylltiedig, mae angen i'r Gynorthwydd Gofal Cymdeithasol ystyried gwneud asesiad Gyda'n Gilydd neu Ar Wahân yn gynnar bob amser. Bydd hyn yn llywio dod o hyd i deuluoedd yn y dyfodol, yn enwedig pan fydd plant yn cael eu gwahanu pan roddir gorchymyn gofal dros dro a'u bod yn cael eu lleoli mewn cartrefi maeth gwahanol.
- Gall rhoi brodyr a chwiorydd gyda'i gilydd fod yn gadarnhaol a gall fod yn fwy sefydlog, ond mae ansawdd y berthnasoedd â'i gilydd yn bwysig iawn i'w asesu. Bydd angen rhoi rhai plant ar wahân.

Dylai Cyfrifoldeb Gwasanaeth sicrhau bod digon o arbenigedd a hyder wrth gwblhau asesiadau brodyr a chwiorydd.

- Pan fyddwn yn meddwl am frodyr a chwiorydd, mae angen i ni feddwl am berthnasoedd biolegol a rennir a phrofiad a rennir. Yn aml, mae ymchwil yn tynnu sylw at sut mae hanner brodyr a chwiorydd tadol neu blant eraill y gallai'r plentyn eu hystyried yn frawd neu chwaer yn cael eu hanwybyddu; bydd gwaith uniongyrchol gyda'r plentyn a gwybodaeth a gesglir o gyfarfodydd Teulu yn darparu'r manylion hyn.
- Bydd Pennod 2 a 3 yn mynd i'r afael â'r hyn sydd angen ei wneud pan fydd gan blentyn frodyr a chwiorydd hŷn eisoes mewn teulu mabwysiadol.

Y Tu Allan i'r Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus

Plant a adawyd.

Beth sydd angen digwydd

- I CSW gwblhau atgyfeiriad i'r cydweithrediad mabwysiadu rhanbarthol cyn gynted ag y byddant yn dod yn ymwybodol y gall rhiant ddewis rhoi eu plentyn i fyny i'w fabwysiadu trwy ganiatâd o dan adran 19 ac adran 20 o Ddeddf Cyflogaeth a Chymorth 2002. Bydd gweithiwr cymdeithasol Canfod Teuluoedd yn cael ei ddyrannu a bydd yn cynnig Cwnsela i Rieni Geni (yn unol â Rheoliad 14 AA(W)R 2005)
- Mae'r dyletswyddau cyfreithiol mewn perthynas â'r plentyn yn parhau gyda'r awdurdod lleol a bydd GCC yn cael ei ddyrannu ar unwaith i gyfarfod â'r ddau riant ynghyd â'r GCC i sicrhau eu bod yn deall yn llawn beth mae mabwysiadu yn ei olygu ac yn cytuno'n fodlon i hyn.
- Mae angen cwblhau gwaith papur caniatâd meddygol cyn atgyfeirio at y Cynghorydd Meddygol am Archwiliad Meddygol Mabwysiadu.
- Os yw'r awdurdod lleol yn gwbl fodlon bod y ddau riant yn deall goblygiadau eu penderfyniad yn llawn ac yn credu y dylid "mabwysiadu" y plentyn, cyflwynir yr achos i'r panel mabwysiadu i gael argymhelliad cyn mynd i'r ADM.
- Dylid dilyn Canllawiau Ymarfer NAS/Cafcass Cymru/ADSS: Plant a Roddwyd i Ben ar gyfer Mabwysiadu bob amser. Mae hyn yn cynnwys atgyfeirio at Cafcass Cymru.
- Unwaith y bydd penderfyniad "dylid ei roi i'w fabwysiadu" wedi'i wneud a'r cydsyniadau perthnasol wedi'u cael yn ffurfiol, gall yr asiantaeth fabwysiadu fwrw ymlaen i roi'r plentyn i'w fabwysiadu.

O Achosion Gofal i Wneud y Gorchymyn Lleoli

Y Fframwaith Cyfreithiol

Deddf Plant 1989

Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (Rhan 6)

Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus (PD 12A): CYFARWYDDIAD YMARFER 12A – GOFAL, GORUCHWYLIAETH A GWEITHREDIADAU RHAN 4 ERAILL: CANLLAW I REOLI ACHOSION

Rheoliadau Cynllunio Gofal, Lleoli ac Adolygu Achosion (Cymru) 2015

Mae'r bennod hon yn ymdrin â'r cyfnod o ddechrau achos gofal (h.y. pan fydd y llys yn cyhoeddi'r cais) hyd at y dyddiad y gwneir y gorchymyn lleoli, fel arfer ar ddiwedd achos gofal.

Beth sydd angen digwydd

Mae'r Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus (PLO), unwaith y bydd achosion gofal wedi cychwyn, yn sicrhau bod oedi wrth benderfynu ar ddyfodol y plentyn yn cael ei gadw i'r lleiafswm. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, yn enwedig yng Nghymru, mae hyn yn golygu y bydd yr achosion gofal yn aml yn dod i ben cyn diwedd 26 wythnos, yn enwedig os yw'r rhan fwyaf o'r asesiadau wedi'u cynnal cyn yr achosion.

Mae'n hanfodol, felly, os yw mabwysiadu yn rhan o'r broses gynllunio aml-drac, neu mewn gwirionedd os yw'n gynllun gofal a ddewisir ar ddechrau'r achos yn dilyn gwaith cyn yr achos, bod y gwaith hwnnw'n dechrau ar unwaith wrth ddilyn y cynllun ar gyfer mabwysiadu gan ragweld y bydd cynllun gofal yn cael ei wneud ar gyfer mabwysiadu a'r cais yn cael ei wneud am orchymyn lleoli.

Dim ond os bydd y llys yn penderfynu bod y plentyn mewn perygl sylweddol ac na all y rhieni na'r teulu estynedig ddiwallu anghenion y plentyn o fewn amserlenni rhesymol, a dim ond trwy fabwysiadu y gellir diwallu anghenion y plentyn drwy gydol ei oes y rhoddir gorchymyn lleoli.

Dangosodd dadansoddiad o resymau dros oedi ei bod yn hanfodol bod pob gweithiwr proffesiynol yn realistig, yn enwedig os ystyrir y gallai plentyn aros yn hirach am deulu a/neu os nad oedd teulu ar gael yn rhwydd o fewn adnoddau rhanbarthol neu yng Nghymru.

Mae rhai awdurdodau lleol wedi penodi ymarferydd sy'n arbenigo mewn gwaith mabwysiadu i gefnogi'r GCC gyda phob agwedd ar y broses ac i gynorthwyo i fonitro cynnydd o'r atgyfeiriad i'r Gorchymyn Mabwysiadu. Gall hyn wneud gwahaniaeth gwirioneddol o ran sicrhau bod parau da yn cael eu gwneud ar sail gwybodaeth gywir a chyfoes ond hefyd oherwydd gall cyfathrebu da a chydweithio effeithiol rhwng y timau gofal plant a'r cydweithfa fabwysiadu ranbarthol o'r cychwyn cyntaf i olrhain ac adolygu cynnydd mabwysiadu plant osgoi oedi. Bydd hefyd yn sicrhau bod grŵp o ymarferwyr profiadol yn gallu cefnogi a chynghori'r GCC wrth wneud penderfyniadau allweddol.

Atgyfeiriad Mabwysiadu Plant

Gweler Atodiad 2 am dempled Atgyfeirio Mabwysiadu Plant Cymru Gyfan
[Canllaw ac Adnoddau Arfer Da i Ddod o Hyd i Deuluoedd](#)

- Mae angen i GCP (Gweithiwr Cymdeithasol Plant) gwblhau atgyfeiriad gan ddefnyddio'r templed Atgyfeiriad Mabwysiadu Plant cyn gynted ag y bydd y cynllun gofal yn cynnwys mabwysiadu fel canlyniad posibl. [Dylid gwneud hyn o fewn 12 diwrnod fan bellaf ar ôl gwrandawriad Rheoli Achosion yr achos gofal.](#) Dylid nodi'r dogfennau cysylltiedig sydd eu hangen mewn Rhestr Wirio Atgyfeirio Mabwysiadu a'u hatodi. Mae derbyn y ffurflen Atgyfeirio Plentyn gan y Cydweithredfa Ranbarthol yn sbarduno'r holl gamau gweithredu sydd eu hangen ac felly, mae'n hanfodol.

Mae terfynau amser penodol i'w bodloni ar y cam hwn, gan gynnwys cwblhau Archwiliad Meddygol Mabwysiadu'r plentyn, sy'n hanfodol ar gyfer penderfyniad 'a ddylid ei roi i'w fabwysiadu'. Mae'n arferol i'r Cynghorydd Meddygol ofyn am o leiaf 12 wythnos o'r atgyfeiriad i ddyddiad yr ADM i ganiatáu digon o amser i gwblhau'r archwiliad meddygol, a dylai GCC fod yn ymwybodol o hyn bob amser.

- Mae angen i'r Gwasanaeth Mabwysiadu Rhanbarthol fod ar gael i gynnig cefnogaeth a chyngor i'r Gweithiwr Cymorth Cyntaf fel rhan o drafodaeth Cynllunio Atgyfeirio, gyda phroses y cytunwyd arni i ddarparu'r drafodaeth hon cyn dyrannu penodol o fewn y tîm mabwysiadu. Bydd y drafodaeth hon yn sicrhau bod pob mater perthnasol yn cael sylw cyn penderfyniad y Gwasanaeth Mabwysiadu.
- Er mwyn atal oedi, bydd y Gwasanaeth Mabwysiadu Rhanbarthol yn arwain y gwaith o drefnu Archwiliadau Meddygol Mabwysiadu a dyrannu i'r Gwasanaeth Mabwysiadu gyda phrosesau monitro ffurfiol i sicrhau bod cynllun mabwysiadu'r plentyn yn parhau ar y trywydd iawn; mae hyn yn gwneud gwahaniaeth mawr i ganlyniadau i blant. (Quinton, 2012)
- Lle nad yw'r Cynghorydd Meddygol yn gallu cwblhau'r adroddiad meddygol oherwydd atgyfeiriad hwyr, bydd angen i'r Gynorthwydd Cymorth Cymdeithasol naill ai wneud sylwadau iddynt yn uniongyrchol neu geisio ail-amserlennu'r achos.
- Dylai'r CSW bob amser roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'w tîm cyfreithiol am unrhyw newidiadau i amseriad archwiliadau meddygol a phenderfyniadau ADM.
- Bydd y Cydweithredfa Mabwysiadu Ranbarthol yn agor cofnod achos mabwysiadu plentyn.

Adolygiadau Statudol a rôl y Swyddog Adolygu Annibynnol (IRO)

Mae'r rheoliadau sy'n llywodraethu'r rhain wedi'u nodi yn Rheoliadau Cynllunio Gofal, Lleoli ac Adolygu Achosion (Cymru) 2015.

Mae'r IRO yn parhau i chwarae rhan bwysig wrth ddarparu goruchwyliaeth a sicrhau ansawdd y broses gynllunio gofal. Er mwyn cyflawni'r rôl hon, mae angen darparu gwybodaeth a dogfennau perthnasol iddynt mewn modd amserol yn ôl yr angen i ystyried cam cynllunio gofal. Er enghraifft, gwaith uniongyrchol gyda'r plentyn a deunyddiau Taith Bywyd; Cynllun a Chofnod Canfod Teulu'r Plentyn pan fyddant wedi'u cwblhau; gwaith gyda'r teulu geni; Cynllun Cymorth Mabwysiadu pan fyddant wedi'u cwblhau.

Gweler Pennod 4 am ragor o wybodaeth am ofynion lleoli'r plentyn gyda darpar fabwysiadwyr.

Gweler ATODIAD 3 am restr wirio'r LJW. Dylid rhannu hon gyda'r IRO a'i defnyddio fel offeryn monitro i gadarnhau cynnydd ac ansawdd gwaith Taith Bywyd yn adolygiadau'r plentyn.

Bydd yr IRO nid yn unig yn sicrhau bod camau perthnasol wedi'u cwblhau gan ymarferydd/wyr ond hefyd yn rhoi adborth i'r ALI a'r asiantaeth fabwysiadu ar ansawdd ac a oes unrhyw fylchau amlwg. Ar y cam hwn, bydd yn arbennig o bwysig cadarnhau gwaith sydd wedi'i gwblhau gyda'r plentyn i'w helpu i ddeall beth sy'n digwydd, a deunyddiau Taith Bywyd sy'n cael eu casglu i gefnogi eu dealltwriaeth barhaus.

- Bydd ail adolygiad y plentyn yn canolbwyntio ar yr opsiynau parhaol sy'n cael eu trafod ac mae angen i'r IRO sicrhau bod yr holl wybodaeth/tystiolaeth wedi'i hystyried; bydd hyn yn cynnwys gwybodaeth i lywio cynllun cymorth a chyswllt y plentyn a gwybodaeth gan deulu'r plentyn i lywio gwaith Taith Bywyd. Bydd gan yr IRO fynediad at Gynllun a Chofnod Canfod Teulu'r plentyn pan fydd hwn wedi'i ddatblygu.
- Yn aml iawn, bydd gan blant dilynol mewn achosion yr un IRO â'u brodyr neu chwiorydd hŷn sydd eisoes wedi'u lleoli i'w mabwysiadu. Efallai mai nhw yw'r unig weithiwr proffesiynol sydd â gwybodaeth gyfannol a hirdymor am y teulu ac maent yn hanfodol wrth ddarparu gwybodaeth pan fydd y Gweithiwr Cymorth Deintyddol Cyffredinol yn llunio'r offeryn Cynllunio Cyswllt mewn achosion a phan fydd yr amserlen Meithrin Trawma yn cael ei chwblhau gan y Gweithiwr Cymorth Deintyddol Cyffredinol yn y cam cynllunio paru.
- Os oes IRO gwahanol ar gyfer y plant iau, mae angen cynllun cyfathrebu clir rhyngddynt a'r Gynorthwydd Cymdeithasol Cynorthwyol.

Dyrannu'r Gweithiwr Cymdeithasol Canfod Teuluoedd

- Bydd Rheolwyr Mabwysiadu Rhanbarthol yn ymwybodol o blant sydd â chynllun gofal posibl ar gyfer mabwysiadu o'u system rhybudd cynnar/trafodaethau Atgyfeirio Rhanbarthol a bydd ganddynt broses ar gyfer dyrannu o fewn eu timau.
- Dylid dyrannu Gweithiwr Cymdeithasol Canfod Teulu cyn gynted â phosibl a dim hwyrach na 28 diwrnod o ddyddiad yr atgyfeiriad. Dylai amseru hyn ystyried yr angen i sicrhau dyddiad Meddygol Mabwysiadu a dyddiad penderfyniad ADM, yn ogystal â'r gofyniad i gwblhau Cwnsela Rhieni Geni cyn penderfyniad ADM.
- Dylid ystyried bob amser ymwneud blaenorol â'r teulu.
- Bydd y Cydweithredfa Mabwysiadu Rhanbarthol yn agor cofnod achos mabwysiadu'r plentyn ac yn cydweithio â'r CSW i gynnig cefnogaeth a chynghor; bydd hyn yn cynnwys trefniadau i gwblhau Archwiliad Meddygol Mabwysiadu'r plentyn, paratoi'r gwaith papur ar gyfer yr ADM a chwblhau Cynllun a Chofnod Canfod Teulu'r plentyn. Mae ganddynt rôl allweddol wrth sicrhau bod manylion cywir o ansawdd da am anghenion y plentyn ar gael ar adeg yr atgyfeiriad ac i sicrhau bod hyn yn cael ei ddiweddarau gan y CSW wrth i'r achos fynd rhagddo. Mae hyn yn cynnwys cynnig canllawiau ar asesu a deall anghenion y plentyn ar draws ei oes, gan gynnwys anghenion brodyr a chwiorydd, a sut y gellir cofnodi'r rhain yn effeithiol yng Nghynllun Mabwysiadu/Cofrestru Teuluol y plentyn.
- Gall y gweithiwr cymorth ariannol ar gyfer plant ddefnyddio'r templed Amserlen Meithrin Trawma (TNTL) i wneud nodiadau am brofiadau cynnar y plentyn. (Y nod yw i bob plentyn sydd â chynllun ar gyfer mabwysiadu gael TNTL wedi'i gwblhau). Bydd hyn o gymorth wrth gwblhau'r Cynllun Cymorth Mabwysiadu a'r gwaith papur Paru.
- Bydd y Gweithiwr Cymorth i Ffitrwydd a Chymorth yn gwneud trefniadau i ymweld â'r gofalwr maeth ac, os yw'n briodol, y plentyn, i gasglu rhagor o wybodaeth, gan gynnwys gwybodaeth ar gyfer deunyddiau Taith Bywyd y plentyn. Fel arfer, mae hyn yn digwydd yn fuan ar ôl i'r gorchymyn lleoli gael ei roi a bydd bob amser yn cael ei arwain gan yr hyn y mae'r plentyn yn ei ddeall sy'n digwydd. Gall yr ymweliad hwn fod yn ddefnyddiol iawn wrth sefydlu anghenion cymorth y plentyn a'r gofalwr maeth ar gyfer y cam nesaf yn y broses fabwysiadu. (Cyfeirwch at y Canllaw Arfer Da Pontio a Chymorth Cynnar am ragor o wybodaeth).
- Bydd cyfathrebu effeithiol rhwng y timau gofal plant, y timau maethu a'r timau mabwysiadu rhanbarthol yn sicrhau negeseuon cyson a dull realistig o ddod o hyd i deuluoedd gyda'r gallu i gyfryngu anghytundebau os byddant yn codi.
- Mae angen trafodaethau rheolaidd rhwng y timau Canfod Teuluoedd a Recriwtio ac Asesu rhanbarthol ynghylch atgyfeiriadau ac asesiadau/cymeradwyaethau plant gweithredol. Bydd hyn yn galluogi'r Bwrdd Mabwysiadu Teuluoedd i ddarparu gwerthusiad cywir o adnoddau rhanbarthol posibl cyn penderfyniad ADM a gorchymyn lleoli, neu a oes angen penderfyniad cynnar i ehangu'r chwiliad er mwyn bwrw ymlaen heb oedi. Bydd cydweithio rhwng y timau mabwysiadu yn galluogi rhannu gwybodaeth am blentyn yn gynnar gyda darpar fabwysiadwyr naill ai ar ôl cymeradwyo neu yn ystod eu hasesiad.
- Bydd y Gwasanaeth Cwsmeriaid Teuluol (FFSW) yn parhau i olrhain pob achos tan y gwrandawriad terfynol ac yn llunio/diwygio'r Cynllun a'r Cofnod Canfod Teulu yn ôl yr angen. Byddant yn nodi cysylltiadau posibl yn rhagweithiol i'r CSW eu hystyried, ac yn cytuno ar y cyd â nhw, ar unrhyw gyfatebiaethau i'w dilyn.
- Bydd FFSW yn creu proffil plentyn ar y cyd â'r GCC ac yn ei uwchlwytho i'r Gofrestr Fabwysiadu o fewn yr amserlen y cytunwyd arnynt (gweler y Bennod ar Gofrestr Fabwysiadu Cymru).
- Bydd Cydweithfeydd Mabwysiadu Rhanbarthol a Mabwysiadwyr Gwirfoddol ledled Cymru yn cynhyrchu llyfryn proffil o ddarpar fabwysiadwyr i gynnwys 1. y rhai a gymeradwywyd 2. y rhai sydd â dyddiad panel o fewn 6 wythnos
- Bydd trafodaethau/cyfarfodydd proffilio mewnol rheolaidd yn gallu nodi unrhyw fabwysiadwyr posibl yng nghyfnodau cynharach eu hasesiad a allai fod yn gyswllt posibl ar gyfer plant penodol. Os na fydd y cysylltiadau mewnol posibl hyn yn dod i'r amlwg, dylai'r Bwrdd Mabwysiadu Rhanbarthol (FFSW) ddechrau trafodaeth ragarweiniol â rhanbarthau/Asiantau Mabwysiadu eraill yng Nghymru ynghylch cysylltiadau posibl heb oedi. Nodir canllawiau ynghylch rhannu gwybodaeth yn gynnar (cyn gorchymyn lleoli) isod. Dim ond pan fydd archwiliad o gysylltiadau posibl o fewn Cymru wedi'i ddisbyddu y gellir ystyried ehangu'r chwiliad; bydd y penderfyniad hwn bob amser yn cael ei wneud ar y cyd â'r Cydweithrediad Rhanbarthol Mabwysiadu.

Cwnsela Rhieni Geni

Er bod gan y Gweithiwr Cymdeithasol Cynnar gyfrifoldeb i sicrhau bod teulu'r plentyn yn deall bod mabwysiadu yn un o'r opsiynau sy'n cael eu hystyried ac yn rhedeg ochr yn ochr ag asesiadau eraill o deulu/pobl gysylltiedig ac i geisio eu barn ar y cynllun posibl ar gyfer mabwysiadu, mae gofyniad cyfreithiol i ddarparu cwnsela i rieni'r plentyn, a chanfod eu dymuniadau a'u teimladau, a elwir yn "Gwnsela i Rieni Geni" (Rheoliad 14 AA(W)R 2005).

- Mae'r gofyniad hwn yn cael ei fodloni gan y Cydweithfa Mabwysiadu Ranbarthol; nid cwnsela mewn ystyr therapiwtig ydyw ond i egluro'r weithdrefn a goblygiadau cyfreithiol y broses fabwysiadu ac i sefydlu dymuniadau a theimladau'r rhieni ar ystod o faterion ac i ddechrau nodi anghenion cymorth ar gyfer trefniadau cadw mewn cysylltiad. Mae hyn yn berthnasol lle rhoddir caniatâd i blentyn gael ei leoli i'w fabwysiadu, a phan na roddir caniatâd.
- Mae'r Canllaw Gweithio gyda Rhieni Biolegol yn dadlau dros sicrhau'r annibyniaeth fwyaf posibl i'r plentyn o wneud penderfyniadau wrth ddarparu'r gwasanaeth hwn ac yn awgrymu y gall hyn helpu i feithrin perthynas o ymddiriedaeth a fyddai'n anodd ei chyflawni fel arall.
- Bydd y Gweithiwr Mabwysiedig Cyn-Feichio/Gweithredwr Mabwysiadu (GCC) yn darparu taflen "Gwybodaeth i Rieni Geni" i rieni ac yn cynnig cyfarfod â nhw cyn y penderfyniad "dylid ei roi i'w fabwysiadu". Cyn i'r cyfarfod hwn ddigwydd, mae angen i'r Gweithiwr Mabwysiedig Cyn-Feichio gadarnhau bod y rhiant yn ymwybodol bod mabwysiadu yn cael ei ystyried fel cynllun posibl a darparu unrhyw wybodaeth hysbys am risgiau wrth ddarparu'r gwasanaeth hwn. Mae adroddiad o'r cyfarfod hwn yn rhan o'r gyfres o ddogfennau a gyflwynir i'r Rheolwr Cyffredinol.
- *Dylai'r CSW a'r ASW gydnabod a chydabod y gallai rhieni biolegol beidio â gallu ymgysylltu ar hyn o bryd am amrywiaeth o resymau, yn hytrach na llunio naratif beio fel "anodd cyrraedd" ac "anodd ymgysylltu" sy'n gosod cyfrifoldeb ar ddrws y rhieni biolegol (t. 11. Canllaw Arfer Da Gweithio gyda Rhieni Biolegol)*
- Bydd gan Gydweithfeydd Mabwysiadu Rhanbarthol y cyfleuster i gynnig "Cwnsela i Rieni Geni" hyd at roi gorchymyn mabwysiadu a threfniadau dilynol ar ôl y pwynt hwn.

Gwaith uniongyrchol gyda phlant

Yn y gorffennol, roedden ni wedi meddwl bod plant yn aml yn ymddangos yn gallu addasu'n hawdd i amgylchiadau a phobl newydd ond rydyn ni nawr yn gwybod y bydd hyd yn oed plant ifanc iawn yn cael eu heffeithio mewn nifer o ffyrdd a byddant yn profi gofid, colled, galar ac ofn pan fyddant eisoes wedi bod yn agored i niwed cynnar fel cam-drin ac esgeulustod ac wedi profi colli pobl arwyddocaol yn eu bywydau. Nid yw llais y plentyn bob amser wedi'i ddogfennu'n dda gyda heriau penodol yn gysylltiedig â hyn o ystyried oedran ifanc iawn llawer o'r plant a osodir i'w mabwysiadu (Dickinson Collins, 2025). Mae rhai asiantaethau'n adrodd am welliant yn dilyn cyflwyno ymarferydd Pontio neu ymarferydd y mae ei brif ffocws ar gefnogi plant cyn ac yn ystod pontio.

Mae'n bwysig bod gan blant ddealltwriaeth gywir o'r hyn sy'n digwydd er mwyn prosesu a gwneud synnwyr o'u profiad; mae hyn yn dechrau o'r pwynt cynharaf o ymwneud â'r teulu ac yn cael ei adeiladu arno wrth i'w cynllun fynd rhagddo.

- I gynghori a chefnogi'r GCC gydag unrhyw waith uniongyrchol gyda'r plentyn pan ystyrir mabwysiadu fel cynllun posibl. Yn y cam cynnar hwn ac yn dibynnu ar oedran a lefel dealltwriaeth, mae angen i'r plentyn ddeall pam mae'r GCC yn gysylltiedig a pham eu bod wedi cael eu tynnu oddi wrth eu teulu. Mae angen iddynt ddeall beth mae gofawrwr maeth yn ei wneud a beth mae'r GCC yn ei wneud i sicrhau eu bod yn ddiogel a bod ganddynt bopeth sydd ei angen arnynt i dyfu i fyny'n iach.

Cyfeiriwch at y Canllaw Arfer Da ar gyfer Pontio a Chymorth Cynnar Pontio a Chymorth Cynnar a Gwaith Taith Bywyd – Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol i gael rhagor o wybodaeth am fframwaith y Barnwr Bywyd Llawn a chynllun gwaith uniongyrchol ar gyfer y plentyn pan fydd plentyn yn symud at deulu mabwysiadol.

Mae plant sy'n ymwneud ag achosion llys teulu yn aml yn disgrifio teimlad o gael eu 'gadael yn y tywyllwch' ynglŷn â'r hyn sy'n digwydd yn y llys, gan gynnwys ar ddiwedd yr achos pan fydd penderfyniadau pwysig am eu bywydau wedi'u gwneud ac mae ymchwil wedi dangos y gall hyn eu gadael i deimlo nad yw eu barn yn cael ei hystyried yn bwysig (Rehill et al, 2022; Tisdall a Morrison, 2012 o Writing to Children – a toolkit for judges. 2025). Bydd y rhan fwyaf o blant yn rhy ifanc i ddeall y broses gymhleth o wneud penderfyniadau sy'n digwydd ar eu rhan ond dylid gwrando ar eu lleisiau a'u cofnodi fel bod eu presenoldeb yn cael ei deimlo yn arena'r llys.

- Roedd y CAR/B diwygiedig yn canolbwyntio mwy ar gasglu llais y plentyn ac yn yr un modd, os cynhelir cyfarfod tarfu, dylai'r adroddiad o'r cyfarfod hwn sicrhau bod llais y plentyn yn cael ei gasglu (Dickinson Collins, 2025). Gweler Pennod 5 am ragor o wybodaeth am sut y gall hyn ddigwydd.

Gweithio gyda Rhieni

Mae rhieni geni yn disgrifio gweithdrefnau gofal fel rhai gwrthwynebol a thrawmatig ac yn disgrifio diffyg tosturi a charedigrwydd yn ogystal â diffyg cyfathrebu a rhannu gwybodaeth (Alper, 2019). Yn aml, mae'n anodd i rieni sy'n ofidus ac yn ofnus gofio gwybodaeth am bethau pwysig fel trefniadau cyswllt ac er bod tystiolaeth glir o ganlyniad oedi i blant, dadleuwyd bod yr amserlen 26 wythnos yn annigonol i rieni geni ddangos tystiolaeth o newid cynaliadwy (Gupta a Lloyd-Jones 2014; Mason et al 2019).

(t.9 Canllaw Arfer Da Gweithio gyda Rhieni Geni)

- Bydd angen i CSW ofyn am farn rhieni'r plentyn ar y cynllun posibl ar gyfer mabwysiadu.
- Dylai CSW fod yn ymwybodol o unrhyw gefnogaeth a allai fod ar gael i rieni'r plentyn a rhoi gwybodaeth iddynt / gwneud atgyfeiriad os yw'n briodol.

Gweithio gyda Gofalwyr Maeth

I rai plant sy'n derbyn gofal, gall mabwysiadu gan eu gofalwyr maeth fod yn llwybr hynod gadarnhaol at barhaolrwydd. Mae'n adeiladu ar ymlyniadau presennol rhwng y plentyn a'i brif ofalwyr, yn gwella diogelwch a sefydlogrwydd aelodaeth y plentyn o'r teulu maeth ac yn lleihau'r angen i symud lleoliad gan arwain at barhad gofal a llai o aflonyddwch i'r plentyn.

Dylid delio â cheisiadau gan ofalwyr maeth mewn ffordd gadarnhaol ac amserol ac ni ddylai ffactorau fel oedran, ethnigrwydd ac iechyd fod yn rhesymau dros eithrio pobl yn awtomatig fel darpar fabwysiadwyr. Fodd bynnag, ni fydd gan ofalwyr maeth flaenoriaeth or-redol yn awtomatig wrth ystyried parau posibl ar gyfer y plentyn – lles a buddiannau hirdymor y plentyn yw'r brif ystyriaeth ac a all y darpar fabwysiadwyr ddiwallu a chefnogi anghenion y plentyn drwy gydol plentyndod a thu hwnt. (Polisiau a Gweithdrefnau Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol Cymru Gyfan Adran 15.6 Cais Gofalwyr Maeth i Fabwysiadu'r Plentyn mewn Lleoliad ac Atodiad 84 Ceisiadau Gofalwyr Maeth GPG).

- Mae angen cyfathrebu effeithiol rhwng y GCC, y GCC ar gyfer y gofalwyr maeth, a'r GCC nid yn unig i sicrhau bod anghenion y plentyn yn hysbys ac yn cael eu diwallu, ond hefyd i archwilio unrhyw fwriadau gan y gofalwr maeth i geisio sefydlogrwydd gyda'r plentyn sydd wedi'i leoli gyda nhw a sut olwg allai fod ar hyn h.y. cais i fabwysiadu neu Orchymyn Gwarchodaeth Arbennig ac a yw'r bwriadau hyn yn cael eu cefnogi gan yr holl ymarferwyr gwaith cymdeithasol dan sylw. Bydd ymateb mewn ffordd deg a chytbwys ar yr adeg hon yn y trafodion yn golygu y bydd heriau diweddarach yn cael eu hosgoi.
- Mae angen i bob gweithiwr proffesiynol sy'n gysylltiedig gyfeirio at bolisi Cymru Gyfan ynghylch ceisiadau gan ofalwyr maeth i fabwysiadu plant yn eu gofal – gweler y ddolen uchod, sy'n amlinellu unrhyw gamau i'w cymryd.

Oni bai bod risg glir o gam-drin neu gyfiawnhad arall, ni ddylid gwahanu brodyr a chwiorydd sydd â bondiau presennol. Mae ymchwil wedi tynnu sylw at y ffaith bod brodyr a chwiorydd sydd wedi'u lleoli gyda'i gilydd yn profi mwy o sefydlogrwydd a bod plant hŷn sydd wedi'u gwahanu oddi wrth frodyr a chwiorydd ar ôl iddynt fyw gyda'i gilydd (naill ai gartref neu mewn gofal maeth) mewn perygl arbennig o amhariad lleoliad ac ymdeimlad gwael o berthyn (Meakings, Sebba a Luke. 2017).

- Mae polisi ac arfer yng Nghymru yn blaenoriaethu lleoli brodyr a chwiorydd gyda'i gilydd. Mae angen adlewyrchu hyn yn glir mewn strategaethau recriwtio gydag arfer sy'n synhwyrol o ran risg ac yn rhagweithiol wrth nodi pecynnau cymorth sydd eu hangen.
- Os nad yw asesiad Gyda'n Gilydd neu Ar Wahân wedi'i gwblhau ar y cam hwn, dylai'r CSW flaenoriaethu hyn i lywio eu prosesau gwneud penderfyniadau a'u dadansoddiad o fewn y CAR/B.
- Pan fydd brawd neu chwaer iau yn cael ei eni neu ei gyfeirio at y Cydweithrediad Mabwysiadu Rhanbarthol, dylid blaenoriaethu rhannu gwybodaeth yn gynnar gyda rhieni mabwysiadol brodyr neu chwiorydd hŷn. Mae hyn yn bwysig ar gyfer gwybodaeth am daith bywyd eu plentyn ond hefyd i roi amser iddynt feddwl am y posibilrwydd o leoli'r plant gyda'i gilydd os mai dyma'r cynllun gofal ar gyfer y plentyn iau.
- Ym mhob achos, dylai fod ymgynghoriad rhwng y GCC a'r Cydweithfa Mabwysiadu Ranbarthol cyn cynnal unrhyw drafodaeth gyda'r darpar fabwysiadwyr. Mae hyn yn hanfodol gan nad yw'n debygol y bydd gan y GCC fynediad at yr holl wybodaeth berthnasol a chyfredol.
- Dylid ymgynghori â phob gweithiwr proffesiynol hysbys sydd wedi bod yn ymwneud â'r teulu – er enghraifft, gallai hyn gynnwys gweithiwr cymdeithasol Cymorth Mabwysiadu; os yw'n maethu, gweithiwr cymdeithasol mabwysiadu; gweithiwr cymdeithasol Cymorth Mabwysiadu Asesu (yr asiantaeth sydd wedi asesu a chefnogi'r lleoliad cychwynnol fydd yn adnabod y teulu orau a bydd ganddi farn ar unrhyw effaith bosibl pe bai plentyn arall yn ymuno â'r teulu, ac felly dylid ymgynghori â hi bob amser).
- Bydd y penderfyniad ynghylch pwy sy'n ymweld â'r teulu ar gyfer trafodaeth gychwynnol yn cael ei arwain gan y Cydweithredfa Mabwysiadu Ranbarthol; mae'n debygol o gynnwys ymweliad ar y cyd gan y CSW a'r ASW. Gweler y canllawiau isod ar gyfer rhannu gwybodaeth yn gynnar.
- Ym mhob achos, rhaid ystyried yn ofalus yr effaith ar bob plentyn, boed o'u lleoli gyda'i gilydd neu ar wahân. Os mai'r penderfyniad yw lleoli'r plant gyda'i gilydd, dylai ymarferwyr fod yn ymwybodol bob amser o'r gefnogaeth sydd ei hangen i helpu'r plentyn hŷn gydag unrhyw ail-fyw o'u profiadau eu hunain o'r cyfnod pontio.

- Er mwyn lleihau oedi, dylid cynnal trafodaeth ddilynol unwaith y gwneir penderfyniad "dylid ei roi i'w fabwysiadu" i geisio eglurhad ynghylch a yw mabwysiadwyr y brawd neu chwaer hŷn yn dymuno cael eu hystyried fel mabwysiadwyr posibl ar gyfer y plentyn iau. Unwaith eto, mae angen gwneud hyn ar ôl ymgynghori â'r asiantaeth asesu/cymeradwyo wreiddiol.
- Os ydynt yn dymuno cael eu hystyried, bydd gwybodaeth am y mabwysiadwyr yn cael ei rhannu gyda'r Gweinyddiaeth Cydweithredol Plant a bydd gwybodaeth am anghenion y plentyn yn cael ei rhannu gyda'r mabwysiadwyr gan eu Gweinyddiaeth Deintyddol Cynnar. Mewn rhai achosion, efallai bod brodyr a chwiorydd wedi'u lleoli gyda gwahanol fabwysiadwyr ac os felly, rhaid ymweld â phob teulu. Bydd y CCSW a'r FFSW yn penderfynu a ydynt am frw ymlaen ag unrhyw un o'r teuluoedd.

Dylai rhannu gwybodaeth yn gynnar (gallai hyn fod cyn gorchymyn lleoli ar gyfer y plentyn/cymeradwyaeth darpar fabwysiadwyr) ddarparu digon o fanylion i ganiatáu i'r darpar fabwysiadwyr wneud penderfyniad gwybodus ynghylch bwrw ymlaen. Bydd ganddynt eisoes wybodaeth gefndirol sylweddol gan y brawd neu chwaer hŷn sydd gyda nhw ond bydd angen diweddariad arnynt mewn perthynas â phrofiadau ac anghenion y plentyn unigol hwn.

- Canolbwyntiwrch ar bwysigrwydd rhannu gwybodaeth am y brawd neu chwaer newydd at ddibenion gwybodaeth am daith bywyd y plentyn hŷn
- Sicrhau bod digon o wybodaeth yn cael ei rhannu i alluogi'r teulu i ystyried anghenion y plentyn iau a pha un a ydynt am gael eu hystyried ai peidio. Bydd hyn yn gynnwys rhannu crynodeb o anghenion meddygol/CAR/B y plentyn yn hytrach na rhannu'r dogfennau penodol ar y cam hwn.
- Meddyliwch am anghenion cyswllt y ddau blentyn, yn enwedig os nad ydynt yn debygol o gael eu lleoli gyda'i gilydd

Dylai gwybodaeth a rennir gyda darpar fabwysiadwyr gynnwys:

- Y CAR/B pan gaiff ei ysgrifennu. Dylid gwneud unrhyw wybodaeth ychwanegol nad yw eisoes yn hysbys i ddarpar fabwysiadwyr, h.y. am amgylchiadau ac anghenion y plentyn penodol hwn, yn ddienw ar y cam hwn.

- Bydd y Cydweithfa Mabwysiadu Ranbarthol yn sicrhau bod y rhai sydd â chofrestrfa bersonol dros y plentyn yn rhoi caniatâd i rannu gwybodaeth. Bydd hyn yn cael ei wneud gan yr ALI gan y bydd Gorchymyn Diogelu Data ar waith yn y rhan fwyaf o achosion.
- Ym mhob achos, dylai fod cofnod o ba ddogfennau sydd wedi'u rhannu (ym mhob cam o'r broses), a yw unrhyw un o'r dogfennau hyn wedi'u golygu, a beth yw'r golygu hyn er mwyn cydymffurfio â Rheoliadau a rhwymedigaethau Ôl-gychwyn.
- Bydd darpar fabwysiadwyr yn cael gwybod am ofynion rheoleiddio a hawliau Ôl-gychwyn h.y. bod gan y sawl sy'n oedolyn (o 18 oed) hawl i gael mynediad at yr holl wybodaeth a rannwyd gyda nhw fel darpar rieni a rhieni mabwysiadol.

Asesiadau Mabwysiadu

- Os yw'r darpar fabwysiadwyr, CSW a ASW yn dymuno bwrw ymlaen, bydd y penderfyniad ynghylch pa asiantaeth fydd yn cwblhau'r asesiad am yr ail dro yn cael ei wneud gan y gweithwyr proffesiynol dan sylw ac ar ôl ymgynghori â'r darpar fabwysiadwyr. Bydd y penderfyniad hwn yn ystyried nifer o ffactorau, gan gynnwys dewis y darpar fabwysiadwr; perthnasoedd presennol sydd ganddynt ag asiantaethau; pellter - o ran yr asesiad a'r ddarpariaeth gymorth ddilynol.
- Os yw'r darpar fabwysiadwyr yn dymuno aros gyda'r asiantaeth gymeradwyo wreiddiol, dylid parchu eu dymuniad. Os felly, mae angen i'r ALI fod yn ymwybodol y bydd ffi rhyngasiantaethol yn cael ei thalu a bydd yn rhaid iddynt gytuno i hyn os ydynt yn dymuno dilyn y cysylltiad rhwng brodyr a chwiorydd.

Meddwl am Barhaoldeb Cynnar Cymru mewn perthynas â brodyr a chwiorydd

Os yw'n briodol, dylid ystyried lleoli plentyn gyda mabwysiadwyr ei frodyr a'i chwiorydd naill ai ar ôl y gorchymyn lleoli neu yn ystod yr achos yn unol â fframwaith Sefydlogrwydd Cynnar Cymru. Mae taflen wybodaeth ar gael i ddarpar ofalwyr Cynllun Mabwysiadu Cynnar yn ogystal â hyfforddiant paratoi Cynllun Mabwysiadu Cynnar pwrpasol sy'n adeiladu ar yr hyfforddiant Paratoi i Fabwysiadu generig sydd ar gael gan ranbarthau/Asiantau Mabwysiadu Cynnar.

- Os oes digon o amser i gwblhau cymeradwyaeth ddeuol fel darpar fabwysiadwyr a gofalwyr maeth, gellir gwneud hyn fel y nodir yn fframwaith Sefydlogrwydd Cynnar Cymru Sefydlogrwydd Cynnar Cymru i Weithwyr Proffesiynol – Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol.
- Mewn rhai amgylchiadau lle mae asesiadau gofalwyr Cynllun Addysg Gwell (WEP) wedi'u datblygu ond heb eu cwblhau, mae cyfleuster i leoli brawd neu chwaer gan ddefnyddio Rheoliad 26 Rheoliadau Cynllunio a Lleoli Gofal 2015.

Mae ATODLEN 4 yn ymdrin â defnyddio Rheoliad 26 Rheoliadau Cynllunio a Lleoli Gofal 2015 yn yr amgylchiadau hyn ac yn amlinellu pryd mae'n briodol defnyddio'r llwybr hwn.

Os yw lleoliad brawd neu chwaer yn cael ei ystyried naill ai drwy Sefydlogrwydd Cynnar Cymru ai peidio, bydd y weithdrefn ar gyfer asesu yn dibynnu ar nifer o faterion ac yn ystyried y canlynol:

- Dyddiad eu cymeradwyaeth wreiddiol a'r cyngor gwreiddiol a ddarparwyd gan y panel
- Hyd yr amser y mae'r plentyn cyntaf wedi bod gyda nhw ac a yw gorchymyn mabwysiadu wedi'i roi
- Yr effaith ar y ddau blentyn o gael eu lleoli gyda'i gilydd
- Paratoi'r ddau blentyn
- Asesiad o unrhyw anghenion cymorth ychwanegol ar ôl i'r plentyn dilynol gael ei leoli

Lle ystyrir bod y plentyn sydd eisoes wedi'i fabwysiadu neu wedi'i leoli i'w fabwysiadu o oedran a lefel o ddealltwriaeth i wybod beth sy'n digwydd, dylid ceisio ei farn neu ei barn hi a'i hystyried fel rhan o'r broses o wneud penderfyniadau.

- Dylid bob amser gynnwys paratoi plant sydd eisoes yn y teulu, boed yn blant biolegol neu wedi'u mabwysiadu, yn y cynllunio. Mae adnoddau ar gael i gefnogi gweithwyr cymdeithasol gyda hyn. Gweler y Llyfr Stori a'r Llyfr Gweithgareddau i Blant. Adnoddau penodol i WEP: Sefydlogrwydd Cynnar Cymru i Frodyr a Chwiorydd – Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol

Cyswllt rhwng brodyr a chwiorydd sydd wedi gwahanu

- Mae angen i CSW feddwl am gyswllt pan fydd brodyr a chwiorydd i gael eu gwahanu. Cyfeiriwch at y Canllaw Arfer Da ar Gyswllt.

O ran strategaeth dod o hyd i deuluoedd a chynlluniau ar gyfer cyswllt yng nghyfnod gorchymyn lleoli:

Re S (Gorchymyn Lleoli: Cyswllt) [2025] EWCA Civ 823

Yma, wrth ystyried a ddylid gwneud gorchymyn cyswllt adran 26, fe wnaeth y Llys Apêl greu gwahaniaeth rhwng:

1) Plentyn lle ystyrir bod cyswllt uniongyrchol parhaus rhwng brodyr a chwiorydd yn angenrheidiol er lles y plentyn yn y dyfodol,

Yn hytrach na:

2) Plentyn lle mae cyflawni cartref mabwysiadol yn nod cyffredinol a bod cyswllt â brodyr a chwiorydd yn ddymunol yn hytrach na rhagofyniad

Mae'n ddefnyddiol edrych ar bob plentyn unigol a gwneud penderfyniad ynghylch i ba gategori y mae'r plentyn yn perthyn. Os mai'r cyntaf ydyw, yna mae disgwyl y bydd gorchymyn cyswllt adran 26, er nad oes rhaid i hwn fod yn orchymyn manwl gywir o reidrwydd, ond gall ganiatáu rhywfaint o hyblygrwydd (o orchymyn lleoli i leoliad ac yna o leoliad i orchymyn mabwysiadu). Os yw'r plentyn yn yr ail gategori, lle mae cynnal cyswllt yn eilradd i sicrhau lleoliad mabwysiadu, yna ni fydd angen gorchymyn adran 26.

- Mae cyfle bob amser i gael adroddiad o'r disgwyliad o ran trefniadau cadw mewn cysylltiad rhwng brodyr a chwiorydd / brawd a chwaer, wedi'u gwneud ar wyneb y gorchymyn. Bydd yr offeryn cynllunio cyswllt yn ddefnyddiol iawn yma wrth nodi cynllun yr awdurdod lleol ar gyfer cyswllt cyn ac ar ôl y gorchymyn mabwysiadu.

Statws Cenedligrwydd/Mewnfudo

- Mae Erthygl 7 o Gonfensiynau'r Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn yn nodi bod gan bob plentyn "yr hawl i gaffael cenedligrwydd"; mae'n hanfodol sefydlu cenedligrwydd a statws mewnfudo'r plentyn cyn gynted â phosibl yn y broses.

- CSW i wneud cais am basbort i'r plentyn.

Yn Re Y (Methiant i Egluro Statws Mewnfudo [2024] EWFC 159), nododd yr Uchel Lys beth ddylai ddigwydd o fewn achosion gofal, beth bynnag fo'r cynllun gofal:

1) Mae Rhan 12 o Reolau Gweithdrefn Teulu 2010 a Chyfarwyddyd Ymarfer 12A yn ei gwneud yn glir, mewn achosion o dan Ran IV o Ddeddf Plant 1989, fod yn rhaid i'r llys ystyried 'ar ddechrau'r achos' materion sy'n codi o'r ffaith bod y plentyn dan sylw yn ddinesydd tramor neu fod gan y teulu gysylltiad ag awdurdodaeth dramor;

2) Dylai'r llys wneud Cyfarwyddyd Safonol ar Gyhoeddi a Dyrannu o fewn un diwrnod i'r cyhoeddiad yn ceisio datgeliad gan y Swyddfa Gartref drwy Ffurflen EX660 o'r wybodaeth am statws mewnfudo'r plentyn a'r rhieni;

3) Unwaith y bydd y wybodaeth honno ar gael ac yn unol â Cham 2 o'r PLO, rhaid i'r partïon, yng Nghyfarfod yr Eiriolwyr, a rhaid i'r llys yn y Gwrandawriad Rheoli Achosion, nodi unrhyw faterion yn ymwneud â statws mewnfudo'r plentyn a chwblhau cyfarwyddiadau pellach ar gyfer sicrhau'r dystiolaeth neu'r farn arbenigol sy'n ofynnol i fynd i'r afael â'r materion hynny yn y Gwrandawriad Annibynnol, neu yn y gwrandawriad terfynol os oes angen un cyn gwneud gorchymyn terfynol;

4) Nid yw'n dderbyniol gadael materion ynghylch statws mewnfudo i'w hymchwilio yn y Gwrandawriad Mewnfudo neu'r gwrandawriad terfynol ac nid yw'n dderbyniol fyth eu gadael heb eu datrys ar yr adeg y mae'r llys yn gwneud y gorchymyn.

Newidiadau Enwau

Mae enw plentyn yn bwysig. Mae'n rhan o'u hunaniaeth, ac mae ei arwyddocâd yn cael ei gydnabod yng Nghonfensiynau'r Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn ac mewn deddfwriaeth sylfaenol (Mabwysiadu a Phlant 2002).

Yn y Llys Apêl yn Re D, L and LA 2003, dywedodd Butler-Sloss:

Mae newid enw plentyn yn gam arwyddocaol ym mywyd plentyn. Enw cyntaf neu gyfenw, mae'n ymddangos i mi, mai'r un yw'r egwyddorion, yn gyffredinol. Mae gan blentyn wreiddiau. Mae gan blentyn enwau a roddir iddo neu iddi gan rieni. Mae gan y plentyn hawl i'r enwau hynny ac mae'n cadw'r hawl honno, fel yn wir mae gan y rhieni hawliau i gadw enw'r plentyn a ddewiswyd ganddynt. Ni ddylid rhoi'r hawliau hyn o'r neilltu am resymau da.

Ystyriodd Butler-Sloss hawliau mabwysiadwyr i newid enw plentyn a roddir yn eu gofal at ddiben mabwysiadu. Daeth y dyfarniad hwn i'r casgliad cadarn na ddylai mabwysiadwyr newid enw'r plentyn cyn rhoi Gorchymyn Mabwysiadu. Rhoddwyd pwyslais ar flaenoriaeth yr "egwyddor hunaniaeth" oni bai mewn amgylchiadau eithriadol lle gellir cymhwyso cyfiawnhad yr "egwyddor lles", h.y. ei fod yn angenrheidiol er lles y plentyn ac yn y pen draw ei ddiogelwch.

(Gweithdrefn NAS ar gyfer Newid Enw Plentyn adeg Mabwysiadu).

[Polisiau a Gweithdrefnau Mabwysiadu Cymru Gyfan.](#)

Os oes rhesymau eithriadol (rhai diogelu difrifol iawn fel arfer) lle mae newid enw yn cael ei ystyried, mae proses ffurfiol y dylid ei dilyn fel yr amlinellir yn y ddogfen uchod.

CAR/B y Plentyn

Diben Adroddiad Mabwysiadu'r Plentyn yw galluogi'r gwneuthurwr penderfyniadau asiantaeth (ADM) a, lle mae mabwysiadu trwy ganiatâd, y panel mabwysiadu, i gyflawni eu swyddogaethau o dan Reoliadau Asiantaethau Mabwysiadu (Cymru) 2005 a gwelliannau dilynol, gan gynnwys cydymffurfio â'r rhestr wirio lles yn adran 1 o Ddeddf ACA 2002. Y rhain yw:

- argymhell penderfynu a ddylid lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu;
- argymhell penderfynu y dylid lleoli'r plentyn gyda darpar fabwysiadwyr;
- fel ffynhonnell gwybodaeth hanfodol i'r darpar fabwysiadwyr pan fydd yr asiantaeth yn cysylltu â nhw am y tro cyntaf ynglŷn â phlentyn i'w galluogi i benderfynu a ddylent fwrw ymlaen â'r broses baru;
- fel ffynhonnell gwybodaeth bwysig am gefndir a threftadaeth y plentyn i'r mabwysiadwyr unwaith y bydd unrhyw leoliad wedi'i wneud;
- fel ffynhonnell wybodaeth bwysig i'r oedolyn mabwysiedig am hanes ei fywyd a'i dreftadaeth.

Mae Adroddiad Atodiad B yn darparu'r dystiolaeth sydd ei hangen i gefnogi'r cais a wnaed gan yr awdurdod lleol am orchymyn lleoli ac mae'n bodloni gofynion Cyfarwyddyd Ymarfer 14C Rheolau Gweithdrefn Teulu 2010. Ynghyd â dogfennau eraill a gyflwynir i'r llys, bydd yn galluogi'r llys i benderfynu a yw mabwysiadu yn gynllun cywir ar gyfer y plentyn ac a ddylid gwneud gorchymyn lleoli.

(Canllawiau CAR/B (Cymru) ac adnoddau ychwanegol. Coram BAAF.)

- Mae angen i Weithwyr Mabwysiadu Cynnar fod ar gael i gefnogi'r Weithiwr Mabwysiadu Cynnar gyda CAR/B y plentyn yn ôl yr angen ac yn enwedig os oes ganddynt brofiad mabwysiadu cyfyngedig.
- Mae'r CAR/B (Cymru) diwygiedig yn rhoi mwy o ffocws ar gofnodi anghenion cyfredol a rhagweledig y plentyn ar draws ei oes gyda ffocws cryf ar hunaniaeth a threfniadau cadw mewn cysylltiad. Mae hefyd yn rhoi mwy o bwyslais ar gofnodi llais y plentyn a'r teulu geni yn y ddogfen.
- Mae angen i CSW fod yn gyfarwydd ag offeryn a chanllawiau Cynllunio Cyswllt y NAS <https://adoptcymru.com/contact-guidance-and-toolkit/> a gallu eu defnyddio yn eu dadansoddiad a'u cynllunio o fewn y CAR/B. Mae disgwyliad gan Cafcass Cymru y bydd hyn yn rhan o'r trafodion.
- Mae angen i Weithwyr Cymdeithasol Cynradd fod yn gyfarwydd ag offer sy'n eu helpu i feddwl am anghenion hunaniaeth plentyn a'u dadansoddi mewn ffordd gyfannol; mae'r rhain yn cynnwys fframwaith AFDiT <https://transracialadoptionframework.uk/the-framework/> ac ymchwil ac adnoddau Sefydliad Nuffield ynghylch Deall Hunaniaethau Plant mewn Gofal. <https://www.nuffieldfoundation.org/news/understanding-identity-among-minoritised-children-in-care>
- Dylid cynnwys unrhyw newid enw arfaethedig (enw cyntaf neu gyfenw) a'r rhesymau dros hyn yng ngwaith papur yr ADM.

Pob agwedd ar ymdeimlad plentyn o hunan y mae fframwaith AFDiT yn ei gwmpasu

Cynllunio Cyswllt ar gyfer Gwahanol Gamau'r Broses Cynllunio Gofal ar gyfer Mabwysiadu

Mae cyswllt yn ymwneud â pherthnasoedd; mae'n ddeinamig ac yn drawsactif ac mae pobl yn effeithio arno ac yn cael eu heffeithio ganddo. Cyfeirwch at y Canllaw Arfer Da ar Gyswllt. Mae'n hanfodol meddwl am berthnasoedd sy'n bwysig i'r plentyn yn y cam cynharaf, sut mae'r rhain yn cael eu hasesu a'u cynnal yn ystod yr achos, a pha newidiadau allai fod yn y dyfodol. Mae gwahanol ofynion cyfreithiol mewn perthynas â chyswllt ar wahanol gamau o'r broses ac mae'n ddefnyddiol ein hatgoffa ein hunain o'r rhain.

Mae negeseuon allweddol o ymchwil (NFJO, 2020) yn tynnu sylw at yr angen i:

- Canolbwyntiwrch ar ansawdd y cyswllt.
- Gwrandewch ar farn plant a phobl ifanc.
- Cydnabod arwyddocâd brodyr a chwiorydd, neiniau a theidiau, teulu ehangach a ffrindiau.
- Gwnewch yn siŵr bod pawb sy'n gysylltiedig yn glir ynglŷn â phwrpas y cyswllt.
- Sicrhau bod cynlluniau cyswllt wedi'u teilwra i bob plentyn ac yn cael eu hadolygu'n rheolaidd.
- Sicrhau bod cefnogaeth broffesiynol medrus ar gael.
- Nid yn unig y mae angen i ni dderbyn nad oes un math o gyswllt yn gweddu orau i bawb, mae'n rhaid i ni hefyd feddwl am y gofynion deddfwriaethol ar wahanol gamau o'r broses.

Yn ystod yr achos gofal bydd adran 34 CA 1989 yn berthnasol i gyswllt.

- O dan adran 34(1) mae gan yr awdurdod lleol ddyletswydd i ganiatáu cyswllt 'rhesymol' rhwng y plentyn a'i rieni.
- Yn aml, gwneir gorchymynion cyswllt yn ystod achos cyfreithiol o dan naill ai adran 34(2) neu, yn amlach, adran 34(3). Gall y gorchymynion hyn barhau neu gael eu diwygio drwy gydol yr achos cyfreithiol.

Unwaith y bydd gorchymyn lleoli wedi'i wneud, mae darpariaethau adran 26 ACA 2002 yn disodli adran 34. Nid oes dyletswydd bellach i ddarparu cyswllt rhesymol.

Mae angen i gynllunio ar gyfer cyswllt ar ôl mabwysiadu ystyried dau elfen:

1) Cyswllt i ddigwydd yn ystod y gorchymyn lleoli, cyn ac ar ôl y cyfnod pontio a'r lleoli.

2) Cysylltwch unwaith y bydd gorchymyn mabwysiadu wedi'i wneud

Mae angen i gyswllt Adran 26 ddarparu'r newid i drefniadau cyswllt ar ôl mabwysiadu. Yn hanesyddol, mae hyn yn aml wedi golygu cynllun ar gyfer lleihau a rhoi'r gorau i gyswllt uniongyrchol gyda chynllun ar gyfer cyswllt anuniongyrchol/blwch llythrau. Fodd bynnag, gan fod cyswllt ar ôl mabwysiadu bellach yn cael ei gynllunio mewn ffordd llawer mwy canolog a phenodol i'r plentyn, trwy ddefnyddio'r offeryn Cynllunio Cyswllt, mae angen meddwl yn ofalus am y cynllunio cyswllt ar gyfer cyfnod y gorchymyn lleoli a gwneud trefniadau i alluogi pawb dan sylw i weithio tuag at drefniadau cyswllt/cadw mewn cysylltiad ar ôl mabwysiadu llwyddiannus.

Mae'n bwysig iawn cynllunio ar gyfer y ddau fath gwahanol hyn o gyswllt ar wahân a'u hegluro yn y cynllun gofal. Nid yw'r ffaith bod cyswllt yn cael ei leihau neu ei roi i ben o dan adran 26 yn ystod cyfnodau pontio a dyddiau cynnar lleoli yn golygu bod tybiaeth awtomatig na fydd unrhyw gyswllt uniongyrchol yn digwydd ar ôl i'r gorchymyn mabwysiadu gael ei wneud.

Gweler ATODIAD 5 am dempled Cynllun a Chofnod Canfod Teuluoedd Cymru Gyfan

[Canllaw ac Adnoddau Arfer Da i Ddod o Hyd i Deuluoedd](#)

- Bydd gan bob plentyn Gynllun a Chofnod Canfod Teulu (CCDe) wedi'i gytuno gyda gweithiwr cymdeithasol y plentyn a gweithiwr cymdeithasol canfod teulu. Mae'n ddogfen fyw y mae angen ei hadolygu a'i diwygio nes bod paru addas wedi'i nodi; bydd yn nodi'r camau i'w cymryd i sicrhau paru o ansawdd da gyda'r oedi lleiaf posibl, ac yn cofnodi penderfyniadau a chamau a gymerwyd.
- Bydd FFPR y plentyn o gymorth i'r Gweithiwr Cymdeithasol wrth gwblhau'r cynllun gofal terfynol ar gyfer y plentyn a'r amserlen dod o hyd i deulu.
- Bydd y FFPR ar gael i'r IRO a'i adolygu fel rhan o adolygiadau gofal y plentyn.
- Ar gyfer y plant hynny lle mae paru posibl wedi'u cynhyrchu'n gynnar, bydd angen ychydig iawn o fanylion yn y Datganiad o Berthnasau Cymdeithasol ac Amrywiol ond bydd yn dal i fod yn ddogfen bwysig i gyfeirio ati a'i hadolygu yn ôl yr angen.
- Bydd y Rheolwr Canfod Teuluoedd/Asiant Mabwysiadu Teuluol yn cwblhau'r Cynllun Mabwysiadu Teuluol/Asiant Mabwysiadu Teuluol mewn ymgynghoriad â'r Asiant Mabwysiadu Teuluol/Asiant Mabwysiadu Teuluol mewn cyfarfod Cynllunio Mabwysiadu cychwynnol neu gyfwerth yn dilyn penderfyniad yr Asiant Mabwysiadu Teuluol y dylid "rhoi'r plentyn i'w fabwysiadu". Bydd y Cynllun Mabwysiadu Teuluol yn gysylltiedig â chynllun y llys a bydd yn anochel yn rhedeg ochr yn ochr â chynlluniau parhaol eraill i ddechrau.
- **Cyn ADM, bydd angen bod digon o wybodaeth ar gael i'r Cynghorydd Asiantaeth ar y canlynol (gweler Trafodaeth Cynllunio Atgyfeirio t.17).**
 - A yw hwn yn lleoliad brodyr a chwiorydd ac unrhyw ystyriaethau ynghylch hyn
 - Amlinellid o anghenion cadw mewn cysylltiad y plentyn yn y dyfodol fel y'u nodwyd yn yr Offeryn Cynllunio Cyswllt
 - A oes cysylltiadau posibl o fewn y rhanbarth a fydd ar gael o fewn amserlen o ddim mwy na 3 mis ar ôl i'r gorchymyn lleoli gael ei roi

- Gwybodaeth o drafodaethau cynnar gyda gofalwyr maeth
- A oes unrhyw risgiau hysbys yn ogystal â'r rhai a nodwyd yn yr offeryn Cynllunio Cyswllt, a allai gynnwys ystyriaethau daearyddol ac ystyried newid enw cyntaf a/neu gyfenw'r plentyn
- Trosolwg o gysylltiadau posibl yng Nghymru. Bydd hyn yn cynnwys teuluoedd sydd wedi'u cymeradwyo neu i'w cymeradwyo o fewn y 3 mis nesaf, ochr yn ochr â chynllun ar gyfer cytuno ar y ffi ryngasiantaethol pe bai hon yn dod yn daladwy.
- A oes nodweddion adnabyddadwy sy'n awgrymu bod y plentyn hwn yn debygol o aros cryn dipyn o amser am deulu parhaol, ac a ddylid ystyried y Gwasanaeth Mabwysiadu Gyda'n Gilydd

Bydd hyn yn llywio gwneud penderfyniadau cynnar yng nghyfnod Mabwysiadu Gyda'n Gilydd er mwyn lleihau oedi ynghylch yr angen posibl i ehangu'r chwiliad; nodi rhesymau clir os ceisir lleoliad y tu allan i Gymru; ystyried Mabwysiadu Gyda'n Gilydd; ystyriaethau ariannu.

- Dylai gweithgaredd ffurfiol i ddod o hyd i deulu fod wedi dechrau cyn gynted ag y ceir awdurdod i leoli plentyn ar gyfer mabwysiadu (gorchymyn lleoli neu ganiatâd rhieni). Bydd Datganiad Personol a Chynllun Amserlennu (FFPR) y plentyn yn amlinellu unrhyw waith paratoi sydd angen ei gwblhau cyn hyn ac yn dilyn penderfyniad y MAC.
- Bydd y Cynllun Gweithredu Ariannol Rhywiol (FFPR) yn cael ei adolygu ym mhob cyfarfod adolygu a Chynllunio Mabwysiadu CLA a'i ddiweddarau yn ôl yr angen. Gwneir unrhyw addasiadau ar ôl ymgynghori â'r CSW.
- Ni fydd y Datganiad o Berthnasau Cymdeithasol ac Arian Parod (FFPR) yn dyblygu dogfennau presennol e.e. CAR/B ond yn hytrach bydd yn cyfeirio at ddogfennau perthnasol i gael gwybodaeth am anghenion presennol a dyfodol y plentyn, a meini prawf paru hanfodol ac yn adolygu unrhyw asesiadau/adroddiadau arbenigol pellach a ofynnir amdanynt.
- Bydd y Cynllun Cynllunio Cyswllt (FFPR) yn ystyried trefniadau cadw mewn cysylltiad blaenorol, presennol a dyfodol y plentyn ac anghenion cymorth pob parti gyda manylion penodol wedi'u llywio gan yr offeryn Cynllunio Cyswllt.
- Dylid adlewyrchu gofynion penodol ac ychwanegol ar gyfer dod o hyd i deuluoedd ar gyfer plant mwy cymhleth, gan gynnwys plant 4 oed a throsodd, plant mewn grwpiau o frodyr a chwiorydd, plant ag anghenion iechyd neu ddatblygiad cymhleth, yn eu Cynllun a'u Cofnod Dod o Hyd i Deulu. Rhaid ystyried Gwasanaeth Mabwysiadu Gyda'n Gilydd ar gyfer plant pan mae'n amlwg eu bod wedi aros, neu'n debygol o aros yn hirach, i ddod o hyd i baru.

- Bydd y Cynllun Cymorth Mabwysiadu a Phrofiad (FFPR) yn nodi'r paratoadau ar gyfer y gwaith mabwysiadu i'w wneud, gan bwy a chyda'r amserlenni. Bydd hyn yn cynnwys ystyried a ddylid cwblhau amserlen Meithrin Trawma/trefnu Diwrnod Deall y Plentyn yn ystod y cyfnod cynllunio cyfatebol; gwaith uniongyrchol gyda'r plentyn a gwaith Taith Bywyd; cynlluniau ar gyfer cyswllt pontio; a meddwl yn gynnar am y Cynllun Cymorth Mabwysiadu.
- Lle mae lleoliad wedi'i wneud/neu'n debygol o gael ei wneud o fewn rhanbarth gwahanol (naill ai gyda rhanbarth arall neu Asiantaeth Mabwysiadu Cymru Gyfan), bydd angen i ymarferwyr gyfeirio at y canllawiau Cymorth Trawsranbarthol sydd ar gael o ran darparu cymorth mabwysiadu ym Mholisiau a Gweithdrefnau Mabwysiadu Cymru Gyfan.

Beth ddylid ei gynnwys yng Nghynllun a Chofnod Canfod Teulu'r plentyn

1) Gwybodaeth allweddol

Enw llawn y plentyn, dyddiad geni, awdurdod lleol

Manylion gweithiwr cymdeithasol y plentyn

Manylion chwiliwr teulu'r plentyn

Dyddiad paratoi'r cynllun gyntaf a phwy yr ymgynghorwyd ag ef

Statws cyfreithiol y plentyn: dyddiad ADM; dyddiad wedi'i drefnu ar gyfer y gwrandawriad terfynol; dyddiad y gorchymyn lleoli; caniatâd rhieni i ddyddiad mabwysiadu.

2) Anghenion y plentyn a'r meini prawf paru hanfodol, ac unrhyw gamau gweithredu sydd eu hangen

Sicrhewch fod y ffurflen atgyfeirio mabwysiadu neu'r CAR a ddarperir yn gyfredol. Unrhyw gamau sydd eu hangen, gan bwy a phryd.

Manylwch ar unrhyw feini prawf paru hanfodol a nodwyd (e.e. ethnigrwydd, crefydd, daearyddiaeth) sy'n gofyn am chwiliad ehangach a) y tu allan i'r rhanbarth b) y tu allan i Gymru

Ai lleoliad brodyr a chwiorydd yw hwn?

A oes gan y plentyn frodyr a chwiorydd sydd eisoes wedi'u mabwysiadu? Unrhyw gamau sydd eu hangen, gan bwy, pryd a chanlyniad – gan gynnwys archwilio gydag asiantaeth y mabwysiadwr os yw'n wahanol; cysylltu â mabwysiadwyr i roi gwybod am enedigaeth brawd neu chwaer arall; trefniadau cadw mewn cysylltiad; archwilio'r posibilrwydd o osod plant gyda'i gilydd ac ar ba sail.

A oes proffil a llun/fideo cyfredol o'r plentyn ar gael? Unrhyw gamau sydd eu hangen, gan bwy a phryd.

Sut y bydd anghenion cadw mewn cysylltiad y plentyn yn cael eu diwallu (gan ddefnyddio'r offeryn Cynllunio Cyswllt), gan gynnwys:

- Cyfarfod rhwng y darpar fabwysiadwyr ac aelodau'r teulu geni (nodwch pwy fydd yn rhan o'r broses, ac amlinellwch yn fyr pryd, ble, paratoi a chefnogaeth). Cynhwyswch unrhyw resymau pam na ddylid/na ellir ystyried hyn

- **Trefniadau cyswllt anuniongyrchol os yw'n briodol (nodwch gyda phwy, ar ba ffurf y bydd hyn, a ellir cyfnewid ffotograffau/fideos/cardiau ac ati, amllder, a chefnogaeth)**

- **Cyswllt uniongyrchol wyneb yn wyneb os yw'n briodol (nodwch gyda phwy, amllder, y gefnogaeth sydd ei hangen). Os na fyddai cyswllt wyneb yn wyneb yn briodol, amlinellwch y rhesymeg o offeryn Cynllunio Cyswllt y NAS**

- **Unrhyw drefniadau hybrid e.e. cyswllt digidol (nodwch y plattfform, gyda phwy, amllder a chefnogaeth). Bydd angen ei asesiad risg ei hun ar gyfer hyn ac mae'n debygol o ategu trefniadau eraill e.e. pan fydd brodyr a chwiorydd wedi'u gwahanu, gallent "gyfarfod" yn rhithwir rhwng sesiynau cyswllt wyneb yn wyneb.**

3) Gweithgaredd Dod o Hyd i Deuluoedd

Unrhyw gamau eraill a gymerir cyn cwblhau'r achos ac ar ôl rhoi gorchymyn lleoli. Beth sydd wedi'i wneud/wedi'i gynllunio, gan bwy, dyddiad a chanlyniad.

Creu proffil plentyn

- **Atgyfeiriad at ARW (fel yr amlinellwyd uchod yn y bennod Cofrestr Mabwysiadu). Amserlen ar gyfer adolygu a gweithredu**

- Cyfranogiad rhagweithiol mewn cyfleoedd dod o hyd i deuluoedd rhanbarthol a chenedlaethol nes bod cydweddiad wedi'i nodi. Bydd y rhain yn cynnwys cyfnewid ymarferwyr anffurfiol, digwyddiadau proffilio, diwrnodau cyfnewid, diwrnodau gweithgareddau (gyda manylion ar gael ynghylch pryd y bydd y rhain yn digwydd).

Ystyriaeth o broffilio cyfryngau sy'n gysylltiedig ag Wythnos Mabwysiadu Genedlaethol, ac ochr yn ochr â chwiliadau eraill.

A oes cysylltiadau posibl o fewn y rhanbarth gydag amserlenni clir ar gyfer adolygu. Bydd gan bob rhanbarth syniad clir cyn penderfyniad y Rheolwr Cyffredinol (ADM) a oes unrhyw gyfatebiaethau posibl o fewn eu hadnoddau rhanbarthol a fydd ar gael o fewn amserlen o ddim mwy na 3 mis ar ôl rhoi gorchymyn lleoli. Os nad yw hyn yn wir, mae angen trafodaeth bellach ar unwaith er mwyn atal oedi. Gweler y bennod Cofrestr Mabwysiadu Cymru am y camau gweithredu sydd eu hangen.

Trafodaethau gyda gofalwyr maeth i nodi anghenion y plentyn a sefydlu a oes ganddynt unrhyw gynllun i geisio parhaolrwydd gyda'r plentyn. Unrhyw gamau sydd eu hangen, gan bwy, pryd, a chanlyniad.

Penderfyniadau ynghylch ehangu chwiliadau o fewn Cymru a chytuno ar gyllid gan nodi unrhyw ofnyion penodol. Dylai hyn bob amser gyd-fynd â chytundebau cenedlaethol a chael ei wneud cyn gynted â phosibl a dim hwyrach na 3 mis ar ôl rhoi'r gorchymyn lleoli. Dylid rhoi blaenoriaeth bob amser i leoli plant o fewn Cymru.

Os ystyrir lleoliad y tu allan i Gymru, bydd angen bod rhesymau clir dros hyn wedi'u dogfennu yn y Cynllun Dod o Hyd i Deulu e.e. daearyddiaeth, ethnigrwydd ac ati. Dylai hyn gynnwys pam y gwnaed y penderfyniad a pham y cafodd ei flaenoriaethu dros anghenion hunaniaeth ddiwylliannol y plentyn; sut y bydd anghenion diwylliannol y plentyn yn cael eu diwallu os bydd y lleoliad y tu allan i Gymru yn mynd rhagddo; sut y bydd cymorth mabwysiadu yn cael ei ddarparu'n effeithiol ar unwaith ac yn y tymor hir. Gweler y bennod Cofrestr Mabwysiadu Cymru am y camau gweithredu sydd eu hangen a chyfeiriwch at y Protocol Rhyng-Gofrestr: Atodiad 2, Canllawiau ARW.

Bydd manylion y plentyn yn cael eu hgori i'r DU gyfan cyn gynted â phosibl a dim ond os yw cysylltiadau posibl o fewn Cymru wedi'u harchwilio, a dim hwyrach na 3 mis o'r dyddiad y lanlwythwyd proffil llawn i'r Gofrestr.

Ystyriaeth o Wasanaeth Mabwysiadu Gyda'n Gilydd os yw'n briodol (rhesymau dros hyn a phryd y caiff ei ystyried yn wreiddiol ac yna ei adolygu).

4) Paratoi ar gyfer Mabwysiadu

Bydd yr adran hon yn cynnwys yr holl feysydd y mae angen eu hystyried fel rhan o'r paratodau ar gyfer mabwysiadu a bydd yn hwyluso trafodaeth ynghylch pa rai sy'n berthnasol i'r plentyn hwn. Ar gyfer pob maes, dylai fod yn glir ynghylch pwy fydd yn gyfrifol gydag amserlenni a chanlyniadau.

Cwblhau amserlen Meithrin Trawma/ystyriaeth a ddylid trefnu Diwrnod Deall y Plentyn yn ystod y cam cynllunio cyfatebol.

Cwblhau Cynllun Cymorth Mabwysiadu i ddiwallu anghenion a nodwyd gan bob parti.

Trefniadau Ymarferol ac Ariannol

Ffi rhyngasiantaethol

Cymorth ariannol i'r plentyn a'r teulu arfaethedig

Paratoi'r plentyn:

Bydd angen deunydd paratoi a thaith bywyd ar bob plentyn, gydag oedran a dealltwriaeth y plentyn yn pennu lefel y gwaith uniongyrchol a'r ymgysylltiad. Gweler Canllaw Arfer Da Pontio a Chymorth Cynnar

- Gwaith uniongyrchol i sicrhau dealltwriaeth o pam eu bod yn derbyn gofal a pham mae angen teulu newydd. Camau gweithredu sydd eu hangen, gan bwy a phryd, canlyniadau
- Paratoi ar gyfer cyswllt ffarwel. Camau gweithredu sydd eu hangen, gan bwy a phryd, canlyniadau
- Rhannu gwybodaeth am eu teulu newydd a pharatoi ar gyfer y symud. Camau gweithredu sydd eu hangen, gan bwy a phryd, canlyniadau
- Yn ystod cyflwyniadau. Camau gweithredu sydd eu hangen, gan bwy a phryd, canlyniadau
- Ar ôl i'r plentyn symud. Y camau gweithredu sydd eu hangen, gan bwy a phryd, canlyniadau.

Paratoi ar gyfer Cyswllt

Bydd y dyddiad/trefniadau cyntaf ar gyfer cyswllt anuniongyrchol/uniongyrchol a amlinellir uchod yn cael eu hegluro pan fydd darpar fabwysiadwyr yn cael eu nodi a'u cadarnhau yn yr Adolygiad Mabwysiadu 1af.

Bydd y trefniadau ar gyfer cyswllt parhaus ar ôl lleoli/ar ôl mabwysiadu wedi'u hamlinellu yn y cytundeb cyswllt ar ôl mabwysiadu.

- Ffarwel/Cyswllt Pontio unwaith y bydd paru wedi'i nodi a chyn i gyflwyniadau ddechrau yn dibynnu ar anghenion y plentyn (nodwch gyda phwy, ac amlinellwch yn fyr pryd, ble, trefniadau a disgwyliadau gan gynnwys pwy fydd yn derbyn lluniau, paratoi a chefnogaeth)
- Llythyr ymsefydlu gan fabwysiadwyr (disgwyliadau ac amserlenni, fel arfer o fewn 4-6 wythnos i gael eu lleoli ar gyfer mabwysiadu)
- Pan dderbynnir llythyr, bydd y tîm mabwysiadu rhanbarthol yn cysylltu â'r derbynwyr (nodwch pwy) i gadarnhau eu bod am ei dderbyn ac archwilio unrhyw gefnogaeth sydd eu hangen i ddarparu llythyr yn ôl.
- Nodwch unrhyw gyfarfodydd wedi'u cynllunio gyda mabwysiadwyr a'r teulu geni e.e. 12 mis a 3 blynedd ar ôl Gorchymyn Mabwysiadu fel cyfle i adolygu'r trefniadau cyswllt presennol ac a oes angen unrhyw newidiadau, ac a oes angen unrhyw gymorth ychwanegol. (Canllaw Arfer Da Cymorth Mabwysiadu)

Paratoi'r Cynllun Cymorth Mabwysiadu

Mae glynu wrth egwyddorion yr Amserlen Meithrin Trawma wrth lunio'r Cynllun Cymorth Mabwysiadu yn fuddiol, gan ei fod yn helpu i nodi'r hyn y mae'r plentyn wedi'i brofi o'r cyfnod cyn ei eni hyd at y presennol ac unrhyw faterion genetig a allai effeithio yn ogystal ag anghenion disgwyliedig o ganlyniad i'w profiadau.

Mae angen i Gweithiwr Cymdeithasol Cymorth Mabwysiadu/Gweithiwr Cymorth Mabwysiadu a Gweithiwr Cymdeithasol Cymorth Mabwysiadu ymgynghori â neu gynnwys gweithiwr cymdeithasol Cymorth Mabwysiadu yn gynnar i helpu i nodi anghenion rhagweledig.

5) Cytundeb wedi'i lofnodi gan bob plaid gyda chynlluniau clir ar gyfer adolygu Cynllun Canfod Teulu'r plentyn i sicrhau bod unrhyw ofynion yn cael eu diwygio, pan fo angen, yn hytrach na gadael penderfyniadau i Weithwyr Cymorth Cymunedol unigol (gweler cyfarfod Dysgu a Chynllunio fel y fformat awgrymedig ar gyfer adolygu).

- Nodwch pryd y gwneir hyn i ddechrau a chan bwy, a pha mor aml y gwneir hyn wedi hynny
- Ystyriwch y camau a gymerwyd hyd yma, yn benodol a yw ystyriaeth yn cael ei rhoi i wahanu brodyr a chwiorydd neu i leoli y tu allan i Gymru
- Ystyriwch anghenion y plentyn ac unrhyw ddiweddariadau sydd eu hangen, a phwy fydd yn cwblhau'r rhain
- Ystyriwch unrhyw gamau gweithredu eraill i sicrhau bod pob llwybr wedi'i archwilio'n drylwyr

Dylid rhoi digon o amser bob amser i archwilio unrhyw baru posibl cyn ystyried opsiynau eraill ar gyfer parhaolrwydd. Mae angen i bob rhanbarth ddilyn canllawiau ar gyfer newid cynllun gofal plentyn a nodir ym Mhennod 5.

Penderfyniad “Dylid ei roi i’w fabwysiadu” gan Benderfynwr yr Asiantaeth (ADM)._

Rhaid i'r ADM fod yn fodlon mai mabwysiadu yw'r unig gynllun parhaol a fydd yn diwallu anghenion y plentyn drwy gydol ei oes, ar ôl ystyried yr holl asesiadau ac adroddiadau perthnasol a gyflwynwyd fel rhan o'r achos gofal ac egwyddorion adran 1 Deddf Mabwysiadu a Phlant 2002. Rhaid iddynt hefyd ystyried effaith gydol oes gwahanu oddi wrth y teulu geni, gan gynnwys brodyr a chwiorydd lle mae hyn yn rhan o'r cynllun arfaethedig.

- Mae angen i CSW drefnu slot gwneud penderfyniadau ADM ar adeg yr atgyfeiriad a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Rheolwr Canfod Teulu Rhanbarthol neu gyfwerth am unrhyw newidiadau. Byddant yn mynychu cyfarfod, fel arfer gyda'u rheolwr ochr yn ochr â chynghorydd yr Asiantaeth. Gellir ceisio cyngor cyfreithiol os oes angen a dylid ceisio hynny os oes newid posibl i amserlen y penderfyniad.
- Bydd gwybodaeth sydd ar gael i Gynghorydd yr Asiantaeth yn llywio penderfyniadau a wneir ar y cam hwn ynghylch a oes angen ymestyn y chwiliad y tu allan i'r rhanbarth.
- Mae'r ADM yn gwneud y penderfyniad yn dilyn y cyfarfod hwnnw ar ôl ystyried yr holl wybodaeth a ddarparwyd.
- Os bydd yr ADM yn gwneud penderfyniad “dylid ei leoli i’w fabwysiadu”, mae hyn yn caniatáu i'r awdurdod lleol wneud cais am orchymyn lleoli a fydd yn cael ei ystyried gan y llys.
- CSW i gyfeirio at ganllawiau CAR/B am gamau gweithredu ychwanegol sydd eu hangen ar gyfer cais am orchymyn lleoli
- Mae angen hysbysu rhieni geni yn ysgrifenedig am y penderfyniad “dylid ei leoli i’w fabwysiadu” (Rheoliad 19(3) AA(W)R 2005) ac mae'n arfer da gwneud hyn o fewn 5 diwrnod gwaith i'r penderfyniad gael ei wneud. Gall gweithiwr cymdeithasol y plentyn neu'r Rhanbarth Mabwysiadu Cydweithredol fod yn gyfrifol am y weithred hon. Rheoliad 19(3) AA(W) 2005 Rhaid i'r Asiantaeth Fabwysiadu, os yw eu lleoliad yn hysbys i'r asiantaeth, hysbysu ei phenderfyniad ynghylch a ddylid lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu ac unrhyw benderfyniadau mewn perthynas â threfniadau cyswllt yn ysgrifenedig i
(a) Rhieni gwarcheidwaid y plentyn
- Bydd y penderfyniad y dylid rhoi'r plentyn i'w fabwysiadu yn cael ei ystyried yn ystod yr achos gofal a disgwylir iddo gael ei wneud mewn pryd i gynllun gofal terfynol yr awdurdod lleol (ar gyfer mabwysiadu) gael ei gyflwyno mewn pryd ar gyfer y Gwrandawriad Datrys Materion (IRH). Er bod rhieni wedi'u cynrychioli'n gyfreithiol (neu'n gallu cael eu cynrychioli'n gyfreithiol), rhaid hysbysu'r rhieni ar wahân, gyda chopi o'r llythyr hwnnw'n mynd at eu cynrychiolwyr cyfreithiol.

Yn dilyn penderfyniad yr ADM

- Bydd y Gweithiwr Cymorth Teuluol (FFSW) yn monitro cynnydd hyd at y gwrandawriad terfynol ac yn datblygu Cynllun a Chofnod Canfod Teulu ar gyfer y plentyn (gweler uchod) ar y cyd â'r Gweithiwr Cymorth Teuluol (CSW).
- Bydd y CSW yn hysbysu'r FFSW cyn gynted ag y rhoddir y gorchymyn lleoli ac yn darparu copïau o'r gorchymyn gofal a'r gorchymyn lleoli i'r Cydweithredfa Mabwysiadu Ranbarthol ar gyfer eu cofnodion.
- Os bydd cynllun gofal y plentyn yn peidio â chynnwys mabwysiadu, bydd y Cydweithredfa Mabwysiadu Ranbarthol yn cau cofnod achos mabwysiadu'r plentyn.

Terfynau amser ar archebion lleoli

S21(1) ACA 2002: Gorchymyn lleoli yw gorchymyn a wneir gan y llys sy'n awdurdodi awdurdod lleol i leoli plentyn i'w fabwysiadu gydag unrhyw ddarpar fabwysiadwyr a all gael eu dewis gan yr awdurdod lleol.

[Re A \(Gorchymyn Lleoli\) \(Gosod Amodau\) \[2013 EWCA Civ 1661; H&J \(Gorchymynion Lleoli\) \[2024\] EWCA Civ 429](#)

- Nid oes gan y llys awdurdodaeth i osod amodau ar chwiliad awdurdod lleol am fabwysiadwyr darpar
- Ni chaiff y llys 'gyfyngu' ar awdurdod lleol (e.e. drwy osod chwiliad â chyfyngiad amser)
- Fodd bynnag, gall y llys leisio 'disgwyliad' a all wedyn gael ei adlewyrchu yng nghynllun gofal yr awdurdod lleol.
- Felly, dylai'r CSW wrthsefyll unrhyw bwysau gormodol am chwiliad amser cyfyngedig a osodir gan y llys gan nad yw hyn yn ddefnyddiol nac o fewn eu hawdurdodaeth.
- Fodd bynnag, yn unol â rheoliad 37(8)AA(W)R 2005

Os na chaiff y plentyn ei leoli erbyn yr adolygiad 6 mis cyntaf h.y. o fewn 9 mis i roi'r gorchymyn lleoli, rhaid i'r awdurdod lleol yn yr adolygiad hwnnw

a) Sefydlu pam nad yw'r plentyn wedi'i leoli i'w fabwysiadu ac ystyried pa gamau pellach y dylai'r awdurdod eu cymryd mewn perthynas â lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu; a

b) Yng ngoleuni hynny, ystyrir ei fod yn parhau i fod yn fodlon y dylid lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu

Caniatâd i ddatgelu dogfennau o fwndel y llys

Cyn y gwrandawriad terfynol, mae'n ddefnyddiol ystyried a ddylid cynnwys cyfarwyddiadau safonol yn y gorchymynion gofal terfynol lle mae cynllun ar gyfer mabwysiadu i gwmpasu caniatâd i rannu gwybodaeth o'r bwndel llys. Byddai hyn wedyn yn sail ar gyfer datgelu dogfennau i fabwysiadwyr fel rhan o'r broses baru. Dylai Rheolwyr Mabwysiadu Rhanbarthol drafod hyn gyda'u timau cyfreithiol ac ystyried cynnig i'w llysoedd lleol.

Byddai'r cyfarwyddiadau safonol hyn yn cynnwys:

Rhoddir caniatâd i'r Awdurdod Lleol ddatgelu yn ôl ei ddisgresiwn unrhyw ddogfen o fwndel y Llys ac i gynnwys Rhesymau'r Barnwyr/Ynasion, i unrhyw un o'r canlynol:

- 1) Unrhyw Swyddog Adolygu Annibynnol ar gyfer y plentyn
- 2) Unrhyw aelodau o CLA y plentyn yn adolygu
- 3) Unrhyw ofalwr maeth i'r plentyn
- 4) Unrhyw berson neu sefydliad proffesiynol sy'n darparu neu'n cynnig darparu cymorth therapiwtig, asesiad neu leoliad i'r plentyn
- 5) Unrhyw berson neu sefydliad proffesiynol sy'n darparu neu'n cynnig darparu cefnogaeth therapiwtig a/neu asesiad i'r rhiant
- 6) Unrhyw Awdurdod Lleol sy'n cynnal asesiad rhianta neu ofalwyr mewn perthynas â'r rhiant
- 7) Unrhyw Awdurdod Lleol sy'n darparu gwasanaethau POVA i unrhyw riant
- 8) I unrhyw achosion gofal yn y dyfodol neu i unrhyw achosion gofal disgwyliedig lle mae llythyr PLO wedi'i gyflwyno ynghylch unrhyw blentyn i'r Rhieni Ymatebydd, neu i unrhyw achosion Deddf Mabwysiadu a Phlant 2002 sy'n ymwneud â'r rhieni a/neu'r plentyn
- 9) I'r Gwasanaeth Mabwysiadu Rhanbarthol ac i unrhyw rieni mabwysiadol ar gyfer y plentyn

O Orchymyn Lleoli i Nodi Cyswllt Posibl

1.3

Y Fframwaith Cyfreithiol

Deddf Mabwysiadu a Phlant 2002

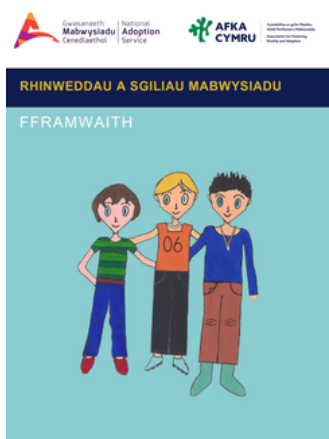
Rhan 30 Rheolau Gweithdrefn Teuluol 2010

Rheoliadau Asiantaethau Mabwysiadu (Cymru) 2005, fel y'u diwygiwyd

Mae'r bennod hon yn ymdrin â'r cyfnod o wneud y gorchymyn lleoli i nodi cysylltiad posibl. Yr hyn sydd angen ei gofio yw bod rheoliad 37 AA(W)R 2005 bellach yn berthnasol hefyd mewn perthynas ag adolygiadau yn ogystal â'r CPPCR(W)R 2015.

Beth sydd angen digwydd

Mae'r gallu i wneud paru da yn dibynnu'n hollbwysig ar ddarparu gwybodaeth o ansawdd da am y plentyn a gwybodaeth o ansawdd da am y darpar fabwysiadwyr fel sylfaen. Rydym yn defnyddio'r gair sylfaen yma yn ddoeth oherwydd ein bod yn gwybod y bydd anghenion plentyn yn newid dros amser ac mewn ymateb i'w hamgylchiadau a bydd effaith trawma datblygiadol yn para gydol oes i lawer, os nad pob un, ohonynt. Rhaid i ni hefyd dderbyn, er gwaethaf ein holl ymdrechion gorau, fod terfynau gwirioneddol ar ein chwiliad i ddeall dieithryn, ni fyddwn byth yn gwybod y gwir cyfan, ac efallai y bydd yn rhaid i ni fod yn fodlon ar rywbeth llai na hynny (Cleaver a Rose, 2020). Mae bron yn anochel y bydd rhai sefyllfaoedd lle na fydd effaith rianta yn cael ei deall yn llawn, a rhai pan fydd gwybodaeth wedi'i lleihau neu ei chuddio yn ystod yr asesiad (Rennolds et al. 2025).

Ochr yn ochr ag asesiadau cadarn o ddarpar fabwysiadwyr sy'n profi eu cymhelliant a'u gwydnwch, ac sydd hefyd yn profi a yw eu dealltwriaeth o anghenion plant yn mynd y tu hwnt i'r damcaniaethol, mae angen i ni bob amser fod yn wylidwrs ac yn ansicr yn barchus. Mae angen i ni symud y tu hwnt i ddull un dimensiwn sy'n mygu barn a dulliau proffesiynol ac nad yw'n herio rhagdybiaethau, a bob amser gadw'r plentyn a'i ddiogelwch wrth wraidd ein harfer. Yn hollbwysig, mae angen i ni ofyn, "Felly beth mae'r wybodaeth hon yn ei ddweud wrthym am addasrwydd y person hwn i fabwysiadu, nawr ac i'r dyfodol, ac am ei anghenion dysgu, datblygu a chefnogi?" (Fframwaith Sgiliau a Rhinweddau – Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol)

- O ystyried yr arwyddocâd i'n dysgu a'n datblygiad ar draws y sector mabwysiadu, mae'n hanfodol cynnal myfyrto ac adolygu parhaus ar themâu a nodwyd mewn dadansoddiadau lleoli yn ogystal â chynllun cydlynol ar gyfer gweithredu argymhellion ymarfer. Bydd lleoli plant bob amser yn dibynnu rhywfaint ar leoliad rhyngasiantaethol, ac felly, byddai arfer gorau yn awgrymu y dylid gwneud hyn ar sail Cymru gyfan i sicrhau cysondeb a hyder ar draws y sector cyfan.
- Mae canllawiau Cymru Gyfan ar gael i fabwysiadwyr ac asiantaethau wrth ymateb i honiadau posibl gan blant sy'n cael eu lleoli i'w mabwysiadu. Dylai hyn gynnwys y rhesymau pam y gallai honiadau ddigwydd ac ymateb cyson y cytunwyd arno os ydynt. Cyfeiriwch at Diogelu - Honiadau: Gwybodaeth i Fabwysiadwyr Polisiâu a Gweithdrefnau Mabwysiadu Cymru Gyfan.
- Mae cydweithio da a rhannu gwybodaeth yn gynnar a fydd eisoes wedi digwydd rhwng gweithiwr cymdeithasol y plentyn a'r tîm mabwysiadu rhanbarthol yn golygu y gall cynlluniau symud ymlaen heb oedi ar ôl i'r llys roi'r awdurdod i leoli ar gyfer mabwysiadu.
- Er mwyn cynorthwyo gyda'r broses o ddod o hyd i deuluoedd, gallai fod yn ddefnyddiol i'r Cydweithredfeydd Mabwysiadu Rhanbarthol/Cyrff Mabwysiadu Mabwysiedig gael llyfryn proffil o ddarpar fabwysiadwyr wedi'i gymeradwyo (proffil llawn); y rhai sydd â dyddiad panel ar fin digwydd (proffil cyfyngedig); y rhai sydd â dyddiad panel o fewn y 3 mis nesaf (proffil cyfyngedig).
- Mae angen adolygiad rheolaidd a rhagweithiol o ddarpar fabwysiadwyr sy'n aros i gael eu cysylltu, ynghyd ag archwiliad cadarn o'r rhai sy'n gwrthod paru posibl dro ar ôl tro am ba bynnag reswm. Dylid gwneud hyn bob amser o fewn cyd-destun diogelu a bod yn ofalus i osgoi ymestyn capasiti y tu hwnt i'r terfynau a aseswyd.

Gweithio gyda'r Teulu Geni

Mae yna lawer o drobwyntiau hollbwysig yn y broses fabwysiadu, ac mae hwn yn un ohonyn nhw. Er bod lles y plentyn yn y dyfodol wedi'i ddiogelu, mae angen inni ystyried yn ofalus gefnogaeth a chyfranogiad parhaus y teulu geni, o ran atal plant yn y dyfodol rhag cael eu niweidio a hefyd gan y byddant yn parhau i chwarae rhan ym mywyd y plentyn. (t.14 BP GPG)

Gan fod rhieni'n bartïon i'r achos a byddant yn cael eu cynrychioli'n gyfreithiol, byddant yn gwybod bod y gorchymyn lleoli wedi'i wneud a bod ganddynt hawl i wneud cais am ganiatâd i apelio yn erbyn gwneud y gorchymyn lleoli ac, yn ddiweddarach, ceisio caniatâd i wneud cais i'r llys i ddirymu'r gorchymyn lleoli. Fodd bynnag, yn unol â chyfraith achosion (gweler Re W isod) a'r ddyletswydd arfer gorau i gadw rhieni geni yn wybodus:

- Mae angen anfon llythyr at rieni geni yn dilyn gwneud gorchymyn lleoli yn cadarnhau bod y gorchymyn lleoli wedi'i wneud ac yn rhoi gwybodaeth iddynt am eu hawl i geisio caniatâd i apelio yn erbyn gwneud y gorchymyn lleoli (gweler isod) ac wedi hynny, eu hawl i wneud cais am ganiatâd i wneud cais i ddirymu'r gorchymyn lleoli (Gweler Pennod 4).
- P'un a wnaeth y rhieni geni dderbyn y cynnig cychwynnol o "Gynghori i Rieni Geni" ai peidio, dylid cynnig sesiwn bellach i sicrhau eu bod yn deall y rhesymau pam mae'r plentyn yn cael ei roi i'w fabwysiadu ac i helpu gydag unrhyw gwestiynau heb eu hateb. Bydd hyn hefyd yn rhoi cyfle i gasglu mwy o wybodaeth ar gyfer deunyddiau Taith Bywyd y plentyn ac Amserlen Meithrin Trawma. Gall fod yn anodd iawn i'r rhieni geni ystyried, heb sôn am dderbyn, y newid sy'n digwydd a byddant ar eu mwyaf agored i niwed. Felly, er bod yn rhaid i ni bob amser gael ein harwain gan anghenion ac agenda'r plentyn, mae cefnogaeth sensitif sy'n ystyried ble mae'r rhieni geni yn emosiynol yn hanfodol.
- Mae angen i'r gefnogaeth a gynigir eu helpu i feddwl am drefniadau cadw mewn cysylltiad, sut olwg fydd ar hyn o'r pwynt o nodi partner i'r plentyn ac yna i'r dyfodol. Bydd hyn yn cynnwys cyfarfod â'r darpar fabwysiadwyr.
- Os nad yw'r rhieni geni wedi gallu neu wedi bod yn fodlon ystyried atgyfeiriad at wasanaethau rhieni geni fel Reflect cyn yr amser hwn, dylid trafod hyn gyda nhw eto.
- Mae angen i ni hefyd feddwl am aelodau eraill o'r teulu geni heblaw am rieni, ac yn enwedig brodyr a chwiorydd.

Brodyr a Chwiorydd

Yn ogystal â nifer o fanteision a nodwyd, mae ymchwil hefyd yn adlewyrchu gofynion lleoli brodyr a chwiorydd a'r straen a'r pryder sy'n gysylltiedig â cheisio diwallu eu holl anghenion ar yr un pryd (Selwyn a Saunders. 2012). Wrth hyfforddi ac asesu darpar fabwysiadwyr ar gyfer grwpiau o frodyr a chwiorydd, mae yna elfennau ychwanegol i'w hystyried yn sicr.

- Mae angen i drafodaethau paratoi, hyfforddiant ac asesu sicrhau bod gan ddarpar fabwysiadwyr ddealltwriaeth realistig o fanteision hanes a phrofiad a rennir a sut y gall hyn gynnig manteision enfawr o ran perthyn, ffurfio hunaniaeth a pherthnasoedd cefnogol. Mae angen iddynt hefyd ddeall yr heriau go iawn fel rhieni mabwysiadol newydd o ymateb i fwy nag un plentyn sydd wedi profi trawma cynnar, sut olwg all fod ar ofynion cystadleuol rhwng brodyr a chwiorydd a sut i ymateb i'r rhain.
- Mae angen inni feddwl am sut rydym yn paratoi teuluoedd a phlant i addasu i ddeinameg newydd ac yn adeiladu'r math cywir o gefnogaeth ar wahanol gamau. Bydd hyn yn cynnwys gwaith uniongyrchol gyda'r plant sy'n cael eu lleoli gyda'i gilydd, yn ogystal ag ystyried unrhyw blant presennol yn y teulu a'r brodyr a chwiorydd hynny o fewn trefniadau amgen.

Mae angen i ni feddwl am frodyr a chwiorydd hyn yn cwrdd â darpar fabwysiadwyr a sut i'w cefnogi gyda threfniadau cadw mewn cysylltiad parhaus. Mae adnoddau ar gael i helpu i baratoi plant sydd eisoes yn y teulu – gweler y Llyfr Stori a'r Llyfr Gweithgareddau i Blant.

Adnoddau penodol i'r WEP: Parhad Cynnar Cymru i Frodyr a Chwiorydd – Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol

- Mewn rhai achosion, bydd angen i ymarferwyr ystyried a ddylid gosod terfyn amser ar gyfer dod o hyd i deulu ar gyfer lleoli brodyr a chwiorydd cyn ystyried opsiynau eraill. Bydd hyn bob amser yn benderfyniad anodd i'w wneud, a dylid rhoi digon o amser bob amser i archwilio'r holl opsiynau perthnasol ar gyfer lleoliad mabwysiadu gyda'i gilydd cyn symud i'r cam hwn.
- Os bydd ymarferwyr yn ystyried gwahanu plant a aseswyd yn wreiddiol fel rhai sydd angen lleoliad brodyr a chwiorydd, byddai arfer da bob amser yn pennu bod cyfarfod Dysgu a Chynllunio yn cael ei gynnal (Gweler Pennod 5).

Cais am ganiatâd i apelio yn erbyn gwneud y gorchymyn lleoli

O dan Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002, mae gan y partion yn yr achos yr hawl i wneud cais am ganiatâd i apelio o fewn 21 diwrnod i wneud y gorchymyn (Rhan 30 Rheolau Gweithdrefn Teulu 2010).

Yn W & Ors (Gweithredu Cynllun Mabwysiadu sy'n Disgwyl Apêl) [2024] EWCA Civ 837 (25 Gorffennaf 2024), dyfarnodd yr Arglwydd Ustus Baker na ddylai awdurdod lleol gymryd unrhyw gamau i weithredu gorchymyn lleoli a chynllun gofal ar gyfer mabwysiadu tan ar ôl i'r cyfnod o 21 diwrnod ar gyfer cyflwyno hysbysiad o apêl yn erbyn y gorchymyn ddod i ben.

Beth mae 'gweithredu' yn ei olygu a beth yw ei gyfystyr?

- 1) Parhau i chwilio am deuluoedd fel arfer
- 2) Os yw darpar fabwysiadwyr wedi cael eu hadnabod yn gynnar (cofiwch mai dyma'r tair wythnos gyntaf yn dilyn gwneud y gorchymyn lleoli) dilynwch gysylltu a chyfatebu, gan gynnwys argymhelliad y panel a phenderfyniad yr ADM os yw'n briodol.
- 3) Peidiwch â mynd ar drywydd unrhyw beth sy'n ymwneud â'r plentyn/plant mewn unrhyw ffordd na dechrau cyflwyniadau
- 4) Mae cyfathrebu agored yn allweddol i sicrhau bod yr awdurdod lleol, y partion a'r llys i gyd yn deall safbwyntiau ei gilydd a bod gan y partion gyfle teg i herio unrhyw gamau y mae'r ALI yn eu cynnig tra ar yr un pryd yn caniatáu i'r ALI wneud gwaith paratoadol a fyddai'n osgoi oedi pellach os na chaniateir apêl.
- 5) Ar gyfer lleoliadau WEP, cyfeiriwch at Bennod 10 yn Fframwaith WEP Sefydlogrwydd Cynnar Cymru i Weithwyr Proffesiynol – Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol. Er mwyn cydymffurfio â'r egwyddorion a amlinellir yn y gyfraith achosion uchod, ni ddylid cwblhau adolygiad ffurfiol gan ddefnyddio templed Adolygiad Gofalwyr 2 tan ar ôl i'r cyfnod o 21 diwrnod ddod i ben ac ni ddylai ymddiswyddiad ffurfiol y gofalwr maeth ddigwydd cyn yr amser hwn.

Statws Cenedligrwydd/Mewnfudo

Dylai cenedligrwydd a statws mewnfudo plentyn fod wedi cael eu hegluro yn ystod yr achos gofal. Os nad yw hynny'n wir, yna dylid delio â hyn ar frys cyn i unrhyw gysylltiadau a chyfatebiaethau ddigwydd. Nid yw gwneud gorchymyn mabwysiadu mewn perthynas â phlentyn nad yw'n Ddinesydd Prydeinig, o blaid mabwysiadwr neu'r ddau fabwysiadwr nad ydynt yn Ddinasyddion Prydeinig, yn rhoi Dinasyddiaeth Brydeinig i'r plentyn. Gall hyn arwain at gymhlethdodau mawr, ar ôl mabwysiadu, os na chaiff ei ddatrys o'r blaen.

Newidiadau Enwau

Cyfenwau

Adran 28(3)(a) ACA 2002: Pan fo plentyn yn cael ei leoli i'w fabwysiadu, ni chaiff person beri i'r plentyn gael ei adnabod wrth gyfenw gwahanol, oni bai bod y llys yn rhoi caniatâd neu fod pob person neu warcheidwad y plentyn yn rhoi caniatâd ysgrifenedig.

Fel yr amlinellwyd yn y bennod flaenorol, mae angen ystyried yn ofalus newid enw plentyn am ba bynnag reswm a rhaid ystyried bob amser yr hyn a ddysgwn am y goblygiadau hirdymor i'r plentyn, oedolyn mabwysiedig a rhieni geni.

Os oes amgylchiadau eithriadol sy'n cyfiawnhau newid cyfenw, yna dylai'r awdurdod lleol fod wedi ceisio caniatâd i newid yr enw ar adeg gwneud y gorchymyn lleoli. Byddai'r amgylchiadau hyn yn bryderon diogelu sy'n effeithio ar ddiogelwch a lles y teulu mabwysiadol. Ac eithrio yn yr amgylchiadau eithriadol hyn, fel rhan o'r broses baru, bydd darpar fabwysiadwyr yn deall y bydd y plentyn yn cael ei adnabod wrth ei gyfenw presennol hyd nes y gwneir y gorchymyn mabwysiadu.

Enwau cyntaf/enwau blaen

Bydd trafodaethau a hyfforddiant cynnar gyda darpar fabwysiadwyr wedi adlewyrchu arwyddocâd enw plentyn ac mae'n bwysig bod yr holl ymarferwyr dan sylw yn parhau i adlewyrchu'r un safbwynt. Byddant yn cael gwybod ei bod hi'n arferol i'r plentyn gymryd cyfenw ei rieni mabwysiadol pan wneir y gorchymyn mabwysiadu ond ni gefnogir unrhyw newid yn enwau cyntaf y plentyn oni bai bod yr amgylchiadau a nodir yn y broses y cytunwyd arni yn cael eu bodloni. (Gweithdrefn NAS ar gyfer Newid Enw Plentyn wrth Fabwysiadu Polisiâu a Gweithdrefnau Mabwysiadu Cymru Gyfan).

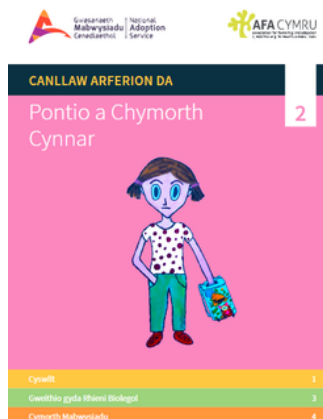
Dylid ystyried enw'r plentyn yr un mor arwyddocaol ag agweddau eraill ar ei hunaniaeth wrth ystyried paru addas. Os nad yw darpar fabwysiadwyr yn gallu derbyn enw'r plentyn a deall ei fod yn rhan o'i hunaniaeth, yna efallai nad dyma'r paru cywir. Rhaid inni ystyried y gallai hyn fod yn gysylltiedig â dymuniadau a theimladau am rianta nad ydynt yn ymgorffori realiti rianta trwy fabwysiadu, a byddai angen archwilio hyn ymhellach.

Dylai darpar fabwysiadwyr ddeall y bydd gweithiwr cymdeithasol y plentyn wedi cynnal yr asesiad risg perthnasol, lle bo'n briodol, i nodi a oes angen newid enw, ar ôl ei leoli.

Dull Tîm: Gweithio Gyda'n Gilydd, Penderfyniadau a Rennir

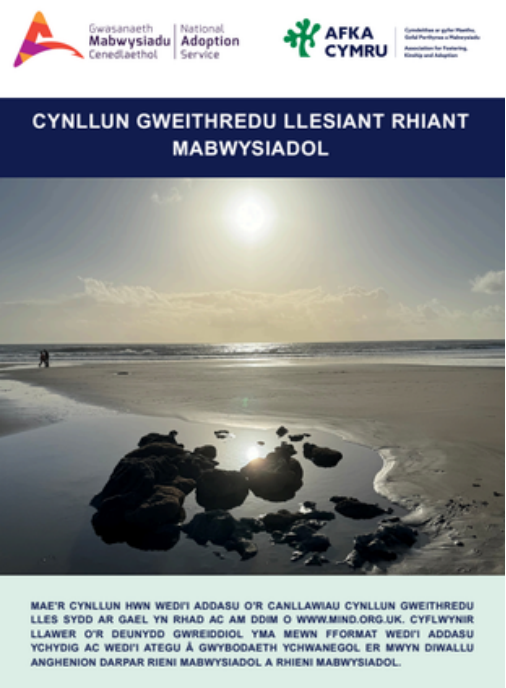
Rhaid i ni ddadansoddi'r wybodaeth sydd gennym am y plentyn a'r teuluoedd a gwneud penderfyniadau sy'n seiliedig ar dystiolaeth y gellir eu cyfiawnhau yn y presennol ond hefyd yn ôl-weithredol. Rhaid i ni allu rhagweld mor gywir ag y gallwn gan ddefnyddio ein barn a'n profiad y bydd y darpar fabwysiadwyr penodol hyn yn gallu diwallu anghenion y plentyn neu'r plant hyn drwy gydol eu hoes. Bydd yna bob amser lefel o ansicrwydd yn y broses gwneud penderfyniadau hon a bydd yna bob amser bwysau gwaith cystadleuol. Dyma pam ei bod hi bob amser yn arfer gorau meithrin ymddiriedaeth yn y rhwydwaith proffesiynol a thynnu ar wybodaeth a phrofiad o fabwysiadu, i gydweithio a rhannu penderfyniadau. Mae goruchwyliaeth dda yn hanfodol i hwyluso arfer myfyriol ac i gefnogi cydweithio.

- Mae gofalwyr maeth wedi'u cynnwys fel rhan o'r rhwydwaith proffesiynol hwn. Cyfeiriwch at y Canllaw Arfer Da ar gyfer Pontio a Chymorth Cynnar. Mae ymchwil (Rennolds et al. 2025) yn tynnu sylw at bwysigrwydd clywed gofalwyr maeth a bod eu barn yn cael ei hystyried wrth wneud penderfyniadau am y plentyn. Rhaid inni gydnabod bod teimladau cryf, heb eu llefaru neu heb eu clywed, yn debygol o effeithio ar berthnasoedd ac effeithio ar gydweithrediad ac ymddiriedaeth, gyda goblygiadau enfawr ar gyfer canlyniadau yn y dyfodol, ac felly mae angen inni liniaru hyn ar bob cyfrif.
- Mae cyfran sylweddol o ddarpar fabwysiadwyr yn nodi anghenion iechyd corfforol a/neu feddyliol cyn i blentyn gael ei leoli gyda nhw; bydd y rhain wedi cael eu harchwilio yn yr asesiad a bydd casgliad wedi'i gyrraedd eu bod yn cael eu rheoli'n dda. Fodd bynnag, mae rhywfaint o gyffredinrwydd o faterion sy'n gysylltiedig ag anffawd a/neu faterion sydd fel arfer yn cael eu rheoli'n dda ac sy'n cael eu sbarduno gan effaith emosiynol gofalu am blentyn sydd wedi profi trawma cynnar ar ben proses baratoi a chyflwyno ddwys iawn. Felly, mae angen archwiliad a dealltwriaeth fanwl o sbardunau ac ymatebion straen posibl.

Mae newidiadau i iechyd emosiynol a lles mabwysiadwyr yn cael eu cydnabod a'u harchwilio yn ymchwil Dr Lynn Snow ar Iselder Ôl-fabwysiadu "A sut ydych chi heddiw?" Mae'r ymchwil hon yn dadlau dros lwybr ar gyfer sgrinio am Iselder Ôl-fabwysiadu a thrwy hynny normaleiddio cyffredinolrwydd, a set gydlynol o adnoddau i gefnogi teuluoedd (Snow, 2024). Mae Cynllun Gweithredu Llesiant Rhiant Mabwysiadol yn offeryn hunanfyfyrionol a gwblheir gan ddarpar fabwysiadwyr/rhieni mabwysiadol y gellir ei ddefnyddio i ddatblygu ymwybyddiaeth o sbardunau ac ymatebion straen a ffordd o gyfleu'r rhain i bobl sy'n cynnig cefnogaeth. Mae'n seiliedig ar system sy'n seiliedig ar dystiolaeth a ddefnyddir ledled y byd gan bobl i reoli eu hiechyd meddwl, i helpu i nodi beth sy'n ein cadw'n iach, beth sy'n ein gwneud yn sâl, a sut i fynd i'r afael â phroblem iechyd meddwl. Mae Cynllun Gweithredu Llesiant Rhiant Mabwysiadol yn rhoi cyfle gwerthfawr i agor sgysiau rhwng darpar fabwysiadwr a'u gweithiwr cymdeithasol ar unrhyw gam o'r broses - mewn asesiad, ar ôl cymeradwyo ac yn ystod paru, ac ar ôl lleoli er mwyn deall anghenion a phrofiadau'n well ac yn y pen draw cefnogi lles yn well.

- Bydd y Gweithiwr Cymorth Cynnar a Therapydd Gofal Plant yn parhau i weithio gyda'r gofalwr maeth a'r Gweithiwr Cymorth Cynnar i nodi cynllun gwaith uniongyrchol ar gyfer y plentyn a hefyd i'w paratoi ar gyfer disgwyliadau cyswllt ar ôl lleoli. Gweler y Canllaw Arfer Da ar gyfer Pontio a Chymorth Cynnar. Mae'r pwynt olaf hwn bellach yn cael ei hyrwyddo'n fwy cyson o fewn dogfennau paru, er nad yw bob amser yn cael ei ddilyn drwodd yn ymarferol. Mae'n annhebygol y bydd y rhesymau dros hyn yn perthyn i un categori; gall paratoi'n gynnar a chymorth parhaus fynd i'r afael â rhai.

Adolygiad o Gynllun a Chofnod Canfod Teulu'r Plentyn

- Bydd y CSW yn hysbysu'r FFSW cyn gynted ag y rhoddir y gorchymyn lleoli ac yn darparu copïau o'r gorchymyn gofal a'r gorchymyn lleoli i'r Cydweithredfa Mabwysiadu Ranbarthol ar gyfer eu cofnodion.
 - Bydd y Swyddog Cymorth i Weithwyr Proffesiynol (FFSW) yn trefnu cyfarfod gyda gweithiwr cymdeithasol y plentyn i adolygu Datganiad Personol a Phersonoliaeth Gorfforaethol (FFPR) y plentyn. Pwrpas y cyfarfod hwn fydd diweddarau unrhyw fanylion yn Adran 1 a 2 a sicrhau bod camau gweithredu y cytunwyd arnynt wedi'u cwblhau neu y byddant yn cael eu cwblhau o fewn amserlen y cytunwyd arni. Bydd y FFSW yn sicrhau bod CAR/B y plentyn yn gyfredol.
 - Os nad yw'r Gweithiwr Cymorth i Faethu wedi ymweld â'r gofalwr maeth a'r plentyn eto, os yw'n briodol, cytunir ar drefniadau ar gyfer hyn. Dylid trafod eglurhad o unrhyw gynlluniau gan y gofalwr maeth i geisio parhaolrwydd gyda'r plentyn.
 - Bydd ffocws penodol yn y cam hwn ar Adran 3: Gweithgaredd Dod o Hyd i Deuluoedd.
 - Efallai bod paru posibl eisoes wedi'i nodi o fewn adnoddau rhanbarthol a bod rhywfaint o wybodaeth gynnar wedi'i rhannu. Os felly, gwneir trefniadau i barhau â'r cynnydd hwn a bwrw ymlaen ag ymweliad â'r darpar fabwysiadwyr (gweler isod).
 - Os nad yw hyn yn wir, bydd yr FFSW yn cynnal cofnod cyfredol o weithgarwch, gan gynnwys rhesymau pam y dilynwyd cysylltiadau neu pam na ddilynwyd hwy.
 - Mae'n ddefnyddiol iawn i'r Gwasanaeth Mabwysiadu Plant a'r Gwasanaeth Dewisiadau Mabwysiedig gael trafodaeth agored ar hyn o bryd am ddisgwyliadau o ran gweithgaredd dod o hyd i deuluoedd ar gyfer y plentyn ac i osod rhai paramedrau clir o amgylch materion allweddol gan gynnwys defnyddio'r Cynllun Mabwysiadu Cynnar (ARW); y flaenoriaeth o ddod o hyd i deuluoedd Cymreig i blant Cymru, ac ehangu'r chwiliad os oes angen heb oedi; rhannu gwybodaeth a gwneud penderfyniadau. Bydd hyn yn sicrhau y cynhelir dull cyson a chydweithredol a bod pob gweithiwr proffesiynol yn realistig. Mae defnyddio'r arbenigedd a'r profiad o fewn y gwasanaeth mabwysiadu yn hanfodol, yn enwedig wrth feddwl am anghenion cymorth a ragwelir ar gyfer plant a theuluoedd.
- Creu proffil plentyn. Bydd y Gweithiwr Cymdeithasol i Weithwyr Proffesiynol ar gyfer y Gwaith yn arwain y gwaith o baratoi hyn ar y cyd â gweithiwr cymdeithasol y plentyn.

➤ **Atgyfeiriad at ARW.** Rhaid ychwanegu pob plentyn y mae gan yr awdurdod lleol awdurdod i'w leoli i'w fabwysiadu (gorchymyn lleoli neu ganiatâd) at y Gofrestr o fewn 1 mis i'r awdurdodiad hwn hyd yn oed os yw partner posibl wedi'i nodi. Bydd y FFSW a'r CSW yn cydweithio i ddatblygu a lanlwytho proffil y plentyn i'r Gofrestr.

➤ Cyfranogiad rhagweithiol mewn cyfleoedd dod o hyd i deuluoedd rhanbarthol a chenedlaethol nes bod partner wedi'i nodi; dylai hyn fod mor greadigol a hyblyg â phosibl yn seiliedig ar anghenion y plentyn unigol ac nid oes rhaid iddo ddilyn proses na fformat penodol. Bydd y Gwasanaeth Cyflogaeth a Hyfforddiant (FFSW) yn egluro beth mae'r rhain yn ei gynnwys (digwyddiadau dan arweiniad ARW ac eraill), eu rôl, a'u disgwyliadau gan y CSW.

- Bydd y FFSW yn ymwybodol o rannu gwybodaeth fewnol a oes unrhyw gyfatebiaethau posibl o fewn adnoddau rhanbarthol sydd ar gael ar hyn o bryd neu a ydynt yn debygol o ddod ar gael o fewn amserlenni o ddim mwy na 3 mis ar ôl rhoi'r gorchymyn lleoli. Os felly, bydd rhannu gwybodaeth rhwng y FFSW a'r CSW yn digwydd fel blaenoriaeth (mewn rhai achosion, efallai y bydd gwybodaeth ragarweiniol eisoes wedi'i rhannu)
 - Os nad yw'r uchod yn wir, neu os nad yw'r paru/parau rhanbarthol posibl a nodwyd yn addas, dylid gwneud penderfyniadau ynghylch ehangu'r chwiliad a dylid ceisio cytundeb ar gyfer cyllid. Dylid rhoi blaenoriaeth bob amser i leoli plant yng Nghymru a bydd hyn bob amser yn cael ei ystyried cyn ehangu'r chwiliad ledled y DU oni bai bod gofynion penodol ar gyfer gwneud hynny.
 - **Dylai penderfyniadau ynghylch ehangu chwiliadau yng Nghymru gyd-fynd â chytundebau cenedlaethol bob amser a chael eu gwneud cyn gynted â phosibl a dim hwyrach na 3 mis ar ôl rhoi'r gorchymyn lleoli.**
 - Os ystyrir lleoliad y tu allan i Gymru, bydd angen bod rhesymau clir dros hyn wedi'u dogfennu yn y Cynllun a'r Cofnod Canfod Teulu e.e. daearyddiaeth, ethnigrwydd, lleoliad gyda brawd neu chwaer ac ati. Gweler y bennod ar Gofrestr Mabwysiadu Cymru am y camau gweithredu sydd eu hangen a chyfeiriwch at y Protocol Rhyng-Gofrestr: Atodiad 2, Canllawiau ARW.
- Bydd manylion y plentyn ar gael i bawb yn y DU cyn gynted â phosibl a dim hwyrach na 3 mis o'r dyddiad y cafodd proffil llawn ei uwchlwytho i'r Gofrestr. Mae angen cadarnhau cyllid ar gyfer ffioedd Rhyngasiantaethol.
- Mae angen craffu digonol ar y penderfyniad i leoli'r plentyn y tu allan i'r rhanbarth neu'r tu allan i'r wlad. Dylid ystyried yn drylwyr unrhyw effaith bosibl ar y plentyn o ran cynnal perthnasoedd â phobl sy'n bwysig iddo a chael mynediad at y gefnogaeth gywir a dylid bob amser gydnabod pwysigrwydd ffurfio hunaniaeth a chysylltiadau diwylliannol.

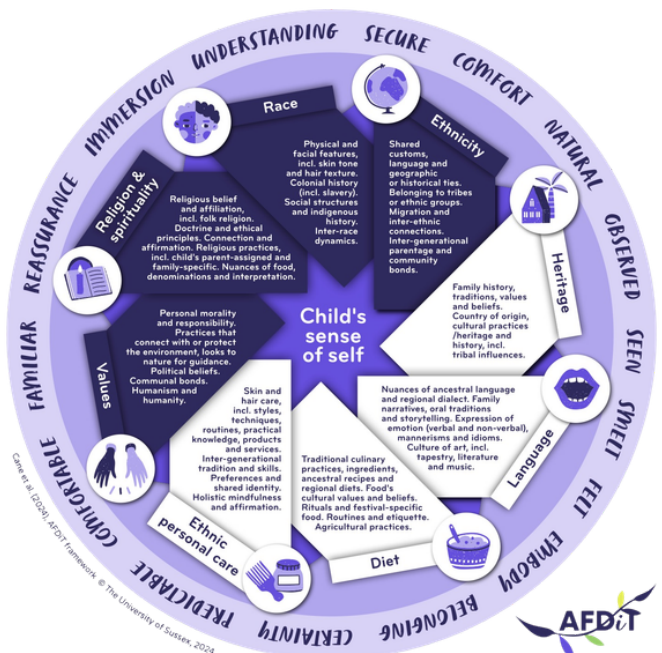
- Bydd y GCC, ar y cyd â'u rheolwr a'r GCC/eu rheolwr, yn ystyried a yw atgyfeiriad at y Gwasanaeth Mabwysiadu Gyda'n Gilydd yn briodol (gweler isod). Mae goblygiadau ariannu ychwanegol ar gyfer paru a nodwyd trwy Fabwysiadu Gyda'n Gilydd a dylai cytundeb ariannu fod ar waith cyn cwblhau'r atgyfeiriad. Mae'r GCC yn cwblhau'r ffurflen atgyfeirio Mabwysiadu Gyda'n Gilydd. Anfonwch e-bost at AdoptingTogether@stdavidscs.org am fwy o fanylion, neu siaradwch â Rheolwr y Gwasanaeth Mabwysiadu Gyda'n Gilydd ar 029 2066 7007.
 - Er mwyn cydymffurfio â rheoliad 37(8)AA(W)R 2005, mae gan yr asiantaeth fabwysiadu ddyletswydd i adolygu erbyn yr adolygiad mabwysiadu 6 mis cyntaf h.y. o fewn 9 mis ar ôl y gorchymyn lleoli pam nad yw'r plentyn wedi'i leoli ac a ddylai mabwysiadu barhau i fod yn gynllun gofal iddynt.
 - Bydd y Swyddog Cymorth i Weithwyr Proffesiynol (FFSW) yn rhannu gwybodaeth am y Swyddog Cymorth i Weithwyr Proffesiynol (CSW), ar y cyd â'u rheolwr, ac mewn trafodaeth â'r FFSW bydd yn ystyried parau posibl a anfonir atynt mewn modd amserol sy'n osgoi oedi a/neu golli'r baru posibl. Y disgwyliad yw y bydd penderfyniad ynghylch a ddylid dilyn cysylltiad a nodwyd yn cael ei gadarnhau o fewn pythefnos i'r CSW dderbyn y PAR.
 - Unwaith y bydd y penderfyniad i ddilyn cysylltiad wedi'i gadarnhau, bydd CAR/B y plentyn a gwybodaeth a dogfennau perthnasol eraill yn cael eu rhannu gyda'r darpar fabwysiadwyr gan eu Gweithiwr Cymdeithasol Cynorthwyol. Byddant yn cael eu cefnogi i ystyried y wybodaeth yn y CAR/B a meddwl am brofiadau bywyd y plentyn ac effaith eu trawma cynnar. Bydd eu gweithiwr cymdeithasol yn gallu eu helpu i archwilio sut beth fyddai gofalu am y plentyn neu'r plant hwn yng nghyd-destun eu teulu a'u hamgylchiadau.
 - Os, ar ôl ystyried y wybodaeth a rannwyd gyda nhw am y plentyn neu'r plant, y byddant yn dymuno bwrw ymlaen i archwilio'r cysylltiad ymhellach, gwneir trefniadau i'r Gynorthwydd Cymorth Cyntaf ymweld â'u cartref. Gweler isod.
 - Bydd ASW yn cofnodi rhestr o'r holl ddogfennau a rennir gyda darpar fabwysiadwyr ar ffeil fabwysiadu'r plentyn. Bydd hyn yn cynnwys gwybodaeth ynghylch a rannwyd dogfennau ar ffurf wedi'i golygu neu'n llawn; os cânt eu golygu, bydd manylion yn cael eu cynnwys ynglŷn â beth oedd y rhain. Bydd hyn yn sicrhau y bydd yr asiantaeth yn y blynyddoedd i ddod yn gallu cydymffurfio'n llawn â darpariaethau Adran 60 o Ddeddf Mabwysiadu 2002 a Rheoliadau Mynediad at Wybodaeth (Mabwysiadu Ôl-Gychwyn) (Cymru) 2005.
- Dylid rhoi digon o amser bob amser i archwilio unrhyw baru posibl cyn ystyried opsiynau eraill ar gyfer parhaolrwydd. Mae angen i bob rhanbarth ddilyn canllawiau ar gyfer newid cynllun gofal plant a nodir ym Mhennod 5.

Lleoli plentyn y tu allan i Gymru

Mae gen i hawl i ddisgwyl bod eich meddwl a'ch penderfyniadau'n canolbwyntio'n galed iawn ar allu tyfu i fyny yng Nghymru. Mae fy hunaniaeth Gymreig yn bwysig iawn i mi. Os nad yw hyn yn bosibl, mae gen i hawl i ddeall pam y gwnaed penderfyniadau i mi dyfu i fyny y tu allan i Gymru.

- Dylid ystyried y penderfyniad i leoli plentyn y tu allan i Gymru yn ofalus bob amser, a chofnodi'r rhesymau'n glir yng Nghynllun a Chofnod Canfod Teulu'r plentyn.
- Mae proses gytunedig ar waith i ystyried opsiynau ar gyfer plant na ellir diwallu eu hanghenion yng Nghymru. Yn ganolog i hyn mae defnydd effeithiol a rhagweithiol o Gofrestr Mabwysiadu Cymru gan bob ymarferydd, gan gynnwys sicrhau bod plant perthnasol yn weladwy i bob rhanbarth a'r Asiantaethau Mabwysiadu Gweithwyr a sicrhau bod rhybuddion cynnar yn parhau i fod yn ffocws ar draws y gwasanaeth.
- Dylid ystyried hunaniaeth ddiwylliannol y plentyn bob amser a sut y bydd hyn yn cael ei ddiwallu. Mae nifer o offer a all helpu ymarferwyr i feddwl am anghenion hunaniaeth plentyn a'u dadansoddi mewn ffordd gyfannol; mae'r rhain yn cynnwys fframwaith AFDiT <https://transracialadoptionframework.uk/the-framework/> ac ymchwil ac adnoddau Sefydliad Nuffield ynghylch Deall Hunaniaethau Plant mewn Gofal. <https://www.nuffieldfoundation.org/news/understanding-identity-among-minoritised-children-in-care>

Gweler Pennod 4 am y gofynion cyfreithiol sy'n ymwneud â pharu a lleoli plentyn yn Lloegr neu'r Alban.

Gwasanaeth Mabwysiadu Gyda'n Gilydd

Bydd y gwasanaeth hwn yn ystyried atgyfeiriadau ar gyfer pob plentyn yng Nghymru sydd wedi bod neu sy'n debygol o fod yn aros hiraf am deulu parhaol. Gall y plant hyn fel arfer fod dros 4 oed, o gefndiroedd ethnig du a lleiafrifol, yn rhan o grŵp o frodyr a chwiorydd, neu'n blant sydd ag anghenion cymhleth ychwanegol neu ansicrwydd ynghylch eu datblygiad. Mae'r Gwasanaeth yn cynnig cefnogaeth wedi'i theilwra i fabwysiadwyr trwy asesiad, hyfforddiant gwell ac ymyriadau therapiwtig, cyn ac ar ôl lleoli gyda theulu newydd. Mae'n wasanaeth dan arweiniad seicoleg gydag ymgynghoriadau uniongyrchol a chefnogaeth gan yr un seicolegydd drwy gydol taith y mabwysiadwr. Yn ogystal â thrawsnewidiadau therapiwtig a chefnogaeth fabwysiadu well, gall y Gwasanaeth gynnig strategaeth lleoli dod o hyd i deuluoedd trwy ymgyrchoedd penodol i blant, a recriwtio wedi'i dargedu.

Mae dau haen ar gyfer atgyfeirio at y Gwasanaeth Mabwysiadu Gyda'n Gilydd:

1) Lle mae'n hysbys o'r cychwyn bod plant yn debygol o aros yn hirach am leoliad, dylid eu cyfeirio at y gwasanaeth heb oedi; byddai'r rhain yn cynnwys plant ag anghenion cymhleth, grwpiau mwy o frodyr a chwiorydd, plant ag anghenion iechyd penodol neu ddwys ac ati.

2) Pob plentyn arall sydd wedi aros neu sy'n debygol o aros yn hirach na 9 mis. Byddai trafodaeth gyda Rheolwr Gwasanaeth ATS hefyd yn cael ei chynghori cyn hyn os oes risg y bydd cynlluniau'r plentyn yn newid neu y bydd yn cael ei wahanu oddi wrth frodyr a chwiorydd.

- Mae angen i CSW a FFSW drafod anghenion y plant a nodwyd cyn gynted â phosibl gyda Rheolwr Gwasanaeth Mabwysiadu Gyda'n Gilydd yng Ngwasanaeth Mabwysiadu Tyddewi, yn enwedig os ydynt yn ffio'r ddau gategori uchod. I rai plant, gall fod yn amlwg yn ystod camau olaf yr achos gofal y gallai fod yn anoddach cyflawni lleoliad. Er mwyn gwneud y mwyaf o'r amser sydd ar gael ar gyfer targedu a recriwtio teuluoedd penodol ar gyfer y plant hyn, dylid ystyried trafodaethau gyda Rheolwr Gwasanaeth Mabwysiadu Gyda'n Gilydd cyn gynted â phosibl gyda'r bwriad o wneud atgyfeiriad cyn gynted ag y bydd y plentyn yn bodloni'r meini prawf.
- Bydd ystyriaeth ar y cyd rhwng Rheolwr Gwasanaeth y Gwasanaeth Mabwysiadu Gyda'n Gilydd a Rheolwr Ymarferydd y Gwasanaeth Mabwysiadu Gyda'n Gilydd yn digwydd ar y plant hynny sy'n aros, neu'n debygol o aros dros 9 mis ar y Gwasanaeth Mabwysiadu Gyda'n Gilydd ac sydd heb eu hatgyfeirio eto at y Gwasanaeth Mabwysiadu Gyda'n Gilydd. Bydd hyn yn sicrhau bod y plant hyn yn cael eu hatgyfeirio at y Gwasanaeth yn absenoldeb partner a nodwyd. Bydd Rheolwr Rhaglen Mabwysiadu Gyda'n Gilydd yn parhau i gysylltu â'r Rheolwr Mabwysiadu Rhanbarthol i archwilio hyn ar gyfer plant lle nad oes atgyfeiriadau wedi'u gwneud.
- Er ei bod er lles gorau'r plentyn i drafodaethau ddechrau cyn gynted â phosibl, ni fydd hyn yn disodli gweithgareddau dod o hyd i deuluoedd presennol yn y rhanbarth a'r cynllun fyddai i'r ddau redeg ar yr un pryd.

E-bostiwch: AdoptingTogether@stdavidscs.org am fwy o fanylion, neu siaradwch â Rheolwr Gwasanaeth Mabwysiadu Gyda'n Gilydd ar 029 2066 7007.

Rhannu Gwybodaeth gyda Mabwysiadwyr Darpar

Mae paratoi mabwysiadwyr wedi wynebu'r her yn gyson o sicrhau nad yw darpar fabwysiadwyr yn unig yn derbyn gwybodaeth am brofiadau plant ac effaith y rhain, ond hefyd eu bod yn gallu ei chymathu a'i deall, y tu hwnt i lefel ddeallusol yn unig, yn enwedig os oes ganddynt brofiad proffesiynol o blant. Ni ellir tanamcangyfrif yr her wrth asesu casglu digon o dystiolaeth o ddisgwyliadau realistig pan nad oes gan ddarpar fabwysiadwyr fframwaith gyfeirio gwirioneddol, a meddwl yn feiriadol am yr hyn y mae hyn yn ei olygu. Yr her wrth ddod o hyd i deuluoedd ac adeiladu teuluoedd mabwysiadol i blant yng Nghymru yw sicrhau nad yw darpar fabwysiadwyr yn hyderus yn unig bod digon o drylwyrredd proffesiynol wedi bod wrth gasglu, cofnodi a deall gwybodaeth am blentyn ond bod yr ymrwymiad proffesiynol hwn yn parhau, o ddechrau archwilio potensial a thrwy gydol y lleoliad, wrth eu helpu i ddeall yr hyn y mae'n ei olygu iddynt fel rhieni posibl i'r plentyn hwnnw.

- Pan fydd cysylltiad posibl wedi'i nodi ar gyfer plentyn, mae angen proses agored a thryloyw o rannu gwybodaeth a chefnogaeth wybodus i sicrhau bod y wybodaeth hon yn cael ei deall. I ddechrau, mae'r cyfrifoldeb hwn yn nwylo'r Gweithiwr Cymdeithasol Cynorthwyol ac yn ehangu ar draws y rhwydwaith proffesiynol os bydd y cysylltiad yn datblygu.
- Mae angen i gopi llawn o Gofrestrfa CAR/B y plentyn fod ar gael i'r darpar fabwysiadwyr; byddant yn derbyn copi wedi'i ddiweddarau cyn y Panel Paru os bydd y cysylltiad yn datblygu.
- Bydd angen i'r gweithiwr cymorth ariannol ar gyfer plant drafod anghenion cadw mewn cysylltiad y plentyn a'r disgwyliadau ar gyfer darpar fabwysiadwyr o fewn y rhain, a'r gefnogaeth y gallant ei disgwyl.
- Bydd angen rhannu adroddiadau a dogfennau perthnasol eraill gyda'r darpar fabwysiadwyr; gallai hyn gynnwys (nid yn gyfan gwbl) adroddiadau ysgol neu feithrinfa, gwybodaeth gan y gofawr maeth a gweithwyr iechyd proffesiynol. Cyfeiriwch at yr adran ar Ganiatâd i ddatgelu dogfennau o'r bwn del llys ym Mhennod 1.
- Dylid rhannu'r Amserlen Meithrin Trawma gyda darpar fabwysiadwyr i'w helpu i feddwl am brofiadau bywyd y plentyn, beth allai'r rhain ei olygu i'w ddatblygiad, a'r math o rianta a gofal y gallai fod ei angen arno neu arni, nawr ac yn y dyfodol.
- Os ystyriwyd newid enw, bydd mabwysiadwyr yn cael gwybod y rhesymau dros hyn a bydd eu barn yn cael ei sefydlu. Os nad yw hyn yn wir, dylai ASW roi gwybod i'r darpar fabwysiadwr am y safbwynt cenedlaethol y cytunwyd arno ynghylch enw cyntaf a chyfenw plentyn.

- Y prif amcan ar y cam hwn yw sicrhau bod gan ddarpar fabwysiadwyr ddigon o wybodaeth a dealltwriaeth am anghenion plentyn a'i gefndir i'w galluogi i wneud penderfyniad gwybodus ynghylch a fyddent yn dymuno bwrw ymlaen i archwilio'r cysylltiad ymhellach. Bydd y Gweithiwr Cynnar yn gallu myfyrio ar ymatebion cychwynnol i'r wybodaeth a theilwra cefnogaeth ddilynol yn unol â hynny. Bydd y rhannu gwybodaeth a'r ddealltwriaeth hon yn parhau os bydd y cysylltiad yn parhau fel y manylir ym Mhennod 4.
- **Dylai ffotograffau, a lle bo modd, fideos o'r plentyn neu'r plant fod ar gael i ddarpar fabwysiadwyr ar ddechrau'r broses o ystyried cysylltiad. Mae hyn yn caniatáu i ddarpar fabwysiadwyr symud y tu hwnt i natur anodd gwybodaeth ysgrifenedig yn aml ac yn eu helpu i gadw'r plentyn mewn cof wrth iddynt symud trwy'r broses.**
- Os na fydd y cyswllt yn symud ymlaen, bydd y darpar fabwysiadwyr yn dychwelyd neu'n dinistrio unrhyw wybodaeth sy'n ymwneud â'r plentyn.
- Os nad ydynt eisoes wedi gwneud hynny, bydd y Gweithiwr Mabwysiedig Cyn-Aelwyd yn cofnodi rhestr o'r holl ddogfennau a rennir gyda darpar fabwysiadwyr ar ffeil fabwysiadu'r plentyn. Bydd hyn yn sicrhau y bydd yr asiantaeth yn y blynyddoedd i ddod yn gallu cydymffurfio'n llawn â darpariaethau Adran 60 o Ddeddf Mabwysiadu 2002 a Rheoliadau Mynediad at Wybodaeth (Mabwysiadu Ôl-Gychwyn) (Cymru) 2005.
- Bydd y Gwasanaeth Mabwysiadu Cynnar yn sicrhau bod y darpar fabwysiadwyr yn ymwybodol o hawl person mabwysiedig, ar ôl 18 oed, i'r holl wybodaeth a ddarparwyd iddynt ar adeg y mabwysiadu.

Ystyried mwy nag un cyswllt posibl

Mae nodi cryfderau a risgiau paru darpar mewn mabwysiadu yn hanfodol i sefydlogrwydd mabwysiadu a llwyddiant canlyniad (Quinton 2012).

- Fel y nodwyd eisoes, mae'n bwysig cael trafodaethau agored rhwng gweithwyr proffesiynol ynghylch disgwyliadau ac ymatebion ynghylch cysylltiadau posibl ac mae hyn wedi dod yn bwysicach fyth gyda defnyddio Link Maker gyda'r potensial i gynhyrchu nifer fawr o ddolenni ar gyfer rhai plant neu fabwysiadwyr darpar.
- Lle mae mwy nag un cysylltiad posibl yn cael ei ystyried, dylai penderfyniadau gael eu llywio gan broses strwythuredig, sy'n seiliedig ar dystiolaeth, sy'n ystyried anghenion y plentyn yn wrthrychol ochr yn ochr â galluoedd pob darpar fabwysiadwr.
- Mae'r Offeryn Cyfatebu Cryfderau a Risgiau Bath Spa (STAR) yn adnodd a ddatblygwyd i nodi cryfderau a risgiau mewn paru arfaethedig a gellir ei ddefnyddio ar unrhyw adeg yn ystod cysylltu a chyfatebu. Mae'n rhoi cyfle i weithwyr proffesiynol fyfrio ar eu hyder yng nghryfderau a risgiau cymharol pob paru arfaethedig. Mae'r adnoddau hyn ar gael trwy eich cytundeb trwyddedu rhanbarthol gyda CoramBAAF.
- Dim ond os na ellir gwneud penderfyniad ar sail y wybodaeth sydd ar gael y dylid ymweld â mwy nag un teulu a dylid eu cyfyngu i uchafswm o 2 deulu. Dylid rhoi gwybod i'r ddau deulu am yr amgylchiadau a rhoi cyfle iddynt dynnu'n ôl o gael eu hystyried ar gyfer y plentyn neu'r plant hwn os dymunant. Dylid ystyried amseriad yr ymweliadau yn ofalus a dylent bob amser fod o fewn amserlen agos ac yn ddelfrydol o fewn wythnos i'w gilydd.
- Dylid blaenoriaethu trafodaethau proffesiynol yn dilyn ymweliadau a dylid gwneud penderfyniadau a rhoi gwybod i ddarpar fabwysiadwyr mewn modd amserol.

Ymweliadau â Theulu neu Deuluoedd Posibl

Mae hwn yn gyfnod llawn emosiwn i ddarpar fabwysiadwyr gan fod maint yr hyn maen nhw'n ei wneud yn dod yn real iawn. Dylai ymatebion proffesiynol adlewyrchu hyn.

- Unwaith y bydd y teulu a'r Gweithiwr Cymdeithasol Cadarnhaol wedi cadarnhau eu bod am fwrw ymlaen i archwilio'r cysylltiad posibl ymhellach, mae angen trefnu ymweliad â chartref y darpar fabwysiadwr. Er mwyn osgoi oedi, dylid cynnal yr ymweliad hwn cyn gynted â phosibl a dim hwyrach na phythefnos ar ôl y penderfyniad i fwrw ymlaen.
- Dylai'r ymweliad hwn gynnwys y darpar fabwysiadwyr a'u gweithiwr cymdeithasol mabwysiadu; y Gweithiwr Cymdeithasol Cynnal a Chadw; y gweithiwr cymdeithasol dod o hyd i deuluoedd.

- Pwrpas yr ymweliad yw archwilio'r cysylltiad ymhellach gyda'r darpar fabwysiadwyr, gyda'r rhai sy'n eu hadnabod nhw a'r plentyn yn dda. Mae'n gyfle i bob parti ofyn cwestiynau i lywio eu proses gwneud penderfyniadau. Dylid gwneud darpar fabwysiadwyr yn ymwybodol o'r amserleni ar gyfer gwneud penderfyniadau a bod yn glir ynghylch unrhyw ddisgwyliadau ar eu rhan.
- Yn dilyn yr ymweliad, bydd angen amser ar y darpar fabwysiadwyr a'r Gweithiwr Cymorth Cyntaf i fyfrio ar yr ymweliad a phenderfynu a ydynt ill dau yn dymuno bwrw ymlaen â'r cysylltiad. Er y dylid rhoi digon o amser i fyfrio i'r teulu bob amser, dylai fod cyn lleied o oedi â phosibl cyn i weithwyr proffesiynol wneud y penderfyniad hwn, a dylid hysbysu darpar fabwysiadwyr o'r canlyniad o fewn 3 diwrnod gwaith o ddyddiad yr ymweliad.
- Mewn rhai achosion, gall y Gweithiwr Cymdeithasol Cofrestredig ofyn am ail ymweliad cyn gwneud penderfyniad terfynol ynghylch a ddylid bwrw ymlaen ai peidio. Yn yr achosion hyn, dylid rhoi gwybod i ddarpar fabwysiadwyr am hyn cyn gynted â phosibl a dylai'r ymweliad ddigwydd o fewn wythnos i'r ymweliad gwreiddiol. Dylid rhannu'r rheswm dros yr ail ymweliad yn agored gyda'r darpar fabwysiadwyr hefyd.

Pan fydd paru posibl a nodwyd wedi'i wrthod gan y CSW

Mae nifer o ffactorau sy'n effeithio ar ansawdd y paru. Fel y nodwyd eisoes, y sylfaen yw gwybodaeth o ansawdd da am y plentyn a'r darpar fabwysiadwyr, gwybodaeth sy'n cael ei diweddaru'n rheolaidd a lle nad yw anawsterau'n cael eu lleihau. Bydd cydweithio da rhwng gweithwyr proffesiynol yn sicrhau dull rhagweithiol ac amrywiol o ddod o hyd i deuluoedd sy'n lleihau oedi ond nad yw ychwaith yn peryglu anghenion hanfodol plant na gallu darpar fabwysiadwyr i'w rhianta. Rhaid bod parodrwydd hefyd i adolygu gofynion anhanfodol pan fo angen ac osgoi ymdrechgu am yr hyn a ystyrir yn deulu "delfrydol".

- Ni ddylid gwneud penderfyniadau ynghylch a ddylid dilyn paru ai peidio ar eu pen eu hunain, a dylid eu trafod bob amser rhwng y GCC a'r Gynorthwydd Cymorth i Ffitrwydd plant dan oruchwyliaeth rheolwyr. Pan wrthodir paru a gyflwynir ar gyfer plentyn, rhaid i'r GCC ddarparu rhesymau clir yn ysgrifenedig i'r GCC. Os yw'n briodol, gellir cynnal cyfarfod i drafod y rhesymau dros wrthod ac i ystyried a ellid ystyried y paru yn addas gyda chefnogaeth ychwanegol.

Adolygiadau Statudol a rôl y Swyddog Adolygu Annibynnol (IRO).

Bydd yr IRO yn parhau i adolygu cynllun gofal y plentyn a dylai fod ganddo fynediad at Gynllun a Chofnod Canfod Teulu cyfoes. Mae elfennau ychwanegol i'r gofynion ar y cam hwn y mae angen eu hystyried (Gweler Rheoliad 37 AA(W)R 2005 isod). Gellir mynd i'r afael â'r rhain o fewn un cyfarfod er y dylid ystyried cyfranogiad rhieni/y rhai sydd â chyfrifoldeb rhiant a chyfyngu ar eu mynediad i elfennau o'r cyfarfod sy'n mynd i'r afael â chynllunio mabwysiadu ar gyfer y plentyn. Mae hyn yn cyd-fynd â Rheoliad 46 AA(W)R 2005 sy'n nodi nad oes dyletswydd mwyach i ganfod dymuniadau a theimladau rhieni neu'r rhai sydd â chyfrifoldeb rhiant (Rheoliad 46 AA(W)R 2005) neu i hyrwyddo cyswllt â rhieni.

Yn unol ag arfer gorau o ran rhoi gwybodaeth i'r rhai sydd â chyfrifoldeb rhiant, awgrymir na ddylid gwahodd y bobl hyn i adolygiadau ond y dylid rhoi trefniadau ar waith i sicrhau eu bod yn cael gwybod am ganlyniad pob adolygiad gan yr IRO.

Cyfeiriwch at Bennod 2 ar gyfer Cynllunio cyswllt ar gyfer gwahanol gamau'r broses cynllunio gofal ar gyfer mabwysiadu.

Bydd Rheoliadau Cynllunio Gofal, Lleoli ac Adolygu Achosion (Cymru) 2015 yn dal i fod yn berthnasol ond bydd rheoliad 37 AA(W)R 2005 hefyd yn berthnasol mewn perthynas ag adolygiadau o ddyddiad y gorchymyn lleoli.

Rheoliad 37(3): o ddyddiad y gorchymyn lleoli hyd at ddyddiad y lleoli:

Adolygiadau

- Dim mwy na thri mis o ddyddiad y gorchymyn lleoli
- Wedi hynny dim mwy na 6 mis ar ôl yr adolygiad diwethaf

Hyd nes y bydd y plentyn wedi'i leoli

Mae gofynion ymweld yn parhau o dan y CPPCR(W)R 2015 nes bod y plentyn wedi'i leoli i'w fabwysiadu a chan ystyried amgylchiadau unigol.

Yn unol â rheoliad 37(8)AA(W)R 2005:

Os na chaiff y plentyn ei leoli erbyn yr adolygiad 6 mis cyntaf h.y. o fewn 9 mis i'r gorchymyn lleoli gael ei roi, rhaid i'r awdurdod lleol yn yr adolygiad hwnnw -

c) Sefydlu pam nad yw'r plentyn wedi'i leoli i'w fabwysiadu ac ystyried pa gamau pellach y dylai'r awdurdod eu cymryd mewn perthynas â lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu; a

d) Yng ngoleuni hynny, ystyrir ei fod yn parhau i fod yn fodlon y dylid lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu

- Bydd yr IRO yn parhau i fonitro'r holl fesurau diogelwch fel y'u nodir yn y Rheoliadau Cynllunio Gofal ac Adolygu Achosion (e.e. A yw'r lleoliad yn ddiogel? A yw'n parhau i ddiwallu anghenion y plentyn? A yw'r gwaith uniongyrchol priodol wedi'i gwblhau gyda'r plentyn? A yw'r deunyddiau LJW wedi'u cwblhau ac a ydynt o ansawdd da?)
- Bydd yr IRO yn cadarnhau bod y cynllun gofal yn parhau i fod yn gynllun mabwysiadu ar gyfer y plentyn hwn a bydd yn adolygu Cynllun a Chofnod Canfod Teulu'r plentyn ac yn sicrhau bod y camau gweithredu perthnasol wedi'u cwblhau/neu eu bod ar y trywydd iawn.

Y Fframwaith Cyfreithiol

Deddf Mabwysiadu a Phlant 2002

Rhan 30 Rheolau Gweithdrefn Teuluol 2010

Rheoliadau Asiantaethau Mabwysiadu (Cymru) 2005, fel y'u diwygiwyd

Cyfeiriwch at Atodiad 6 am y cyfeiriadau cyfreithiol llawn at y fframwaith rheoleiddio mewn perthynas â'r lleoliad arfaethedig ar gyfer y plentyn.

Mae'r bennod hon yn nodi'r fframwaith rheoleiddio o'r pwynt lle mae cysylltiad llwyddiannus yn symud ymlaen i benderfyniad y panel paru / ADM. Am unrhyw ganllawiau arfer da yn dilyn penderfyniad y panel paru, cyfeiriwch at y Canllaw Arfer Da ar gyfer Pontio a Chymorth Cynnar.

Beth sydd angen digwydd

Y cwestiwn allweddol o ystyried y bydd llawer o blant eisoes wedi ffurfio eu modelau gweithio mewnol eu hunain yng nghyd-destun adfyd yw'r effaith y gallai hyn ei chael ar y rhieni mabwysiadol a'r addasiad y mae angen i'r plentyn/plant a'r mabwysiadwyr ei wneud wrth sefydlu llwybr newydd ar gyfer datblygiad. Mae'r cwestiwn cysylltiedig o sut i archwilio hyn cyn gwneud y lleoliad – mewn geiriau eraill – 'Beth allai hyn ei olygu o ran paru? (Simmonds J. yn Adoption Matching Practice Guide. 2016).

Rydym eisoes wedi nodi bod ymchwil a dadansoddiad thematig yn aml yn tynnu sylw at faterion ynghylch disgwyliadau darpar fabwysiadwyr o'r plentyn neu o rianta mabwysiadol ynddo'i hun nad ydynt wedi'u gwreiddio mewn realiti, a bod peidio â chael fframwaith cyfeirio at yr hyn y maent ar fin dechrau arno yn cymhlethu hyn. Os caiff y disgwyliadau afrealistig hyn eu cymhlethu ymhellach gyda materion fel diffyg sefydlogrwydd mewn perthnasoedd neu newidiadau o fewn teulu ar ôl i blentyn symud, bydd cryfder a hirhoedledd y lleoliad yn cael eu peryglu.

- Mae'r egwyddorion y tu ôl i'r Amserlen Meithrin Trawma a Diwrnod Deall y Plentyn, fel y'u hamlinellir yn y Canllaw Arfer Da ar gyfer Pontio a Chymorth Cynnar, yn adlewyrchu ein dealltwriaeth gynyddol o effaith trawma datblygiadol. Maent hefyd yn ymateb yn uniongyrchol i adborth cyson gan ofalwyr maeth a mabwysiadwyr, sydd yn aml wedi dweud nad oedd ganddynt ddigon o wybodaeth am blentyn neu nad oeddent yn deall effeithiau trawma cynnar yn llawn. Mae'r dull hwn yn ffordd o "bontio'r bwlch" i ddarpar fabwysiadwyr rhwng disgwyliad a realiti, trwy gasglu gwybodaeth yn systematig o CARB y plentyn, ac adroddiadau eraill yn ogystal â chan bobl sy'n ymwneud â'r plentyn i adeiladu darlun o brofiadau'r plentyn, cyn ac ar ôl genedigaeth. Trwy annog yn weithredol y broses o "feddwl" am yr effaith bosibl ar y plentyn, mae'r amserlen a'r cyfarfod yn archwilio "model gweithio mewnol" y plentyn ac yn meddwl am sbardunau a thawelwyr posibl.
- Os oes cytundeb ar y ddwy ochr i fwrw ymlaen â'r cysylltiad, bydd cyfleoedd i'r darpar fabwysiadwyr gael rhagor o wybodaeth am y plentyn o ffynonellau eraill yn cael eu trefnu fel blaenoriaeth. Bydd hyn yn cynnwys cyfarfodydd gyda'r Cynghorydd Meddygol a'u Hymwelydd lechyd; eu gofalwyr maeth; ysgol neu feithrinfa'r plentyn os yw'n berthnasol. Bydd y rhain yn galluogi darpar fabwysiadwyr i adeiladu darlun mwy cyflawn o'r plentyn neu'r plant er mwyn gwneud penderfyniad gwybodus ynghylch bwrw ymlaen i'r Panel Paru.

Mae sawl peth yn digwydd ar yr un pryd ar hyn o bryd, gyda chynnydd yn y pen draw yn dibynnu ar ganlyniad y rhannu gwybodaeth gyda'r mabwysiadwyr a phenderfyniad gan bob parti ynghylch symud ymlaen i'r panel.

Proses

- Er mwyn lleihau oedi, dylid sicrhau dyddiadau cyn gynted â phosibl, yn enwedig ar gyfer y cyfarfod gyda'r Cynghorydd Meddygol, ond hefyd ar gyfer Cyfarfod Paru'r gweithwyr proffesiynol a'r Panel Paru. Gellir canslo'r rhain os oes angen.
- Bydd gwaith papur ar gyfer y Cyfarfod Paru a'r Panel Paru yn dechrau cael ei baratoi; yn benodol, yr Adroddiad Lleoli Mabwysiadu (APR) a'r Cynllun Cymorth Mabwysiadu (ASP). Dolen i'r Canllaw Arfer Da ar gyfer Cyswllt a'r Canllaw Arfer Da ar gyfer Cymorth Mabwysiadu.
- Bydd ASW yn sicrhau bod y broses yn parhau i fod yn ffocws ac yn diweddarau'r system fonitro.

Gwaith uniongyrchol gyda'r plentyn

- Dylid ystyried unrhyw waith uniongyrchol sydd ei angen gyda'r plentyn, gyda manylion pryd y bydd hyn yn dechrau a phwy fydd yn rhan ohono. Unwaith y bydd y cynllun ar gyfer mabwysiadu gyda'r darpar fabwysiadwyr wedi'i gadarnhau, dylai'r gwaith uniongyrchol gyda'r plentyn ddechrau a symud trwy'r camau a nodwyd yn y Canllaw Arfer Da ar gyfer Pontio a Chymorth Cynnar.
- Mae cynnydd yn dibynnu ar gwblhau gwaith gyda'r plentyn e.e. cyn y cyswllt Ffarwelio, cyn cyflwyniadau ac ati.

Wrth feddwl am yr amserlen sydd ei hangen rhwng cyfleu i'r plentyn fod teulu newydd wedi'i ganfod a nodi diwrnod y symud, dylid ystyried nifer o ffactorau yn ei byd. Mae'r rhain yn cynnwys: oedran y plentyn (cronolegol ac emosiynol); ei allu i oddef y profiad o drawsnewid; galluoedd y teuluoedd presennol a newydd i oddef y profiad; hyd yr amser y mae'r plentyn wedi bod yn y lleoliad presennol; ansawdd ei berthynas â'r teulu maeth presennol; a nifer a phrofiad y trawsnewidiadau y mae'r plentyn eisoes wedi'u mynd trwydynt (Browning, 2015).

Paratoi'r teulu mabwysiadol

- Pan fo'n briodol, gellir cefnogi darpar fabwysiadwyr i baratoi Llyfr Teulu a fideo.

Mae plant sydd eisoes yn bodoli mewn teulu mabwysiadol, boed yn folegol ai peidio, yn cael eu cydnabod fel plant sy'n agored i niwed posibl. Er mwyn ymateb yn y ffordd orau bosibl, mae angen ystyried systemau teulu cyfan yn ystod prosesau paru a phontio (Meakings et al, 2017) a dylid ystyried i holl aelodau'r teulu gyfarfod yn gynnar (Browning, 2015). Lle mae plant sydd eisoes yn y teulu, bydd y Gweithiwr Mabwysiedig Cynnar yn darparu cefnogaeth i'w paratoi ar gyfer eu brawd neu chwaer newydd. Gweler y Llyfr Stori a'r Llyfr Gweithgareddau i Blant adnoddau penodol i WEP: Sefydlogrwydd Cynnar Cymru i Frodyr a Chwirydd – Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol

Cynllunio Cyswllt

- Dylai cynllunio ar gyfer Cyswllt Ffarwelio/Pontio ddechrau. Dolen i'r Canllaw Arfer Da ar gyfer Gweithio gyda Rhieni Geni.
- Mae angen ystyried amseriad y Cyswllt Ffarwel yn ofalus ac yn seiliedig ar amgylchiadau unigol pob achos. Rhaid gwneud y penderfyniad ynghylch pryd i fwrw ymlaen â chyswllt Ffarwel ar ôl ymgynghori â'r gwasanaeth mabwysiadu a chan ystyried y canlynol:
 - Anghenion y plentyn fel blaenoriaeth, a'r amser sydd ei angen arnynt i brosesu'r hyn sy'n digwydd cyn symud i'r cam nesaf
 - Yr egwyddor o osgoi oedi i'r plentyn lle bynnag y bo modd
 - Bod yn gymesur ac yn ystyriol o anghenion y teulu geni a'r gefnogaeth sydd ar gael iddynt.
- Dylid dechrau trafod a chynllunio ar gyfer y cyfarfod rhwng y darpar fabwysiadwyr a'r teulu geni. Dylai hyn fod yn arfer safonol oni bai bod amgylchiadau eithriadol. Dolen i Ganllaw Arfer Da Gweithio gyda Rhieni Geni t.20 a 21.

Amser i fyfyr

- Drwy gydol y broses gysylltu a pharu, dylid neilltuo amser i ddarpar fabwysiadwyr fyfyr ar yr hyn maen nhw wedi'i glywed a'i brosesu, yn enwedig ar ôl cyfarfodydd gyda'r gofalwr maeth a'r Cynghorydd Meddygol, y Diwrnod Deall y Plentyn a'r Cyfarfod Cyn y Gweithdrefn. Bydd y berthynas â'u Gweithiwr Cynorthwyol Cymdeithasol yn allweddol i hyn; bydd yr ymddiriedaeth y byddan nhw wedi'i datblygu yn eu galluogi i fod yn onest am unrhyw bryderon neu bryderon. Dylai'r trafodaethau hyn gynnwys disgwyliadau ynghylch enw'r plentyn a threfniadau cadw mewn cysylltiad.
- Dylai fod cyfleoedd hefyd i ailedrych ar Gynllun Gweithredu Llesiant y Rhiant Mabwysiadol wrth i bethau fynd rhagddynt; bydd hyn yn arbennig o fuddiol yn ystod cyflwyniadau ac ar ôl lleoli.

Camau Nesaf: Rhannu gwybodaeth gyda Darpar Fabwysiadwyr

Mae cyfarfod â'r gofalwyr maeth nid yn unig yn rhoi cyfle gwerthfawr i'r person sy'n adnabod y plentyn orau ac sy'n gofalu amdano bob dydd rannu gwybodaeth allweddol gyda'r darpar fabwysiadwyr, mae hefyd yn rhoi cyfle i ddechrau datblygu perthynas gadarnhaol rhwng yr oedolion. Mae'r sylfaen hon yn hynod fuddiol pan fyddwn yn symud i'r cyfnod cyflwyno a gall fod yn ganolog i'w llwyddiant.

- Cyn y cyfarfod hwn, bydd gweithiwr cymdeithasol y gofalwyr maeth yn eu cefnogi i feddwl am y manylion y mae angen iddynt eu rhannu gyda'r darpar fabwysiadwyr er mwyn iddynt gael dealltwriaeth gynhwysfawr o sut beth yw gofalu am y plentyn o ddydd i ddydd. Bydd cefnogaeth broffesiynol yn y cyfarfod hwn; mae angen i weithiwr cymdeithasol a gweithiwr cymdeithasol y gofalwyr maeth fynychu, yn enwedig gan mai dyma'r cyfarfod cyntaf.
- Ni fydd gofalwyr maeth yn cael gwybodaeth bersonol fanwl am y darpar fabwysiadwyr ond dylent gael rhywfaint o wybodaeth gyffredinol i'w helpu i feddwl am y plentyn yn y teulu hwnnw. Oni bai bod amgylchiadau eithriadol, bydd y gofalwyr maeth yn cael gwybodaeth am ble mae'r darpar fabwysiadwyr yn byw.
- Mae'r cyfnod hwn yn llawn emosiwn ar y ddwy ochr ac mae potensial am ganfyddiadau anghydweddol a chamgyfathrebu. Dylai fod disgwyliadau clir a chefnogaeth ar gael i bob parti yn ogystal â digon o amser i fyfrio a rhannu unrhyw faterion neu bryderon. Gallai methu â hwyluso hyn olygu heriau llawer mwy yn y dyfodol agos a hirdymor.
- Dylid gofyn i ofalwyr maeth ddod â lluniau (a fideos os yn bosibl) o'r plentyn i'r cyfarfod; os bydd y paru'n mynd rhagddo, dylid hefyd rhannu lluniau'n barhaus gyda'r mabwysiadwyr o fewn paramedrau y cytunwyd arnynt gan fod hyn yn helpu i leddfu pryder yn ystod yr amser anodd o aros i gwrdd â'r plentyn ond mae hefyd yn helpu i feithrin cysylltiadau.
- Dylid hefyd gefnogi gofalwyr maeth i ddeall y disgwyliadau ohonynt pe bai'r paru'n mynd rhagddo; mae hyn yn cynnwys eu rôl bwysig fel y ganolfan ddiogel i'r plentyn ar adeg y cyfnod pontio i'w deulu newydd ac o ran cynnal perthnasoedd ar ôl y symud.

Mae ymchwil wedi dangos bod profiad emosiynol y plentyn, yn enwedig eu profiad o golli eu gofalwr maeth, yn colli lle canolog ym meddyliau pobl yn ystod y cyfnod pontio i deulu newydd, gan arwain at yr hyn a ddisgrifir fel "man dall" (Boswell a Cudmore, 2017). Gan gael trafferth gyda theimladau gwrthgyferbyniol a'u pryderon eu hunain, mae oedolion wedi tueddu i ddehongli ymddygiad plentyn, er enghraifft, o gydymffurfiaeth a diffyg gofid fel pe bai'n "iawn" yn hytrach na chwestiynu beth allai fod yn digwydd ar lefel ddyfnach. Boswell a Cudmore., 2014, 2017) Cyfeiriwch at Ganllaw Arfer Da Pontio a Chymorth Cynnar t.3.

Cyfarfod â Chynghorydd Meddygol yr Asiantaeth

Mae cael y cyfle i gyfarfod â Chynghorydd Meddygol yr Asiantaeth yn gam hanfodol yn y broses o wneud penderfyniadau i ddarpar fabwysiadwyr cyn cyflwyno'r paru posibl i'r Panel Paru a'r ADM i'w gymeradwyo. Mae'r Cynghorydd Meddygol yn gallu darparu gwybodaeth fanwl ac ateb cwestiynau am iechyd a datblygiad y plentyn, yn ogystal â gwybodaeth am unrhyw hanes meddygol teuluol sy'n hysbys a goblygiadau posibl i'r plentyn.

- Yn ogystal â chyfarfod â'r Cynghorydd Meddygol, mae hefyd yn bwysig ystyried a oes gweithwyr iechyd proffesiynol eraill sy'n ymwneud â'r plentyn a fydd yn gallu darparu gwybodaeth benodol i gynorthwyo darpar fabwysiadwyr i ddeall a gwneud penderfyniadau. Bydd y rhain yn cynnwys ymwelydd iechyd y plentyn, ac unrhyw arbenigwyr e.e. therapyddion lleferydd ac iaith, dietegwyr, gwasanaeth ymatal newyddenedigol ac ati. Mae'n debygol y bydd y rhain neu wasanaethau lleol cyfatebol yn parhau i fod yn rhan o rywfaint o'r broses ar ôl y lleoliad.

Ymweld â meithrinfa neu ysgol y plentyn

Os yw'r plentyn o oedran ysgol neu'n mynychu darpariaeth feithrinfa, bydd yn bwysig iawn nid yn unig i weithwyr proffesiynol gasglu gwybodaeth i lywio eu hasesiad, ond hefyd i ddarpar fabwysiadwyr gael cyfle i gyfarfod â gweithiwr allweddol y plentyn yn yr ysgol/meithrinfa i helpu i greu darlun ohonynt yn y lleoliad hwn. Efallai na fydd yn bosibl cwblhau'r ymweliad cyn y cyfarfod neu'r panel Paru ond dylid sicrhau dyddiad cyn gynted â phosibl.

Meddwl am Ddiwrnod Deall y Plentyn

Yn dilyn penderfyniad ar y cyd gan weithwyr proffesiynol a'r darpar fabwysiadwyr y mae'r paru yn debygol o'i brosesu, dylid ystyried cynnull Diwrnod Deall y Plentyn. Er y bydd pob plentyn yn elwa o'i hanes trawma a'i weithrediad ac angen ystyriaeth ofalus, ar gyfer plant ifanc iawn sydd â hanes gofal llai cymhleth, efallai na fydd angen digwyddiad diwrnod cyfan. (t.17. Canllaw Arfer Da Pontio a Chymorth Cynnar)

- Mae hyn yn rhoi cyfle i archwilio hanes teulu geni'r plentyn yn fanylach, profiadau cyn genedigaeth a bywyd cynnar, a'r goblygiadau posibl iddyn nhw a'r teulu, yn aml heb unrhyw fframwaith gyfeirio.

Rhoddodd hyn eglurder a gwybodaeth ffeithiol i mi a'r mabwysiadwyr nid yn unig ond sicrwydd ynghylch pwy oedd y plant, yr hyn yr oedd ei angen arnynt yn ogystal â mwy o sicrwydd ynghylch y paru - mae hwn yn sail llawer mwy sicr i ddechrau unrhyw leoliad mabwysiadu. Gweithiwr cymdeithasol y plentyn. (T.19. Canllaw Arfer Da Pontio a Chymorth Cynnar)

Cyfarfodydd Cyn-Gyn-Gyfarfodydd

Mae cyfarfodydd cyntaf plant a'u teuluoedd mabwysiadol darpar yn ddigwyddiadau bywyd anghyffredin. Mae senarios eraill lle mae bodau dynol nad ydynt yn perthyn yn fiolegol yn cwrdd am y tro cyntaf gyda'r disgwyliad y bydd ganddynt berthynas gydol oes yn brin. Rhaid ystyried yn ofalus y goblygiadau moesegol o ganiatáu i blant a'u teuluoedd mabwysiadol darpar gyfarfod cyn cymeradwyaeth ffurfiol a sut mae hyn yn cael ei wneud. Fodd bynnag, mae hefyd yn hanfodol mynd i'r afael â'r risgiau posibl i'r plentyn a'i deulu darpar sy'n gysylltiedig â chychwyn cyflwyniadau ffurfiol heb ryngweithio ymlaen llaw. (Blackmore. 2025).

Yn hanesyddol, mae arfer ynghylch cyfarfodydd rhwng plant a'u darpar fabwysiadwyr cyn cytuno ar baru ffurfiol wedi bod yn anghyson yng Nghymru. Mewn rhai achosion, nid yw eu pwrpas wedi'i ddeall yn dda ac mae disgwyliadau o'u cwrdd wedi bod yn aneglur. Byddai arfer gorau yn eiriol dros gyfarfodydd cyn y cyfnod ar gyfer pob plentyn, gyda'r amod y dylai ystyriaethau fesul achos bob amser lywio gwneud penderfyniadau. Mae hyn yn nodi symudiad eang tuag at ffurfio teuluoedd mabwysiadol gyda'r cysyniad o 'adeiladu' teulu wrth ei wraidd, yn hytrach na 'chanfod' teulu. (Blackmore. 2025).

Manteision a Heriau

I'r darpar fabwysiadwyr: “Yn dod â'r plentyn yn fyw” ac yn helpu'r darpar fabwysiadwyr i gael dealltwriaeth ddyfnach ohonynt; yn helpu i reoli eu disgwyliadau am y plentyn; yn helpu i feithrin hyder yn y paru a dechrau meithrin cysylltiad emosiynol â'r plentyn; yn profi ymateb emosiynol i'r plentyn a chyfle i fyfyr; yn dechrau'r broses o addasu'n seicolegol i rianta'r plentyn hwn a beth fydd hyn yn ei olygu; yn lleddfu pryderon cyn i'r cyflwyniadau ddechrau. Gall hefyd greu cyfle i leisio unrhyw bryderon a allai fod ganddynt ac i'r rhain gael eu harchwilio'n drylwyr gyda'u Gweithiwr Cynorthwyol Cymdeithasol. Mewn rhai achosion, gallai hyn arwain at ddarpar fabwysiadwyr yn tynnu'n ôl o baru cyn gwneud ymrwymiad terfynol. Mae angen rhoi ystyriaeth ofalus i gyfranogiad unrhyw blant presennol gan y cydnabyddir bod y deinameg hon yn ffactor dylanwadol iawn o ran llwyddiant lleoli. Efallai na fydd cyfranogiad plant o reidrwydd yn digwydd yn y cyfarfod cychwynnol ond gellid ei gynnwys mewn cyfarfodydd dilynol.

I ofalwyr maeth: yn eu helpu i deimlo eu bod yn rhan o'r broses baru a gallu lleisio eu meddyliau neu unrhyw bryderon; yn rhoi sicrwydd ac yn dechrau meithrin hyder bod hyn yn iawn i'r plentyn; yn eu helpu i ddelweddu'r plentyn gyda'r teulu; yn dechrau'r broses o addasu'n seicolegol i rôl newydd gyda'r plentyn. Yn bwysig, gall y cyfarfod hwn adeiladu ar yr ymddiriedaeth rhwng yr oedolion sy'n parhau i osod sylfaen gadarnhaol ar gyfer y camau nesaf.

I weithwyr proffesiynol (gan gynnwys panel/ADM): mae'n helpu i feithrin hyder yn y paru a'r cyfle i ymateb i unrhyw faterion cyn paru ffurfiol. Mae hefyd yn rhoi cyfle i weithwyr proffesiynol ddod i'r casgliad nad dyma'r paru cywir gyda rhesymau clir dros hyn.

I'r plentyn, yn bwysicaf oll: yn helpu'r plentyn i ddechrau cael syniad o bwy fydd ei deulu newydd; yn rhoi sicrwydd; yn gyfle iddo ofyn cwestiynau i'w gweithiwr cymdeithasol neu ofalwr maeth; yn ei helpu i ddeall beth sy'n digwydd, pa mor bwysig ydyn nhw a'r penderfyniadau am eu dyfodol.

Pwrpas y Cyfarfodydd Cyn-Gyn-Ail

Mae Cyfarfodydd Cyn-ymgynghorol yn rhoi cyfle i ddarpar fabwysiadwyr gwrdd â phlentyn cyn i baru ffurfiol ddigwydd ac maent yn rhan o gam rhannu gwybodaeth y panel cyn-ymgynghorol. Yn yr un modd ag UTCD, ystyrir cyfarfodydd cyn-ymgynghorol lle mae sicrwydd uchel y bydd paru yn symud ymlaen i'r panel. Ni ddylid eu drysu â cham "Dod i'ch adnabod" y cyflwyniadau ond gallant chwarae rhan hanfodol wrth sicrhau bod hyn yn mynd yn esmwyth.

I rai plant, gellir ystyried bod Cyfarfod Cyn-Blaen yn fuddiol yng nghyfnodau cynnar y broses baru, yn enwedig os oes gan y plentyn broblemau iechyd/ymddygiad cymhleth neu ar gyfer grŵp mwy o frodyr a chwiorydd. Mewn rhai achosion, gall y Cyfarfod Cyn-Blaen ddigwydd mewn Diwrnod Gweithgareddau Mabwysiadu neu weithgaredd arall a gynlluniwyd a drefnir gan y Gofrestrfa neu'r rhanbarth.

Disgwyliadau a Pharatoi

- Mae'n bwysig gosod paramedrau clir ar gyfer unrhyw Gyfarfodydd Cyn-Gynnal a drefnir a gallai fod o fudd cynnal "cyfarfod disgwyliadau" i bob parti. Bydd hyn yn sicrhau bod pawb yn cytuno i'r Cyfarfod Cyn-Gynnal ddigwydd ac yn deall y rheswm; yn cytuno pwy fydd yn mynychu; yn cytuno ar leoliad a hyd y Cyfarfod Cyn-Gynnal; yn cytuno ar lefel y rhyngweithio rhwng y gofalwyr maeth, darpar fabwysiadwyr a'r plentyn. Nid yw Cyfarfod Cyn-Gynnal o reidrwydd yn golygu y bydd paru yn mynd rhagddo'n awtomatig a gall yr asiantaeth neu'r darpar fabwysiadwyr dynnu'n ôl os nad ydynt bellach yn credu bod y paru'n addas.
- Dylai cynllunio gofalus sicrhau nad yw'r lleoliad a'r amseru yn gwrthdaro â chyswllt â'r teulu geni. Bydd y gwasanaeth mabwysiadu yn arwain wrth gynllunio'r Cyfarfod Cyn-Gyfarfod a bydd yn cynnwys y CSW a'r SSW ar gyfer y gofalwyr maeth.
- Er y dylid ystyried unrhyw blant presennol yn y teulu bob amser, nid yw bob amser yn ddoeth eu cynnwys yn y Cyfarfod Cyn-Gynradd. Fodd bynnag, mae gwahanol safbwyntiau ar hyn gyda rhai yn eiriol dros ymgysylltu cynnar rhwng y plant fel rhywbeth buddiol i sefydlogrwydd yn y dyfodol (Blackmore. 2025). Felly, dylid ystyried rhywfaint o gyfranogiad plant presennol fesul achos, yn dibynnu ar oedran a dealltwriaeth yr holl blant dan sylw. Unwaith y bydd y paru wedi'i gytuno, bydd yr holl blant presennol yn cael eu cynnwys yn y Cynllunio Cyflwyniad.
- Mae angen cytundeb ynghylch sut mae'r darpar fabwysiadwyr yn cael eu cyflwyno i'r plentyn neu'r plant, a bydd hyn unwaith eto'n dibynnu ar oedran a dealltwriaeth pob plentyn. Ni ddylid cyfnewid anrhegion na lluniau a dim trafodaethau am fabwysiadu yn ystod y sesiwn.

Brodyr a Chwirydd

Gall digwyddiad fel Diwrnod Deall y Plentyn helpu darpar fabwysiadwyr i ddeall sut beth fydd ymateb i fwy nag un plentyn sydd wedi dioddef colled a thrawma sylweddol. Bydd yn eu helpu i ddeall deinameg y brodyr a chwirydd yn well yn ogystal ag anghenion unigol pob plentyn.

Gall hefyd helpu i roi gwybodaeth:

- Cynllunio cyflwyniad, yn enwedig pan fydd plant mewn lleoliadau maeth ar wahân; p'un a ddylid eu lleoli ar yr un pryd neu'n olynol.
- Y cyfnod y mae angen i'r plant ymgartrefu cyn dechrau yn yr ysgol a pha mor hir y dylai'r ddau riant fod gartref yn ddelfrydol.
- Cymorth sydd ei angen, yn broffesiynol ac o rwydwaith anffurfiol y darpar fabwysiadwyr

Paratoi'r Plentyn

Mae'n hanfodol bod pob plentyn yn cael ei baratoi'n iawn ar gyfer y Cyfarfod Cyn-ddigwyddiad a'i helpu i ddeall pwrpas y cyfarfod, yn dibynnu ar ei oedran a'i ddealltwriaeth. Ni ellir tanamcangyfrif rôl y gofalwr maeth yn hyn; bydd eu sicrwydd llafar a heb ei lefaru i'r plentyn yn hanfodol.

- Bydd y gofalwr maeth a'u gweithiwr cymdeithasol wedi bod yn helpu'r plentyn (yn dibynnu ar eu hoedran a'u datblygiad) i ddeall bod angen eu mabwysiadu a bod yr oedolion yn chwilio am deuluoedd sy'n addas i'w mabwysiadu.
- Dylid sicrhau'r plentyn y bydd y gofalwyr maeth gydag ef drwy gydol y cyfarfod.
- Dylid sicrhau'r plentyn nad oes rhaid iddo siarad am unrhyw beth nac ateb unrhyw gwestiynau sy'n gwneud iddo deimlo'n anghyfforddus.
- Dylai'r gweithiwr cymdeithasol a'r gofalwr maeth egluro pwrpas y cyfarfod ymlaen llaw a bod hwn yn un o sawl ffordd y mae'r gweithiwr cymdeithasol yn ceisio dod o hyd i'r teulu cywir i'r plentyn.
- Dylai gweithwyr cymdeithasol a gofalwyr maeth fod yn onest a rhoi gwybod i'r plentyn nad oes sicrwydd y bydd teulu penodol yn un cywir, ond y dylai'r plentyn ganolbwyntio ar gael amser da a mwynhau unrhyw weithgareddau yn ystod y cyfarfod.
- Os nad yw'r mabwysiadwyr yn mynegi diddordeb yn y plentyn ar ôl y cyfarfod cyn y cyfarfod, dylid dweud wrth y plentyn fod y bobl wedi mwynhau cwrdd â nhw a chwarae gyda nhw, a bod y gweithiwr cymdeithasol a'r gofalwr maeth eisiau ystyried pobl eraill hefyd – gyda'r neges, 'Rydym eisiau cael y teulu cywir i chi'.

Bydd y Panel Mabwysiadu a'r ADM eisiau gweld Cynlluniau Cymorth Mabwysiadu yn adlewyrchu anghenion cymorth lleoli brodyr a chwirydd gyda digon o fanylion. Rhaid iddynt hefyd fynd i'r afael ag unrhyw drefniadau cadw mewn cysylltiad parhaus, yn enwedig gyda brodyr a chwirydd sydd wedi gwahanu. Ni ddylai fod unrhyw gyfiawnhad dros frodyr a chwirydd nad ydynt yn gwybod am ei gilydd o leiaf, a'r rhesymau pam nad oeddent yn gallu tyfu i fyny gyda'i gilydd.

Gweithio gyda Rhieni Geni

Yn aml, mae rhieni geni yn disgrifio teimlo mewn cyflwr o ansicrwydd wrth aros i leoliadau mabwysiadu gael eu nodi ac yn dangos dealltwriaeth ddarniog o'r hyn sy'n digwydd. Maent yn parhau i addasu i'w plentyn gael ei symud yn barhaol ac mae llawer yn dal gafael yn y gobaith y bydd y plentyn yn dychwelyd atynt er gwaethaf y pryderon difrifol a pharhaus a arweiniodd at y penderfyniad hwnnw. Gall cadw mewn cysylltiad â rhieni geni, cynnig gwybodaeth a chefnogaeth sensitif eu helpu i reoli eu disgwyliadau ac wynebu realiti'r sefyllfa.

Cais am ganiatâd gan rieni ac eraill i wneud cais i ddirymu gorchymyn lleoli.

Y Fframwaith Statudol

1) Mae gorchymyn lleoli, a roddir o dan adran 21 ACA 2002, yn awdurdodi awdurdod lleol i leoli plentyn i'w fabwysiadu gydag unrhyw ddarpar fabwysiadwr a all gael eu dewis gan yr awdurdod.

2) Mae'r awdurdod hwn i osod wedi'i gyfyngu gan adran 24(5), sy'n nodi:
Ble,

(a) Mae cais i ddirymu gorchymyn lleoli wedi'i wneud ac nid yw wedi'i ddatrys, a

(b) Nid yw'r plentyn wedi'i leoli i'w fabwysiadu gan yr awdurdod, Ni chaniateir lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu o dan y gorchymyn heb ganiatâd y llys.

Ni chaniateir gosod y plentyn i'w fabwysiadu o dan y gorchymyn heb ganiatâd y llys.

3) Felly, mae'n anghyfreithlon lleoli plentyn (gyda dyddiad y lleoli ar ddiwedd y cyflwyniadau a phan fydd y plentyn yn symud o'r diwedd at y mabwysiadwr) tra bod cais i ddirymu gorchymyn lleoli ar waith.

Y Gyfraith Achosion

Mae'r gyfraith achosion yn edrych ar yr amser cyn gwneud cais o'r fath, pan fydd naill ai:

a) Mae cais am ganiatâd (caniatâd y llys) i wneud cais am orchymyn dirymu wedi'i wneud o dan adran 24(2) – mae angen caniatâd i wneud y cais sylweddol, neu

b) Mae'r awdurdod lleol / asiantaeth fabwysiadu yn gwybod am fwriad y rhiant (neu aelod arall o'r teulu) i wneud cais o'r fath.

Penderfynodd yr achosion Re F (Placement Order) [2008] EWCA Civ 439 a (R (On the Application of EL) v Essex County Council [2017] EWHC 1041 (Admin)) nad yw glynu'n gaeth at delerau adran 24(5) yn ddigon i ddangos arfer da ac, o ganlyniad, tegwch gweithdrefnol tuag at y rhiant:

- Gall diffyg arfer da fod yn gyfystyr ag annhegwch gweithdrefnol ac o ran cyfraith gyhoeddus mae canfyddiad o annhegwch gweithdrefnol yn gyfystyr â gweithredu'n anghyfreithlon;
- Lle mae annhegwch gweithdrefnol, gallai'r rhiant geisio gwaharddeb dros dro i atal y lleoliad rhag digwydd.

Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol | National Adoption Service

AFA CYMRU
A Ffiliad o'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol

CANLLAW ARFERION DA

Gweithio gyda Rhieni Biolegol

3

Cyswllt	1
Pontio a Chymorth Cynnar	2
Cymorth Mabwysiadu	4

Sut i Weithredu'n Gyfreithlon a Sicrhau Cyflwyniad a Chyfnod Pontio Llyfn

Mae'n bwysig bod cytundeb rhwng y cydweithfa ranbarthol ac awdurdod lleol y plentyn i sicrhau bod cyfathrebu effeithiol yn digwydd gyda rhieni. Cyngorir bod y cydweithfa ranbarthol yn cymryd cyfrifoldeb am anfon y llythyrau a amlinellir isod ond byddant yn dibynnu ar wybodaeth gan weithiwr cymdeithasol y plentyn. Er enghraifft, gallai gwybodaeth godi mewn adolygiad statudol os bydd rhieni'n mynychu, y bydd angen i'r gweithiwr cymdeithasol gofal plant ei throsglwyddo.

Dylid dilyn yr arfer da canlynol:

- Cadwch rieni'n wybodus am gynnydd dod o hyd i deulu, ar ôl gorchymyn lleoli. Dylai llythyr fynd at rieni, ar ôl gwneud y gorchymyn lleoli, yn rhoi gwybodaeth am eu hawl i apelio yn erbyn gwneud y gorchymyn lleoli (gweler uchod) ac yna eu hawl i wneud cais am ganiatâd i wneud cais i ddirymu'r gorchymyn lleoli.
- Unwaith y bydd lleoliad wedi'i nodi, dylid cynnal cyfarfod i hysbysu'r rhieni, oni bai eu bod yn cyflwyno cais o dan adran 24(2) ACA 2002 am ganiatâd i ddirymu erbyn dyddiad penodol, y bydd yn bwrw ymlaen â'r panel paru, penderfyniad yr ADM, cyflwyniadau a lleoliad. Dylai'r cyfarfod hwn ddigwydd unwaith y bydd cynllun lleoli wedi'i wneud, yn y cyfarfod paru neu gyfwerth.
- Yn dilyn y cyfarfod hwn, dylid anfon llythyr, trwy'r cyflwynydd prosesau, sy'n rhoi rhybudd o 21 diwrnod o fwrriad yr asiantaeth i fynd i'r panel paru /ADM ac yna lleoli'r plentyn. Bydd y llythyr hefyd yn annog rhieni geni i geisio cyngor cyfreithiol.

Dylid gwneud yr uchod fel mater o flaenoriaeth ar yr un pryd â threfnu dyddiad ar gyfer y panel.

- Os na chynhaliwyd cyfarfod gyda rhieni cyn anfon y llythyr, gwahoddwch y rhieni i gyfarfod a thrafod a gwnewch yn siŵr eu bod yn deall cynnwys y llythyr.
- Ar ôl anfon yr hysbysiad 21 diwrnod, mynd ar drywydd y panel paru, penderfyniad yr ADM ac unrhyw baratodau eraill (e.e. cyfarfodydd â Chynghorwyr Meddygol, cyfarfodydd â gofalwyr maeth, diwrnodau 'Deall y Plentyn' neu gyfwerth).
- Dylid rhoi gwybod i'r rhieni geni am benderfyniad yr ADM cyn gynted â phosibl ar ôl i argymhelliad y panel a phenderfyniad yr ADM gael eu gwneud. Rheoliad 34(4) Rheoliad Asiantaethau Mabwysiadu (Cymru) 2005 (fel y'i diwygiwyd)
- Os rhoddir arwydd, ar unrhyw adeg, gan rieni neu eraill, eu bod yn bwriadu gwneud cais am absenoldeb, parhewch â'r holl baratodau ar wahân i gyflwyniadau a lleoli.

- Os gwneir cais am absenoldeb, parhewch â'r paratodau fel uchod ond peidiwch â chynllunio cyflwyniadau nes bod y cais am absenoldeb wedi'i glywed. Ystyriwch gynnal cyfarfod cynllunio lleoli pellach i ystyried canlyniadau'r oedi.
- Os bydd cais am ganiatâd i ddirymu'r gorchymyn lleoli yn llwyddiannus, mae angen i chi roi'r gorau i'r cyflwyniadau/leoliad ond gallwch wedyn wneud cais i'r llys am ganiatâd i leoli'r plentyn o dan adran 24(5).
- Os na chewch gais, ewch ymlaen â'r cyflwyniadau a'r lleoliad. Dim ond os cewch hysbysiad o gais i ddirymu'r gorchymyn lleoli y dylech roi'r gorau i'r cynllun hwn.
- Mewn rhai amgylchiadau eithriadol, lle mae ceisiadau dro ar ôl tro am ganiatâd i ddirymu'r gorchymyn lleoli, mae'r opsiwn o wneud cais i'r llys gyda chais C2 (Rheolau Gweithdrefn Teulu 2010) am ganiatâd i leoli'r plentyn. Efallai na fydd hyn yn gwbl angenrheidiol ond mewn rhai sefyllfaoedd gellir ei gyfiawnhau i sicrhau atal oedi diangen.
- Os oes oedi hirfaith ar ôl y panel paru, sy'n effeithio ar lesiant y plentyn – e.e. lle na all y lleoliad maeth ddarparu ar gyfer oedi, ystyriwch gymeradwyo'r darpar fabwysiadwyr o dan y ddarpariaeth 'maeth i fabwysiadu' o dan adran 81(10)(11) SSWB(W)A 2014 (yr un sefyllfa lle gallai weithio gan y bydd penderfyniad 'dylid ei leoli i'w fabwysiadu' a phenderfyniad paru).

Unwaith y bydd y plentyn wedi'i osod i'w fabwysiadu, yr unig gyfle i'r rhieni geni herio'r cynllun yn gyfreithiol yw unwaith y gwneir y cais am Orchymyn Mabwysiadu.

Cynllunio ar gyfer Ffarwelio/Cyswllt Pontio (Gweler sylwadau cynharach)

Cyfeiriwch at Bennod 2 am y gwahanol gamau cyfreithiol o gyswllt, ar y cam hwn adran 26 ACA 2002.

- Dylid blaenoriaethu Cynllunio ar gyfer Cyswllt Ffarwel yng nghyfnod Cynllunio Paru ond ni fydd yn digwydd fel arfer tan ar ôl y Panel Paru a'r ADM. Fodd bynnag, bydd angen ystyried amgylchiadau unigol ym mhob achos a rhoi blaenoriaeth i anghenion y plentyn gan fod yn gymesur ac yn sensitif i anghenion y teulu geni hefyd. Bydd her bob amser gydag amseriad hyn a bydd angen digon o amser rhwng y Cyswllt Ffarwel a dechrau'r cyflwyniadau i'r plentyn allu prosesu'r hyn sy'n digwydd. Bydd y penderfyniad ynghylch pryd i fwrw ymlaen â chyswllt Ffarwel bob amser yn cael ei wneud ar ôl ymgynghori â'r gwasanaeth mabwysiadu.
- Mae amseru yn allweddol drwyddi draw gan ei bod hi'n bwysig i'r plentyn gael digon o amser a chefnogaeth i brosesu pethau rhwng pob cam ac yn enwedig cyn cael ei gyflwyno i'w deulu newydd.
- Meddyliwch am drefniadau ymarferol: lleoliad, cludiant, pwy fydd yn cyrraedd gyntaf, ac ati.
- Meddyliwch pwy fydd yn rhan; a oes angen trefnu sesiynau ar wahân ar gyfer pob rhiant; a oes aelodau ychwanegol o'r teulu y mae angen eu hystyried, yn enwedig brodyr a chwiorydd hyn ac efallai neiniau a theidiau.
- Mae angen i bobl wybod beth i'w ddisgwyl: beth sy'n ddisgwyliedig ganddynt a beth fydd yn digwydd yn ystod y cyfnod. Meddyliwch am luniau, cyfnewid anrhegion, gweithgareddau wedi'u cynllunio.
- Meddyliwch am gefnogaeth: cyn, yn ystod ac ar ôl.

Cyfeiriwch at Atodiad 10 yn y Canllaw Arfer Da ar gyfer Cyswllt.

Cyfarfod rhwng Rhieni Geni a Darpar Fabwysiadwyr

Gwyddom o brofiad ac ymchwil y gall cyfarfod sydd wedi'i gynllunio'n dda ac wedi'i reoli'n sensitif rhwng rhieni a darpar fabwysiadwyr osod y sylfeini ar gyfer perthynas gydol oes gadarnhaol (Neil, 2010). Mae'n ei gwneud hi'n llawer haws cael cyswllt dilynol â rhywun rydych chi wedi'i gyfarfod a siarad ag ef, yn hytrach na dim ond darllen amdano a gall hyn arwain at lythyrau 'ymgartrefu' o ansawdd gwell a chyswllt parhaus. Mae hefyd yn gyfle gwerthfawr i roi sicrwydd, dealltwriaeth ac empathi i bob parti.

- Ar y cam hwn bydd hefyd yn bwysig meddwl am frodyr a chwiorydd, ac aelodau eraill o'r teulu hefyd, yn enwedig os oes cyswllt parhaus wedi'i gynllunio.
- Er y dylid cynllunio'r cyfarfod hwn yn ddelfrydol i ddigwydd yn ystod y cyfnod paru - oni bai bod risgiau'n annerbyniol neu na ellir eu rheoli gyda chefnogaeth - mae'n bwysig cydnabod bod hwn yn gyfnod arbennig o agored i niwed i rieni geni a darpar fabwysiadwyr. Felly, y neges bwysicaf ddylai fod "nad yw byth yn rhy hwyr" i'r cyfarfod hwn ddigwydd a gellid ei drefnu'n ddiweddarach.

Symud ymlaen i'r Panel

Unwaith y bydd yr holl wybodaeth sydd ar gael wedi'i rhannu gyda darpar fabwysiadwyr a bod pob parti'n cytuno i frwr ymlaen, bydd y Gweithiwr Cynnar Llythrennol yn cysylltu â'r Gweithiwr Cynnar Llythrennol ac yn cadarnhau dyddiad y panel a'r camau gweithredu sydd eu hangen cyn y panel. Bydd hyn yn cynnwys diweddarau'r CAR/B a pharatoi deunyddiau Taith Bywyd y plentyn er mwyn i gopïau drafft o'r Llyfr Taith Bywyd a'r Llythyr Bywyd Hwyrach fod ar gael yn y panel.

Cyn y panel

- Cynhelir cyfarfod Paru Gweithwyr Proffesiynol. Bydd Rheolwr Mabwysiadu yn cadeirio hwn a bydd bob amser yn cynnwys y Gweithiwr Cymorth Mabwysiadu (CSW), y Gweithiwr Cymorth Mabwysiadu darpar fabwysiadwyr a'r Gweithiwr Cymorth Mabwysiadu (FFSW). Bydd hefyd yn ddefnyddiol cynnwys ymarferydd Cymorth Mabwysiadu yn enwedig os nad oes ymgynghoriad ymlaen llaw wedi digwydd.
- Yn y cyfarfod hwn, bydd Adroddiad Lleoli Mabwysiadu (APR) y plentyn a'i Gynllun Cymorth Mabwysiadu (ASP) yn cael eu hystyried a'u cytuno. Felly, bydd copi drafft o'r dogfennau hyn yn cael ei gwblhau a'i rannu gyda'r Cadeirydd o leiaf 2 diwrnod cyn y cyfarfod.
- Os yw'r lleoliad gydag asiantaeth allanol, mae angen i'r Gweithdrefn Gwaith Cymdeithasol a Gweithiwr Cymorth Cyntaf y darpar fabwysiadwyr gwblhau'r Cytundeb Rhyngasiantaethol cyn y Cyfarfod Paru.
- Yr Adroddiad Perthynas Blynyddol (APR) yw'r ddogfen allweddol sy'n cefnogi'r broses baru. Fe'i cwblheir ar ôl nodi paru posibl a chyn iddo gael ei gyflwyno i'r Panel Mabwysiadu gyda darpar fabwysiadwyr yn cael cyfle i wneud sylwadau arno. Dylai ddarparu'r wybodaeth angenrheidiol i'r panel mabwysiadu a'r Rheolwr Cyffredinol (ADM) wneud penderfyniadau gwybodus am leoliadau a bodloni gofynion rheoleiddio (Rheoliad 32(3) Rheoliadau Asiantaethau Mabwysiadu (Cymru) 2005 fel y'u diwygiwyd). Os yw'r paru'n mynd heibio cyflwyniadau a chyfarfod cynllunio, mae'r APR yn llywio'r penderfyniad lleoli terfynol.
- Bydd dogfennau ategol eraill hefyd ar gael i'r Cadeirydd. Bydd y rhain yn cynnwys: y PAR, cofnodion y panel, penderfyniad yr ADM; y CAR/B, cofnodion yr ADM; cofnodion TNTL/UTCD; dogfen newid enw; gwaith uniongyrchol wedi'i gwblhau gyda'r plentyn a drafft o Lywio'r Llyw. Bydd y rhain yn cael eu trafod a chamau gweithredu heb eu cymryd yn cael eu cadarnhau; gan gynnwys diweddarau CAR/B y plentyn. [Mae angen i bob CAR/B fod yn gyfredol (o fewn 3 mis) cyn cael ei gyflwyno i'r Panel Mabwysiadu].

- Mae cymorth mabwysiadu yn rhan hanfodol a disgwyliedig o ddod yn deulu mabwysiadol. Bydd gwybodaeth dda am y plant a'u profiadau yn galluogi ymarferwyr i lunio Cynllun Mabwysiadu Arbennig (ASP) sy'n adlewyrchu'n fanwl gywir sut y bydd anghenion presennol a rhagweledig y plentyn yn cael eu diwallu, gyda'r ymrwymiad i adolygu a diwygio'r cynllun yn rheolaidd ac yn ôl yr angen. Cyfeiriwch at y Canllaw Arfer Da Cymorth Mabwysiadu.
- Dylid rhoi ystyriaeth benodol i'r cynigion ar gyfer cadw mewn cysylltiad a'u cadarnhau. Bydd y gefnogaeth sydd ei hangen i alluogi a chynnal trefniadau cadw mewn cysylltiad y plentyn, a lle mae cyfrifoldeb am hyn, yn cael ei chadarnhau. Bydd y GCC a'r GCC yn sicrhau bod cytundebau perthnasol yn cael eu cwblhau gyda'r teulu geni a darpar fabwysiadwyr. Cyfeiriwch at Atodiadau 5 - 9 Cysylltwch â'r Grŵp Polisi am Gytundebau Cyswllt.
- Rhaid cadarnhau unrhyw benderfyniadau ynghylch cymorth arbenigol ychwanegol, gan gynnwys y rhai sy'n gofyn am ymrwymiad ariannol, cyn symud ymlaen i'r panel.
- Mae angen i'r Gweithiwr Cyn-Gymwysterau cadarnhau a yw'r darpar fabwysiadwyr wedi cyfarfod â'r gofalwr maeth, y Cynghorydd Meddygol, yr ysgol/meithrinfa a chanlyniad y cyfarfodydd hyn. Os nad oes unrhyw rai wedi digwydd ar hyn o bryd, mae angen darparu cadarnhad y bydd popeth yn digwydd cyn mynychu'r panel. Yn yr un modd, bydd Cyfarfodydd Rhagarweiniol yn cael eu hystyried fesul achos ond yr arfer gorau yw y dylai'r rhain ddigwydd pan wyddys bod paru yn mynd ymlaen i'r Panel Paru a chyn iddo gael ei gyflwyno i'r panel.
- Bydd trefniadau ar gyfer Ffarwel/Cyswllt Pontio yn cael eu trafod os na fydd trefniadau terfynol wedi'u nodi yn yr APR.
- Bydd trefniadau ar gyfer y cyfarfod rhwng darpar fabwysiadwyr a rhieni geni yn cael eu trafod a'u cadarnhau.

Yn dilyn y cyfarfod Paru:

- Bydd y Cynllun Cyn-Aelwydydd (CCC) a'r Cynllun Cyn-Aelwydydd (CCC) arfaethedig yn cael eu rhannu gyda'r darpar fabwysiadwyr gan y Gweithiwr Cyn-Aelwydydd, gan ganiatáu digon o amser iddynt (10 diwrnod gwaith) i ystyried a gwneud sylwadau. Bydd y Gweithiwr Cyn-Aelwydydd yn sicrhau bod y darpar fabwysiadwyr yn deall yn llawn y Cyfrifoldeb Rhiant Dirprwyedig ar leoliad. Bydd y Gweithiwr Cyn-Aelwydydd hefyd yn sicrhau bod eu Llyfr Teulu / DVD yn cael ei gwblhau/wedi cael ei gwblhau.
- Pan fydd yr holl ddogfennau wedi'u cwblhau a'u llofnodi, bydd y gyfres o ddogfennau ar gyfer y panel yn cael ei llunio. Bydd hyn yn cynnwys:

- 1) CAR/B cyfredol (dim mwy na 3 mis o ddyddiad y panel)
- 2) Archwiliad Meddygol Mabwysiadu (gan gynnwys y diweddariad diweddaraf a chofnod o drafodaeth Cynghorydd Meddygol yr Asiantaeth gyda darpar fabwysiadwyr)
- 3) Cofnod penderfyniad ADM
- 4) Adroddiad Gofalwr Maeth cyfredol (dim mwy na 3 mis o ddyddiad y panel)
- 5) PAR Darpar Fabwysiadwyr
- 6) Cofnodion y panel cymeradwyo
- 7) Adroddiad Lleoliad Mabwysiadu
- 8) Cynllun Cymorth Mabwysiadu
- 9) Drafft o Lyfr Hanes Bywyd a Llythyr Bywyd Hwyrach
- 10) Llyfr Teulu darpar fabwysiadwyr

Bydd yr holl ddogfennau ar gael i aelodau'r panel o leiaf pythefnos cyn dyddiad y panel.

Penderfyniad y Panel Mabwysiadu a'r ADM

Mae'r fframwaith rheoleiddio ar gyfer paneli Mabwysiadu wedi'i nodi yn Rheoliadau Asiantaethau Mabwysiadu (Cymru) 2005, fel y'u diwygiwyd.

Mae gan y panel rôl allweddol mewn paru wrth sicrhau bod anghenion presennol a rhagweledig y plentyn wedi'u hasesu'n briodol; bod gan y darpar fabwysiadwyr ddealltwriaeth dda o'r rhain, a bod y paru arfaethedig yn un da. Mae angen i'r panel hefyd sicrhau bod unrhyw anghenion cymorth ar gyfer pob parti yn cael eu trin yn briodol o fewn y Cynlluniau Cymorth a Chyswllt Mabwysiadu a bod y cynllun pontio arfaethedig yn gadarn. Yn unol â'r thema gyffredinol drwy gydol y canllaw hwn, ni ellir cwblhau'r swyddogaethau hyn yn gadarn ac yn ddiogel heb wybodaeth o ansawdd da.

Lleoli plant y tu allan i Gymru: ystyriaethau ychwanegol i'r Panel Mabwysiadu

Lleoli plant Cymru yn Lloegr

Er bod ACA 2002 yn berthnasol i Gymru a Lloegr a bod rheoliadau Cymru a Lloegr bron yn union yr un fath, dim ond paru â mabwysiadwr sydd wedi'i gymeradwyo o dan reoliadau Cymru y mae rheoliad 34 AA(W)R 2005 yn caniatáu.

- Gofyniad rheoleiddiol yn unig yw hwn ac nid oes angen cwestiynu dilysrwydd y gymeradwyaeth addasrwydd a wnaed yn Lloegr. Dim ond er mwyn cydymffurfio â rheoliad 34 y mae angen ystyried a chofnodi'r gymeradwyaeth hon yn ysgrifenedig a gall fod yn gymeradwyaeth yn y bôn. Bydd hyn yn digwydd yn y panel lle ystyrir y gêm a dim ond ychydig funudau y bydd angen iddo eu cymryd.
- Felly, yn y panel paru, dylai fod argymhelliad bod

'Mae'r darpar fabwysiadwr hwn wedi'i gymeradwyo fel un addas i fabwysiadu o dan reoliad 30A Rheoliad Asiantaethau Mabwysiadu (Cymru) 2005, fel y'i diwygiwyd'

Rhaid i'r argymhelliad hwn ddigwydd cyn symud ymlaen i argymhelliad paru.

- Bydd yr ADM yn gwneud y penderfyniad

'Mae'r darpar fabwysiadwr hwn wedi'i gymeradwyo fel un addas i fabwysiadu o dan reoliad 30B Rheoliadau Asiantaethau Mabwysiadu (Cymru) 2005, fel y'u diwygiwyd'

Rhaid gwneud y penderfyniad hwn cyn symud ymlaen i benderfyniad paru.

Lleoli Plant Cymru yn yr Alban

Os bydd plentyn o Gymru yn cael ei baru â mabwysiadwr sydd wedi'u cymeradwyo yn yr Alban, dylai ymarferwyr fod yn ymwybodol bod gwahanol reoliadau mewn grym ar draws y ddwy wlad ac felly gofynion ymarfer gwahanol. Mae Nodyn Ymarfer CoramBAAF/AFKA 'Paru plant o Gymru â mabwysiadwr sydd wedi'u cymeradwyo yn yr Alban' <https://afkacymru.org.uk/practice-notes/> yn rhoi eglurhad ynghylch ymarfer a gweithdrefnau ar gyfer lleoli plant o awdurdodau lleol yng Nghymru gyda mabwysiadwr sydd wedi'u cymeradwyo yn yr Alban (o dan Ddeddf Mabwysiadu a Phlant (Yr Alban) 2007).

Dim ond gyda mabwysiadwr sydd wedi cael eu cymeradwyo o dan reoliadau Cymru y mae Rheoliad 34 AA(W)R 2005 yn caniatáu paru. Er bod PAR yr Alban yn debyg iawn i PAR Cymru, mae'r rheoliadau'n wahanol mewn ffyrdd bach a dylid dilyn y Nodyn Ymarfer.

Bydd lleoli plant ar bellter daearyddol mawr bob amser yn creu heriau a gwendidau a rhaid i'r cynllun cymorth mabwysiadu fynd i'r afael, yn fanwl, â sut y bydd anghenion cymorth y teulu yn cael eu diwallu. Bydd hyn yn cynnwys:

- Ymweliadau gwaith cymdeithasol rheoleiddiol ar gyfer y plentyn
- Adolygiadau statudol
- Cymorth i fabwysiadwyr (bydd asiantaethau mabwysiadu Cymru a'r Alban yn cydweithio)
- Unrhyw anghenion y plentyn sy'n codi sydd y tu allan i anghenion cymorth mabwysiadu

Panel yn dilyn

Yn dilyn y panel a'r argymhelliad, bydd pecyn y panel a chofnodion y Panel Mabwysiadu yn cael eu rhannu gyda'r Penderfynwr Asiantaeth i wneud penderfyniad ynghylch y paru. Dylid gwneud hyn o fewn 10 diwrnod i ddyddiad y Panel Mabwysiadu.

Dylid rhoi gwybod i'r rhieni geni am benderfyniad y panel cyn gynted â phosibl ar ôl i'r penderfyniad hwn gael ei wneud Rheoliad 34(4) Rheoliad Asiantaethau Mabwysiadu (Cymru) 2005 (fel y'i diwygiwyd).

Symud Ymlaen i Leoli

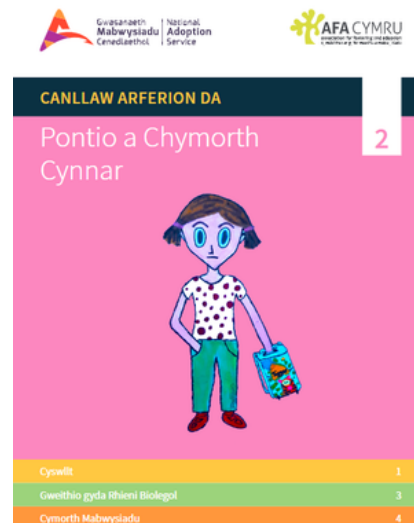
Mae cyfnod pontio plentyn wrth symud i'w deulu newydd yn arwyddocaol iawn i'r plentyn, i'r oedolion sy'n gofalu amdano, ac i'r oedolion a fydd yn gofalu amdano. Mae Canllaw Arfer Da Pontio a Chymorth Cynnar y NAS yn tynnu sylw at arfer gorau ac yn cynnig fframwaith sy'n seiliedig ar ymlyniad a thrawma ar gyfer llywio pontio i fabwysiadu a dull cydlynol ar gyfer cymorth cynnar Canllaw Arfer Da Pontio a Chymorth Cynnar.

Mae asesu addasrwydd, cysylltu ac yna paru yn gosod y llwyfan ar gyfer oes o gyfleoedd, posibilrwydd a datblygiad i'r mabwysiadwyr a'r plentyn. Mae cyfrifoldebau'r asiantaeth a'r mabwysiadwrlwyr yn enfawr a rhaid i'r awydd fod i wneud hyn yn iawn o'r cychwyn cyntaf. Ond mae'r gweithredoedd a'r penderfyniadau sy'n newid bywydau ac sy'n ffurfio mabwysiadu yn cynnwys llawer o ansicrwydd. Y gallu a'r gallu i dyfu, datblygu a chodi i'r her wrth i fywyd teuluol ddod i'r amlwg yw'r allwedd i lwyddiant. A pherthnasoedd dros amser sy'n cynnal hyn. (Quinton, 2012).

Drwy gydol holl ganllawiau'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol, rydym yn cydnabod bod perthnasoedd yn allweddol: perthnasoedd â phobl sy'n bwysig i'r plentyn ac yn enwedig brodyr a chwiorydd; perthnasoedd sy'n meithrin ymddiriedaeth o fewn (ac yn) y rhwydwaith proffesiynol; perthnasoedd â gofalmwyr maeth a rhieni mabwysiadol sy'n eu helpu i deimlo'n ddiogel. Rydym yn parhau i adeiladu system sy'n gadarn ac sy'n lleihau oedi i'r plentyn ond hefyd un lle mae cyfleoedd i "siglo", i fyfyrion onest, i newid penderfyniadau am y dyfodol. Ac rydym yn parhau i adeiladu system lle mae llais y plentyn yn cael ei glywed, yn eu CAR/B pan fyddwn yn cynllunio eu dyfodol ac mewn adroddiadau paru, ond hefyd pan ystyrir newid cynllun yn ogystal ag mewn adroddiadau aflonyddwch. Y pwynt olaf hwn yw'r egwyddor arweiniol ym Mhennod 5 lle rydym yn meddwl am y plant hynny lle mae cynllunio gofal ar gyfer mabwysiadu yn newid.

Mae effaith profiadau perthynas trawmatig dro ar ôl tro ar blentyn, yr ansicrwydd a'r teimlad o berygl go iawn ac ofnadwy y mae hyn yn ei greu iddynt yn effeithio ar bob agwedd ar eu datblygiad a'u hymatebion o blentynod cynnar i'r glasoed (Parker et al, 2024; Paine et al, 2025) - a gall yr heriau hyn bara gydol oes. Yn union fel mae gorffennol y plentyn yn parhau i lunio eu gwendidau presennol a dyfodol, mae Parker et al. (2024) hefyd yn cydnabod bod rhieni mabwysiadol yn llywio ffurfio hunaniaeth rhiant newydd - un sydd, yn wahanol i fathau eraill o rianta, yn aml yn gymhleth oherwydd yr angen i gymodi realiti rhianta mabwysiadol â disgwyliadau a allai fod wedi bod yn sylweddol wahanol.

Mae'n hanfodol ein bod yn parhau i fod yn rhan o'r teuluoedd rydym wedi helpu i'w creu, gan gydnabod nad yw ein rôl yn dod i ben ar adeg lleoli neu fabwysiadu cyfreithiol. Rydym yn rhan o'r ecoleg ehangach sy'n amgylchynu ac yn cefnogi'r teulu—gan gynnig arweiniad, eiriolaeth ac ymyrraeth pan fo angen – ac sy'n cyfrannu at sefydlogrwydd hirdymor, yn helpu i feithrin gwydnwch, ac yn sicrhau bod plant a'u rhieni mabwysiadol wedi'u cyfarparu i lywio heriau esblygol mabwysiadu ar draws oes eu teulu.

Pennod 5 - Plant lle mae cynllunio gofal ar gyfer mabwysiadu yn newid

1.5

Y Fframwaith Cyfreithiol

Terfynau amser ar orchmynion lleoli – mae hyn eisoes wedi'i drafod ym Mhennod 2 ond mae'n werth ei grybwyll eto.

S21(1) ACA 2002: Gorchymyn lleoli yw gorchymyn a wneir gan y llys sy'n awdurdodi awdurdod lleol i leoli plentyn i'w fabwysiadu gydag unrhyw ddarpar fabwysiadwyr a all gael eu dewis gan yr awdurdod lleol.

Re A (Gorchymyn Lleoli) (gosod Amodau) [2013 EWCA Civ 1661; H&J (Gorchmynion Lleoli) [2024] EWCA Civ 429.

- Nid oes gan y llys awdurdodaeth i osod amodau ar chwiliad awdurdod lleol am fabwysiadwyr darpar.
- Ni chaiff y llys 'gyfyngu' ar awdurdod lleol (e.e. drwy osod chwiliad am gyfnod cyfyngedig).
- Fodd bynnag, gall y llys leisio 'disgwyliad' a all wedyn gael ei adlewyrchu yng nghynllun gofal yr awdurdod lleol.

Oni bai bod rheswm da, dylai CSW bob amser osgoi cynllunio ar gyfer chwiliad sydd wedi'i gyfyngu gan amser. Os gwnaed penderfyniad 'na fydd dim byd arall yn gwneud y tro/'mabwysiadu yn unig fydd yn gwneud y tro', nid oes unrhyw reswm pam y dylai'r penderfyniad/egwyddor hwnnw ddod i ben o fewn cyfnod penodol.

Pan fydd yr Awdurdod Lleol yn Gwneud y Penderfyniad i Ddirymu'r Gorchymyn Lleoli

Er gwaethaf ymdrechion gorau, nid yw bob amser yn bosibl sicrhau paru addas ar gyfer rhai plant a rhaid inni feddwl am yr effaith arnynt o amserlenni hirfaith ac ansicrwydd. Mae newid cynllun gofal plentyn yn benderfyniad mawr i'w wneud a ni ddylid ei gymryd yn ysgafn; mae angen tystiolaeth gadarn bob amser bod popeth posibl wedi'i wneud i sicrhau paru addas.

Fel y nodwyd mewn penodau cynharach, yn unol â rheoliad 37(8)AA(W)R 2005.

Os na chaiff y plentyn ei leoli erbyn yr adolygiad 6 mis cyntaf h.y. o fewn 9 mis i roi'r gorchymyn lleoli, rhaid i'r awdurdod lleol yn yr adolygiad hwnnw:

- a) Sefydlu pam nad yw'r plentyn wedi'i leoli i'w fabwysiadu ac ystyried pa gamau pellach y dylai'r awdurdod eu cymryd mewn perthynas â lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu; a
- b) Yng ngoleuni hynny, ystyriwch ei fod yn parhau i fod yn fodlon y dylid lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu.

Yr awdurdod lleol sy'n gyfrifol am y penderfyniad i newid y cynllun gofal o fabwysiadu, nid y llysoedd. Gwneir unrhyw gais i ddirymu gorchymyn lleoli i'r llys ar ôl i'r penderfyniad hwn gael ei wneud a dylid deall yn dda ganlyniadau methu â dilyn proses y cytunwyd arni pan fydd cynllunio gofal ar gyfer mabwysiadu yn newid. Gall hyn gynnwys symud ymlaen ac ansicrwydd diangen i'r plentyn a heriau sylweddol gan y llys.

Beth Sydd Angen Digwydd

Bydd dirymu'r gorchymyn lleoli yn dangos nad yw'r plentyn wedi'i gyfeirio at fabwysiadu mwyach a bod angen adolygu cynlluniau ar gyfer ei ofal yn y dyfodol, gan gynnwys trefniadau cadw mewn cysylltiad.

- Bydd CSW, mewn ymgynghoriad â'r Gwasanaeth Mabwysiadu Rhanbarthol, yn dilyn proses y cytunwyd arni sy'n dechrau gyda chyfarfod Dysgu a Chynllunio (gweler isod) ac yn gorffen gyda chais i'r llys i ddirymu'r gorchymyn lleoli. Yn ei hanfod, mae'r cyfarfod Dysgu a Chynllunio yn gweithredu fel adolygiad o Gynllun a Chofnod Canfod Teulu'r plentyn ar gyfer mabwysiadu gyda rhai elfennau ychwanegol i ddangos tystiolaeth o wneud penderfyniadau atebol ar gyfer y plentyn yn y blynyddoedd diweddarach.

Proses 5 Cam

1	Dylid cynnal cyfarfod Dysgu a Chynllunio i ystyried y ffordd ymlaen, a yw pob llwybr posibl wedi'i archwilio, nodi unrhyw anghenion cymorth, a gwneud argymhellion a fydd yn llywio penderfyniad yr ALI.
2	Yr ALI sy'n penderfynu a ddylid dilyn argymhellion y cyfarfod Dysgu a Chynllunio, a ddylid parhau â'r broses o ddod o hyd i deuluoedd mabwysiadu neu newid y cynllun gofal ar gyfer y plentyn.
3	Adolygiad CLA gydag argymhelliad bod newid yn y cynllun gofal a chais i ddirymu gorchymyn lleoli. CSW i nodi cynllun hirdymor amgen ac anghenion cyswllt.
4	Mae adolygiad llawn yn mynd i ADM i benderfynu ynghylch dirymu; os ydynt yn fodlon bod pob llwybr wedi'i archwilio a bod hyn yn iawn i'r plentyn.
5	Gwneir cais am ddirymu i'r llys gyda thystiolaeth o'r cyfarfod Dysgu a Chynllunio a phenderfyniad yr ADM.

Bydd yr awdurdod lleol wedi nodi i'r llys yn y cynllun gofal ei amserlen ar gyfer dod o hyd i deulu. Bydd angen i'r llys weld nad oes unrhyw symud diangen naill ai wrth ddod o hyd i deulu ar gyfer lleoliad mabwysiadol neu newid y cynllun gofal os na ellir dod o hyd i leoliad mabwysiadol.

O ystyried yr oedi tebygol rhwng y penderfyniad i wneud y cais i ddirymu'r gorchymyn lleoli a gwneud y gorchymyn, mae angen ystyried a ddylai dod o hyd i deulu ar gyfer mabwysiadu barhau nes bod y cais yn cael ei glywed:

a) Os bydd yn rhaid i'r plentyn symud o hyd (o'r lleoliad maeth tymor byr presennol i leoliad tymor hir), yna mae'n gymesur parhau â'r canfyddiad teuluol nes bod y cais am ddirymu yn cael ei wneud, ac mewn gwirionedd i barhau cyhyd â phosibl cyn cyflwyno'r cais gerbron y llys, er mwyn cynyddu unrhyw botensial i ddod o hyd i leoliad mabwysiadu. Felly, gall y llys fod yn fodlon bod pob ymdrech resymol wedi'i gwneud ond eu bod wedi methu, yn anffodus. Gallai'r canfyddiad teulu mabwysiadu gydredeg â chanfyddiad teuluol ar gyfer lleoliad maeth tymor hir. Rhaid cofio bod y plentyn yn destun gorchymyn lleoli i roi effaith i gynllun gofal ar gyfer mabwysiadu a hyd nes y bydd y gorchymyn hwnnw'n cael ei ddirymu dylai'r cynllun hwnnw barhau.

b) Os yw'r cynllun yw i'r plentyn aros yn ei leoliad maeth presennol, yna mae'n briodol i'r broses o ddod o hyd i deulu gweithredol ddod i ben unwaith y bydd cyfarfod cynllunio gofal wedi'i gynnal a bod Pennaeth y Gwasanaeth wedi cytuno ar y newid i'r cynllun. Ar ôl gwneud yr argymhelliad a'r penderfyniad hwnnw, gall deimlo'n ansefydlog i bawb dan sylw, yn enwedig y plentyn, os yw'r broses o ddod o hyd i deulu yn parhau hyd at ddyddiad y cais am ddirymu.

Adolygu Trefniadau Cadw mewn Cysylltiad

O dan Orchymyn Lleoli mae'r plentyn yn ddarostyngedig i adran 22 ACA 2005 lle nad oes dyletswydd i hyrwyddo na chaniatáu cyswllt, fel sydd yn adran 34(1) CA 1989, pan fydd y plentyn yn derbyn gofal.

Yn Re B (Plentyn) [2016] EWFC B10, dyfarnodd y llys teulu fod yr awdurdod lleol wedi torri hawliau erthygl 6 y plentyn (wrth wadu rôl Gwarcheidwad ei blant o graffu ar ei gynllun gofal mewn gwrandawriad dirymu) a hawliau erthygl 8 (wrth beidio ag adolygu ei drefniadau cyswllt). Yn yr achos hwn, cafodd cais dirymu'r plentyn ei ohirio am nifer o flynyddoedd ac roedd nifer o aelodau'r teulu y gallai'r plentyn fod wedi elwa o gael cyswllt â nhw.

Cyfarfod Dysgu a Chynllunio (LPM) o fewn Cynllunio Mabwysiadu yng Nghymru

Beth yw LPM?

- Cyfarfod strwythuredig sy'n myfyrio, dysgu, cynllunio a gweithredu a lle mae cefnogaeth a her yn rhan o'r broses
- Dan arweiniad hwylusydd sydd â gwybodaeth dda am gynllunio gofal ar gyfer mabwysiadu (yn ddelfrydol, ond nid o reidrwydd, rhywun nad yw wedi bod yn rhan o gynllunio gofal y plentyn)
- Yn cynnwys yr holl ymarferwyr sy'n gweithio gyda'r plentyn/plant dan sylw (rhestr)
- Yn meithrin perthnasoedd gwaith da a dealltwriaeth o safbwyntiau ei gilydd
- Yn dangos tystiolaeth o benderfyniadau ar ran y plentyn gydag adroddiad a fydd yn cael ei roi ar eu ffeil ac yn llywio eu gwaith ar Daith Bywyd
- Yn cadarnhau argymhelliad ar ddiwedd y cyfarfod ynghylch cynllun gofal parhaus y plentyn ar gyfer mabwysiadu
- Hysbysiad i Gofrestr Mabwysiadu Cymru o newid cynllun

Beth yw pwrpas LPM?

Er mwyn sicrhau, lle bo modd, bod plentyn yn cadw'r hawl i deulu mabwysiadol lle mae gorchymyn lleoli wedi'i wneud.

Mae pwrpas y cyfarfodydd hyn yn driphlyg:

- 1) Sicrhau bod pob llwybr priodol ar gyfer dod o hyd i deulu ar gyfer mabwysiadu wedi'i archwilio.
- 2) Cefnogi oedolion sydd â phrofiad o ofal i ddeall pam y gwnaed penderfyniadau mewn fformat hygyrch sy'n sensitif i'w hamgylchiadau.
- 3) I nodi anghenion y gwasanaeth: gall y Gwasanaeth Cofrestru Cenedlaethol ddefnyddio nodiadau'r cyfarfod i nodi anghenion y gwasanaeth drwy gasglu gwybodaeth am blant yr oedd eu cynllun ar gyfer mabwysiadu ond na chafodd ei wireddu.

Pryd fydd yn cael ei ddefnyddio?

Gellir defnyddio fformat y Cyfarfod Dysgu a Chynllunio ar gyfer unrhyw adolygiad o Gynllun Canfod Teulu plentyn os yw hyn yn ddefnyddiol er bod amgylchiadau penodol pan ddylid ei ddefnyddio bob amser.

Bydd y rhain yn cynnwys:

- Ar gyfer plant sydd â chynllun gofal ar gyfer mabwysiadu ac y gwnaed gorchymyn lleoli ond lle mae'r cynllun mewn perygl o newid i ofal maeth hirdymor gan fod dod o hyd i deulu ar gyfer mabwysiadu yn ymddangos fel pe bai'n dod i ben.
- Mewn rhai achosion, ar gyfer brodyr a chwiorydd sydd mewn perygl o gael eu gwahanu (pan fyddant wedi cael eu hasesu fel rhai sydd angen aros gyda'i gilydd).
- Pan fu amhariad ar leoliad mabwysiadu, er mwyn adolygu a ddylai'r cynllun ar gyfer y plentyn barhau i fod yn fabwysiadu.

Pryd na fydd yn cael ei ddefnyddio?

- Yn yr amgylchiadau eithriadol lle mae'r cynllun yw i'r plentyn gael ei ailymuno â'i rieni neu ei leoli gyda gofalfwr sy'n berthnasau.
- Lle mae gofalfwr maeth yn dymuno mabwysiadu a bod y cynllun hwnnw'n cael ei gefnogi gan weithiwr cymdeithasol y plentyn, yn dilyn dadansoddiad priodol o oblygiadau'r newid hwnnw i'r cynllun.

Cydnabyddiaethau

Diolch o galon i'r bobl a'r sefydliadau canlynol sydd wedi bod yn allweddol wrth gynhyrchu'r canllaw hwn:

- Cynrychiolwyr o bob rhanbarth a'r Asiantaethau Mabwysiadu Gweithwyr Proffesiynol (VAAs) yng Nghymru, yn ogystal ag aelodau o Dîm Canolog y NAS a Chofrestr Mabwysiadu Cymru, a roddodd yn hael o'u hamser i gyfarfod a rhannu eu profiad yn ogystal â'r wybodaeth a'r profiad helaeth o fewn eu timau.
- Y rhai oedd yn fodlon rhannu drafftiau o arfer lleol, a rhannu eu profiad ac enghreifftiau ysbrydoledig o arfer da i gynorthwyo ein dysgu a'n datblygiad.
- Jess Coldrick (person ifanc mabwysiedig) am ei darluniau
- Dr Jenny Blackmore am rannu ei hymchwil ar gyfarfodydd cyn-gynllwyn ac ymarfer yng Nghymru.
- Laura Betts, Cydlynnydd Parhad Cynnar Cymru, am ddatblygu adnodd mor werthfawr ar gyfer paratoi plant presennol mewn teulu WEP, ac am ganiatáu i hyn gael ei addasu fel offeryn paratoi ar gyfer pob plentyn presennol sydd â theulu.
- Yr holl ddarpar fabwysiadwyr a theuluoedd mabwysiadol sydd wedi ein helpu i ddysgu a datblygu ein harfer
- Ac yn bwysicaf oll, fel gyda'r holl waith datblygu rydyn ni'n ei wneud yng Nghymru, lleisiau'r plant a'r bobl ifanc sydd wedi dysgu cymaint i ni ac sy'n parhau i wneud hynny.

CYDWEITHREDIADAU RHANBARTHOL

Gwasnaeth
Mabwysiadu
Gogledd Cymru | North Wales
Adoption
Service

Gogledd Cymru

Isle of Anglesey, Gwynedd, Conwy,
Denbighshire, Flintshire, Wrexham

Mabwysiadu
Canolbarth a Gorllewin Cymru
Adoption
Mid & West Wales

Canolbarth a Gorllewin Cymru

Ceredigion, Powys, Carmarthenshire,
Pembrokeshire

South East Wales Adoption Service
Achieving More Together
Gwasanaeth Mabwysiadu Deddwyrain Cymru
Cyflawni Mwy Gyda'n Gilydd I

De-ddwyrain Cymru

Monmouthshire, Blaenau Gwent,
Torfaen, Caerphilly, Newport

Western Bay
ADOPTION SERVICE
GWASANAETH MABWYSIADU
Bae'r Gorllewin

Bae'r Gorllewin

Abertawe, Castell-nedd Port Talbot,
Pen-y-bont ar Ogwr

Vale, Valleys
and Cardiff
Adoption | Mabwysiadu
yn y Fro, y Cymoedd
a Chaerdydd

Y Dyffryn, y Cymoedd a Chaerdydd

Merthyr Tydfil, Rhondda Cynon Taf,
Cardiff, Vale of Glamorgan

AFKA
CYMRU

Cymdeithas ar gyfer Maethu,
Gofal Perthynas a Mabwysiadu
Association for Fostering,
Kinship and Adoption

St David's
Adoption
Service

Changing childhoods.
Changing lives.

AdoptionUK
Together we're family

Cyfeiriadau

Beckett, S. (2018). Y Tu Hwnt i Gyda'n Gilydd neu Ar Wahân. CoramBAAF

Browning, A. S. (2015). Cynnal cyfnodau pontio wedi'u cynllunio ar gyfer plant mewn gofal y tu allan i'r cartref. Mabwysiadu a Maethu, 39(1), 51–61.

Blackmore, J. (2025). Rôl cyfarfodydd ymlaen llaw wrth ffurfio teuluoedd trwy fabwysiadu: safbwyntiau rheolwyr gwaith cymdeithasol mabwysiadu, rhieni mabwysiadol, a gofalwyr maeth. Prifysgol Caerdydd

CALGG. (2024). Cofnodion Pobl Mabwysiedig a Phobl sydd wedi Profi Gofal – datblygu canllawiau ar gyfer ceidwaid cofnodion a gweithwyr gofal proffesiynol. Cofnodion Gofal a Mabwysiadu — Cymdeithas Archifau a Chofnodion

Cane, T (2024). Fframwaith AFDiT <https://transracialadoptionframework.uk/>

Charuvallil-Contractor, S. (2024) Deall Hunaniaethau pobl ifanc mewn gofal. Sefydliad Nuffield. <https://www.nuffieldfoundation.org/news/understanding-identity-among-minoritised-children-in-care>

Yr Ymchwiliad Gofal (2013). Gwneud nid Torri. Adeiladu perthnasoedd ar gyfer ein plant mwyaf agored i niwed. Llundain. Sefydliad Nuffield.

Cleaver, H a Rose, W. (2020). Diogelu Plant sy'n byw gyda Gofalwyr Maeth, Mabwysiadwyr a Gwarcheidwaid Arbennig: Dysgu o Adolygiadau Achosion 2027 – 2019. CoramBAAF.

Clifford et al. (2022). Cartref i mi? Adolygiad cymharol o werth gwahanol ffurfiau o barhad i blant – Mabwysiadu, GGOs a Maethu. Sonnet <https://sonnetimpact.co.uk/wp-content/uploads/2023/03/CVAA-The-value-of-adoption-report-final.pdf>

Dickinson Collins, E. (2025). Adolygiad Thematig o Darfu ar Fabwysiadu Cyn Archebu: Profiadau Gwasanaeth Mabwysiadu Rhanbarthol Dyffrynnoedd a Chaerdydd 2015 – 2025.

Bwrdd Pobl Ifanc Cyfiawnder Teuluol (FJYPB). (2025). Ysgrifennu at Blant - Pecyn cymorth i farnwyr. Ysgrifennu-at-Blant--Pecyn-Cymorth-Barnwyr-V1.7-1.pdf

Farmer, E Dance, C (2015) Dod o Hyd i Deuluoedd a'u Paru mewn Mabwysiadu: Beth sy'n Helpu i Wneud Paru Da. Gwasg Prifysgol Rhydychen ar ran Cymdeithas Gweithwyr Cymdeithasol Prydain.

Sefydliadau. (2023). <https://foundations.org.uk/our-work/publications/family-group-conferencing-at-pre-proceedings-stage/>

Garstang et al. 2025. Diogelu yng nghyd-destun mabwysiadu a gwarcheidiaeth arbennig – pam mae angen cefnogaeth barhaus ar deuluoedd' IPC/ Oxford Brookes.

[Diogelu yng nghyd-destun mabwysiadu a gwarcheidiaeth arbennig - Gwarcheidiaeth Arbennig a Mabwysiadu IPC Brookes](#)

McGuire-Snieckus, R. (2023) 'Datblygu'r offeryn paru cryfderau a risgiau i'w fabwysiadu yn y Deyrnas Unedig' <https://researchspace.bathspa.ac.uk/15704/1/15704.pdf>

Mesie J; Beaumont S; Woolgar M; Simmonds J (2016). Paru Mabwysiadu – Canllaw Ymarfer. CORAM

Meakings, S Sebba J, Luke N. (2017). Beth sy'n hysbys am leoliad a chanlyniadau brodyr a chwiorydd mewn gofal maeth? Canolfan Rees.

Neil et al (2010). Helpu teuluoedd biolegol: Darpariaeth Gwasanaethau, Cost a Chanlyniadau. Llundain. BAAF

Neil, E., Copson, R., a Sorensen, P. (2020). Iechyd meddwl a lles emosiynol plant mabwysiedig: Effaith anffawd cynnar a phrofiadau ôl-fabwysiadu. Llundain: Sefydliad Nuffield.

[NFJO Geni i mewn i Ofal: ymchwil a chanllawiau ac adnoddau arfer gorau](#)

NFJO (2020) Cyswllt rhwng plant mewn gofal neu blant mabwysiedig a'u teuluoedd: chwe neges allweddol o ymchwil.

<https://www.nuffieldfjo.org.uk/wp-content/uploads/2021/05/contact-six-key-messages-nuffieldfjo.pdf>

Ottaway H (2012). Cysylltiadau Rhwng Brodyr a Chwiorydd: Archwiliad o Berthnasau Geni a Brodyr a Chwiorydd Mabwysiedig Pobl Mabwysiedig Ar Draws Hyd Oes.

Paine, A. L., Perra, O., Anthony, R., a Shelton, K. H. (2020). Siartio llwybrau problemau emosiynol ac ymddygiadol plant mabwysiedig: Effaith anffawd cynnar a chynhesrwydd rhieni ar ôl mabwysiadu. Datblygiad a Seicopatholeg.

Paine, A.L., Perra, O, Anthony, R A Shelton, K.H. (2020). Siartio llwybrau problemau emosiynol ac ymddygiadol plant mabwysiedig: Effaith anffawd cynnar a chynhesrwydd rhieni ar ôl mabwysiadu | Datblygiad a Seicopatholeg | Cambridge Core

Paine, A. L., Fahey, K., Thompson, R. a Shelton, K. H. (2023). Cyllid a statws cyflogaeth rhieni mabwysiadol: astudiaeth hydredol 5 mlynedd seiciatreg plant a phobl ifanc Ewrop. Seiciatreg Plant a Phobl Ifanc Ewrop 32, tt. 1305-1316. (10.1007/s00787-022-01946-3)

Paine, A. L., van Goozen, S. H. M., Burley, D. T., Anthony, R. a Shelton, K. H. 2023. Adnabod emosiynau wyneb mewn plant mabwysiedig. European Child and Adolescent Psychiatry 32, tt. 87-99. (10.1007/s00787-021-01829-z)

Paine, A. L., Perra, O. a Shelton, K. H. (2025). Symptomau mewnoli a phroblemau allanol plant mabwysiedig 8 mlynedd ar ôl eu lleoli: Llwybrau datblygiadol a thrawsnewidiadau. Datblygiad a Seicopatholeg (10.1017/S0954579425100175)

Parker, O, Kloess, J.A, Urquhart Law, G, Sereker, S. 2024. Gwneud Synnwyr o Darfu ar Fabwysiadu: Profiadau Ffenomenolegol Deongliadol Rhieni Mabwysiadol. Prifysgol Caeredin

<https://www.pure.ed.ac.uk/ws/portalfiles/portal/472820905/ParkerEtal2024CYSRMakingSenseOfAdoptionDisruption.pdf>

Grŵp Gwaith Cyfraith Gyhoeddus (PLWG) 'Argymhellion ar gyfer arfer gorau mewn perthynas â mabwysiadu' Tachwedd 2024

Y Grŵp Tatws. (2025) Ymhell, Ymhell Tu Hwnt i'r Gorchymyn Mabwysiadu: Gwersi o Fwydau yr Effeithiwyd arnynt gan Drawma.

https://www.thepotatogroup.org.uk/files/ugd/ef1c0c_427f218fe8e84f80b6bd41e0516e07f9.pdf

Quinton D. (2012). Ailystyried Cyfatebu mewn Mabwysiadau o Ofal. BAAF. Llundain.

Rennolds, N., Murphy, A. a Neil, E. (2025) Tarfu ar Orchmynion Cyn-Mabwysiadu yn Lloegr: Dysgu o adroddiadau tarfu 2017-2024, Norwich: Canolfan UEA ar gyfer Ymchwil i Blant a Theuluoedd

<https://www.adoptionengland.co.uk/sites/default/files/2025-06/Pre-Adoption%20Order%20Disruptions%20in%20England.%20Learning%20from%20disruption%20reports%202017-2024.pdf>

Selwyn J a Saunders H. (2012). Arfer Gorau wrth Leoli Grwpiau Mawr o Frodyr a Chwiorydd ar gyfer Mabwysiadu. Canolfan Hadley ar gyfer Astudiaethau Mabwysiadu a Gofal Maeth. Prifysgol Bryste. <https://research-information.bris.ac.uk/en/projects/best-practice-in-placing-large-sibling-groups-for-adoption>

Selwyn, J, Wijedasa, D, Meakings, S (2014). Y Tu Hwnt i'r Gorchymyn Mabwysiadu. Ysgol Astudiaethau Polisi Prifysgol Bryste Canolfan Hadley ar gyfer Astudiaethau Mabwysiadu a Gofal Maeth

Selwyn, J a Gardiner, J (2025) Astudiaeth Llwybrau Teuluol

[Astudiaeth hydredol Llwybr Teulu - GOV.UK Llwybrau Teulu: plant a ddychwelodd i ofal - GOV.UK Llwybrau Teulu: dadansoddi data – methodoleg a sampl craidd - GOV.UK](#)

Snow, L (2025) "A Sut Ydych Chi Heddiw?" Iselder Ôl-Fabwysiadu – Ymchwil i Ymarfer Cymrodoriaeth Churchill

https://media.churchillfellowship.org/documents/Snow_L_Report_2023_Final.pdf

Ar gyfer pwy y bwriedir y canllaw hwn, rolau a chyfrifoldebau, talfyriadau a therminoleg

I BWY Y MAE'R CANLLAW HWN?

Bwriedir i'r canllaw gael ei ddefnyddio gan bob gweithiwr proffesiynol sy'n ymwneud â chynllunio gofal ar gyfer plant lle mae mabwysiadu yn opsiwn posibl ar gyfer sefydlogrwydd. Mae'r rhain yn cynnwys:

1) Gweithiwr cymdeithasol y plentyn (GCC). Gweithiwr cymdeithasol y plentyn yw'r ymarferydd sydd, fel asiant yr awdurdod lleol, yn dal cyfrifoldeb rhiant gor-redol am y plentyn, trwy orchymyn gofal dros dro o dan adran 38 a gorchymyn gofal o dan adran 31 Deddf Plant 1989 ac, os rhoddir gorchymyn lleoli, o dan adran 21 ACA 2002, hyd nes y gwneir gorchymyn mabwysiadu. Gweithiwr cymdeithasol y plentyn sy'n gyfrifol am gynllunio gofal ar gyfer mabwysiadu ac am y penderfyniadau mewn perthynas â dod o hyd i deulu a'u paru â darpar rieni mabwysiadol yn dilyn cydweithrediad agos a chynghor gan y cydweithfa fabwysiadu ranbarthol. Mae'r canllaw wedi'i gynllunio i gynorthwyo gweithiwr cymdeithasol y plentyn, waeth beth fo'u profiad mewn gwaith mabwysiadu, i sicrhau eu bod yn cyflawni eu dyletswyddau statudol, rheoleiddiol ac arfer da mewn perthynas â'r plentyn y maent yn gyfrifol amdano.

2) Y gweithiwr cymdeithasol mabwysiadu ranbarthol (ASW). O dan Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002 (Cyfarwyddiadau Trefniadau Mabwysiadu ar y Cyd (Cymru) 2015) mae pob awdurdod lleol yng Nghymru yn rhoi'r cyfrifoldeb am asesu a chymeradwyo darpar fabwysiadwyr, dod o hyd i deuluoedd, paru, cyflwyno a lleoli, a chymorth mabwysiadu i deuluoedd mabwysiadol a theuluoedd geni, i un o'r pum cydweithrediad ranbarthol: SEWAS, VVC, Bae'r Gorllewin, Canolbarth a Gorllewin Cymru a NNAS. Mewn rhai ranbarthau, mae timau dod o hyd i deuluoedd pwrpasol tra mewn eraill, mae rolau'n generig. Mae'r canllawiau wedi'u llunio i helpu'r cydweithrediaid ranbarthol ac asiantaethau mabwysiadu gwirfoddol i rannu a datblygu arfer da ledled y wlad. Ei nod hefyd yw helpu'r gweithiwr cymdeithasol mabwysiadu a gweithiwr cymdeithasol y plentyn i fod yn glir ynghylch eu meysydd cyfrifoldeb a ble mae angen iddynt weithio gyda'i gilydd. Mae'r 'ASW' yn cyfeirio at y gweithiwr cymdeithasol perthnasol sy'n ymgymryd â darn penodol o waith (asesiad / dod o hyd i deuluoedd / cymorth mabwysiadu). Mae cyfeiriadau at y gweithwyr cymdeithasol dod o hyd i deuluoedd mewn rhai rhannau o'r canllaw yn defnyddio'r talfyriad FFSW.

Mae gweithwyr cymdeithasol gofal plant yn weithwyr proffesiynol "Cymwysedig i Weithredu" sy'n cynrychioli'r plant mewn gofal ac mae gweithwyr cymdeithasol mabwysiadu yn weithwyr proffesiynol "Cymwysedig i Weithredu" sy'n cynrychioli'r darpar fabwysiadwyr.

3) Gweithiwr cymdeithasol yr asiantaeth mabwysiadu wirfoddol. Pan fydd y darpar fabwysiadwr wedi cael ei asesu a'i gymeradwyo gan un o'r ddwy asiantaeth mabwysiadu gwirfoddol sy'n gweithredu yng Nghymru, Cymdeithas Plant Dewi Sant a Barnardo's Cymru, yna mae cydran ychwanegol, sef bod gweithiwr cymdeithasol yr asiantaeth mabwysiadu gwirfoddol yn gweithio gyda gweithiwr cymdeithasol mabwysiadu ranbarthol a gweithiwr cymdeithasol y plentyn. Yn y canllaw hwn rydym yn defnyddio'r un talfyriad ASW i ddynodi gweithwyr cymdeithasol mabwysiadu gwirfoddol er ei bod yn amlwg bod y rhain yn gysylltiedig â'r darpar fabwysiadwr/wyr.

4) Y Swyddog Adolygu Annibynnol (SAA). Mae gan y SAA rôl hanfodol i'w chwarae wrth gynllunio a adolygu gofal ar gyfer plentyn y mae ei gynllun gofal ar gyfer mabwysiadu. Mae'r canllawiau'n cyfeirio at swyddogaethau'r broses adolygu drwyddi draw, er mwyn i bawb sy'n ymwneud â chynnydd plentyn i barhaolrwydd allu defnyddio'r fframwaith adolygu er mwyn sicrhau'r effeithiolrwydd mwyaf.

5) Gwarcheidwad y Plant. Mae rôl y Gwarcheidwad mewn gofal, lleoli ac, weithiau, gweithdrefnau mabwysiadu, yn darparu elfen annibynnol bwysig i'r broses o gynllunio ar gyfer parhaolrwydd plentyn trwy fabwysiadu. Mae Gwarcheidwaid yn cael eu cyflogi gan Cafcass Cymru. Bydd y canllawiau'n darparu eglurder a manylion defnyddiol i Warcheidwaid ar yr arfer disgwyliedig ac sy'n datblygu ledled Cymru.

6) Aelodau paneli mabwysiadu a'r Penderfynydd Asiantaethol (ADM). Mae'r canllaw yn rhoi eglurder ar yr arfer disgwyliedig a'r hyn sy'n datblygu ledled Cymru. Y datblygiadau diweddar a fydd yn cael eu cynnwys yn y gwaith papur sydd ar gael i baneli ac ADM yw'r offeryn Cynllunio Cyswllt a'r Cynllun Cymorth Mabwysiadu wedi'i ddiweddarau.

TERMINOLEG

Ychydig o feysydd sydd yn fwy sensitif na mabwysiadu o ran terminoleg – pwy sy'n cael ei alw beth – yw'r cwestiwn. Mae'n bwysig, er mwyn eglurder cyfreithiol yn ogystal â pharch at yr unigolion dan sylw, bod yr un derminoleg yn cael ei defnyddio drwy gydol y canllawiau.

- 1) Mae darpar rieni mabwysiadol yn parhau i fod yn 'ddarpar rhiant(ion) mabwysiadol' drwy gydol y broses asesu, cymeradwyo a lleoli'r plentyn, hyd nes y gwneir y gorchymyn mabwysiadu, lle maent yn dod yn 'rhieni(ion) mabwysiadol'
- 2) Mae rhiant(iaid) y plentyn, hynny yw rhieni biolegol, yn parhau i fod yn 'rieni', gan eu bod yn cadw eu statws rhiant nes bod y gorchymyn mabwysiadu yn cael ei wneud, ac yna fe'u gelwir yn 'rieni geni' i'w gwahaniaethu oddi wrth y rhieni mabwysiadol, sydd bellach â chyfrifoldeb rhiant llawn. Fodd bynnag, at ddibenion y canllawiau, cyfeirir at rieni biolegol fel rhieni geni.
- 3) Gweithiwr cymdeithasol y plentyn nid gweithiwr cymdeithasol gofal plant

Ffurflen Atgyfeirio Plant Cymru Gyfan

[Mewnosod Logo rhanbarthol]

Referral Received:
Date Allocated:
Allocated to:

PLENTYN SYDD ANGEN MABWYSIADU

CYFEIRIO I (MEWNOSODWCH Y CWMNI CYDWEITHREDOL
RHANBARTHOL)

Mae angen cwblhau pob adran .

Enw'r Gweithiwr Cymdeithasol/Tîm a'r cyfeiriad e-bost	
SW sy'n goruchwyllo deiliad yr achos neu'r Rheolwr Tîm a'u cyfeiriad e-bost :	
Enw'r IRO a'r cyfeiriad e-bost	
Dyddiad ac amser yr adolygiad LAC nesaf	
Dyddiad derbyniad LAC diweddaraf	

GWYBODAETH AM Y PLENTYN (YR YDYNT YN CAEL EI YSTYRIED AR GYFER PWY)

Cyfenw				
Enwau cyntaf				
Rhyw				
Dyddiad Geni				
Ethnigrwydd				
Man geni				
Rhif Adnabod (Rhif plentyn unigryw cydweithredol yr ALI neu ranbarthol):				

GWYBODAETH AM Y LLEOLIAD PRESENNOL

Enw'r Gofalwr		
Math o Leoliad (Maeth/Perthynas/Rhiant geni)		
Ai cyfeiriad y tu allan i'r sir yw hwn?		
Plant y cyfeiriwyd atynt uchod yn y lleoliad hwn		
Cyfeiriad		
Cod post		
Rhif ffôn		
Enw asiantaeth y gofalwr e.e. TACT/LA neu Lleoliad Teuluol		
Enw a manylion cyswllt y Gweithwyr Cymdeithasol Goruchwyliol		
Dyddiad cychwyn y lleoliad		
Dyddiad y daeth yn ofalwr os yw'n wahanol		
MANYLION Y MEDDYG TEULU		

Ychwanegu Logos Awdurdodau Lleol os yw'n briodol.

GWYBODAETH AM FRODYR A CHWIRIAID ERAILL YN Y TEULU (NEU A FABWYSWYD YN FLAENOROL)

Cyfenw	Enw cyntaf	Rhyw	Dyddiad Geni	Cyswllt Teulu (mamol/ tadol)	Lleoliad/Trefniadau byw	Cyswllt cyfredol â phlant a gyfeiriwyd atynt

GWYBODAETH AM Y TEULU GENEDIG

Enw'r fam		Dyddiad Geni		Ethnigrwydd	
Cyfeiriad					
Cod post					
Rhif ffôn					
Enw tad y plentyn cyntaf (os cyfeiriwyd at fwy nag un plentyn)		Dyddiad Geni		Ethnigrwydd	
Cyfeiriad					
Cod post					
Rhif ffôn					

OS MWY NAG UN TAD, RHOWCH FANYLION ISOD

Enw'r tad		Dyddiad Geni		Ethnigrwydd	
Pwy yw tad:					
Cyfeiriad					
Cod post					
Rhif ffôn					

CEFNDIR BYR / HANES A'R RHESWM DROS GYFEIRIO I FABWYSIADU

--

YW ACHOSION YN EFFAITH AR Y PLENTYN

Unrhyw anghenion a nodwyd gan y plentyn	
Profiad cyn genedigaeth, iechyd, addysg.	
Cynllun cyswllt cyfredol ar gyfer y plentyn/plant	
Unrhyw anghenion cymorth a nodwyd, dealltwriaeth y plentyn o'i sefyllfa os yw'n ddigon hen	

MATERION SY'N EFFAITH AR RIENI GENEDIG

Ffactorau sy'n effeithio ar rieni geni e.e. camddefnyddio sylweddau, cam-drin domestig, esgeulustod, iechyd meddwl ac iechyd corfforol	
Barn /dealltwriaeth rhieni biolegol o'r cynllun cyfredol/olrhain efeilliaid.	
Materion risg sy'n gysylltiedig â rhieni biolegol i weithwyr proffesiynol? h.y. a gynhelir ymweliadau gan ddau staff, unrhyw risgiau o fewn cartref y teulu fel anifeiliaid anwes, ble mae'r gweithiwr gofal cymdeithasol yn cwrdd â rhieni.	
Unrhyw weithwyr proffesiynol eraill sy'n ymwneud â rhieni, h.y. tîm iechyd meddwl, eiriolwyr neu asiantaethau camddefnyddio sylweddau.	

GWYBODAETH GYFREITHIOL

Ai achos llwybr cyflym yw hwn, h.y. dim asesiadau pellach yn yr achos?	Ie/Na
Statws cyfreithiol, os yw ICO ar waith, dyddiad ac enw'r llys	
Enw Cyfreithiwr yr ALI a'i gyfeiriad e-bost	
Enw Paralegal yr LA a'i gyfeiriad e-bost	
Enw Gwarcheidwad Plant	
Dyddiad y gwrandawriad llys nesaf	
Dyddiad y Gwrandawriad	

Terfynol/IRH os gwnaed	
------------------------	--

ASESIADAU A'R AMSERLEN DISGWYLIADWY AR GYFER ACHOSION LLYS

(I gynnwys pa asesiadau/adroddiadau sydd wedi'u cynllunio a phryd y byddant yn cael eu cwblhau)	
Cadarnhewch y dyddiad ADM wedi'i drefnu sy'n cael ei ofyn i archebu	

Enw'r SW sy'n cwblhau'r atgyfeiriad hwn:		Dyddiad	
--	--	---------	--

CYFEIRIAETH I FABWYSIADU CYTUNODD GAN

Enw Rheolwr y Tîm a chyfeiriad e-bost		Dyddiad	
---------------------------------------	--	---------	--

Enw'r Gweithiwr Cymdeithasol a fydd yn cwblhau'r CAR / Atodiad B os yw'n hysbys.

.....

Anfonwch y ffurflen atgyfeirio wedi'i chwblhau i..... (mewnosodwch gyfeiriad e-bost cydweithredol rhanbarthol ar gyfer atgyfeiriadau)

Rhestr Wirio Sicrhau Ansawdd Gwaith Taith Bywyd yn yr 2il Adolygiad Mabwysiadu

Na	Cwestiwn	Manylion	Ansawdd wedi'i sicrhau gan	Dyddiad	Sgôr: le = 1 Na = 0
1	A yw pob/unrhyw faterion sy'n weddill o restr wirio cynllunio LJW wedi cael sylw?				
2	A oes tystiolaeth o hanes/gwybodaeth deuluol gynhwysfawr?				
3	A oes tystiolaeth bod ymgynghori â rhieni wrth greu gwybodaeth hanes teulu?				
4	Oes gan y plentyn flwch atgofion?				
5	A yw deunyddiau LJW wedi cael eu darparu gan Ofalwr(wyr) Maeth y plentyn?				
6	A yw Llyfr LJ yn ateb cwestiynau sylfaenol i'r plentyn?	Pwy ydw i? O ble y des i? Pam na chefais fy magu gyda fy rhieni? Pwy yw fy mrodyr a chwiorydd a ble maen nhw nawr?			
7	Oes Llythyr Bywyd Hwyr o ansawdd da?	Personol/unigol i'r plentyn; lefel iaith briodol; gwybodaeth yn gyson â llyfr LJ; atebion mwy manwl i'r cwestiynau yn 6. uchod.			
8	A ymgynghorwyd â'r darpar fabwysiadwyr ynghylch deunyddiau LJW y plentyn ac a ystyriwyd eu barn?				
9	A yw'r CAR/B yn llenwi unrhyw fylchau yng ngwybodaeth LJW yn ddigonol?				
10	Amserlen Meithrin Trawma wedi'i chwblhau?				

Cyfanswm sgôr QA % (cyfanswm sgôr x10 ar gyfer %)

65 Canfod Teulu: Canllaw Arfer Da

Defnyddio Rheoliad 26 mewn Parhad Cynnar Cymraeg

Nid yw'r fframwaith ei hun yn sôn am y posibilrwydd o ddefnyddio rheoliad 26 o Reoliadau Cynllunio Gofal, Lleoli ac Adolygu Achosion (Cymru) 2015, hynny yw, lleoli plentyn, sy'n destun gorchymyn gofal dros dro, gyda gofalwr maeth cymeradwy dros dro sydd â 'chysylltiad' â'r plentyn.

Bydd ymarferwyr yn ymwybodol o'r defnydd o reoliad 26 mewn achosion gofal lle mae plant yn cael eu lleoli gyda gofalwyr 'perthynas' – hynny yw lle mae'r cysylltiad trwy deulu neu gysylltiadau ffrindiau agos.

Yn Lloegr, o fewn eu fframweithiau parhaol cynnar, mae fersiwn Saesneg rheoliad 26 wedi cael ei defnyddio, ar adegau, i leoli plentyn gyda brawd neu chwaer sydd mewn lleoliad mabwysiadol. Mae'r cysylltiad yn cael ei greu gan y berthynas rhwng y brawd neu'r chwaer, gyda'r darpar ofalwr yn rhiant mabwysiadol i'r chwaer neu'r brawd y bwriedir lleoli'r plentyn gydag ef.

Beth yw Lleoliad Rheoliad 26 a Sut Mae'n Codi?

Yn gryno, mae rheoliad 26 yn gymeradwyaeth maethu dros dro a all bara am 16 wythnos, gydag 8 wythnos bellach o bosibl ar ôl ceisio barn y panel maethu. Ar ddiwedd y 16 neu 24 wythnos rhaid i'r gofalwr maeth a gymeradwywyd dros dro gael ei gymeradwyo'n llawn, neu rhaid i'r lleoliad ddod i ben. Gwneir y penderfyniad i gymeradwyo gan y swyddog enwebedig yn awdurdod y plentyn, fel arfer ond nid bob amser y Pennaeth Gwasanaeth. Mae nifer o ffactorau i'w hystyried cyn penderfynu cymeradwyo ar sail dros dro, gan gynnwys y rhai a nodir yn Atodlen 5 (gweler y ddolen isod).

Defnyddio Rheoliad 26 yn y Parhaeddiad Cynnar Cymraeg.

Un o nodweddion pwysicaf fframwaith y Cynllun Addysg Gynaliadwy yw sicrhau bod tryloywder, gonestrwydd, eglurder a dealltwriaeth glir, ar ran gofalwyr Cynllun Addysg Gynaliadwy, o'r ansicrwydd cynhenid sy'n gysylltiedig â'r lleoliad yn dod yn lleoliad mabwysiadol.

Er mwyn cadw cyfanrwydd y fframwaith, rhaid cyfyngu'r defnydd o reoliad 26 i leoli gyda brodyr a chwiorydd i rai sefyllfaoedd lle:

- 1) Mae'r amser y bydd ei angen ar gyfer rheoliad 26 yn gyfyngedig ac mae fframwaith y Cynllun Addysg Gorfforol (WEP) ar y gweill yn dda. Bydd y cyrsiau hyfforddi paratoi ('A yw WEP yn iawn i chi?' a 'rôl maethu yn WEP') wedi'u cynnal, bydd yr asesiadau mabwysiadu a maethu bron â'u cwblhau a bydd dyddiadau'r panel naill ai wedi'u cytuno neu bron â chael eu cytuno;
- 2) Mae'r teulu'n adnabyddus i'r rhanbarth mabwysiadu gan eu bod wedi mabwysiadu'r brawd neu chwaer cyntaf yn ystod y blynyddoedd diwethaf ac wedi cadw mewn cysylltiad (trwy grwpiau cymorth a digwyddiadau hyfforddi). O ganlyniad, gellir rhagweld canlyniad argymhellion y panel mabwysiadu a maethu perthnasol a phenderfyniadau ADM/DM yn weddol ddiogel;
- 3) Mae dealltwriaeth wirioneddol, ar ran y gofalwyr darpar, o'r ansicrwydd sy'n gysylltiedig â chanlyniad y gweithdrefnau gofal a llwybr iechyd y plentyn;
- 4) Mae asesiad o anghenion y brodyr/chwiorydd sy'n rhan o'r teulu (plant mabwysiedig a phlant geni) o'u gallu i ddeall natur y lleoliad a'r ansicrwydd y mae'n ei olygu wedi'i gynnal. Bydd math a graddfa'r gwaith i'w wneud yn dibynnu ar oedran y brodyr a'r chwiorydd a'u dealltwriaeth o strwythur eu teulu; a
- 5) Mae'r darpar ofalwyr yn deall tebygolrwydd yr angen i gyfarfod a datblygu perthynas ag aelodau'r teulu geni. Unwaith eto, mae'n debyg y bydd y gwaith hwn yn dibynnu ar y math ac ansawdd y cyswllt / cadw mewn cysylltiad sydd wedi digwydd o'r blaen.

Enghreifftiau Lle Gall Rheoliad 26 Fod yn Briodol

Lle nad oes mwy na nifer o wythnosau cyn penderfyniad mabwysiadu a maethu disgwylledig ar addasrwydd e.e.

- Mae asesiadau wedi bod yn digwydd cyn y genedigaeth ond mae'r babi wedi'i eni'n gynharach na'r disgwyl.
- Mae lleoliad preswyl rhiant a phlentyn wedi dod i ben yn gynharach na'r disgwyl;
- Mae lleoliad perthynas wedi dod i ben yn gynharach na'r disgwyl.
- Lle mae gofalwr maeth prif ffrwd wedi rhoi rhybudd bod angen i'r lleoliad ddod i ben cyn cwblhau'r asesiadau WEP.

Yn y senarios hyn rhaid ystyried a oes gwaith paratoi boddhaol wedi'i wneud i baratoi'r brawd neu chwaer hŷn sydd wedi'i fabwysiadu.

Enghreifftiau Lle Nad yw Rheoliad 26 yn Briodol

- Lle bu beichiogrwydd cudd a bod y babi wedi'i eni cyn i unrhyw ran o fframwaith y Cynllun Addysg Gorfforol (WEP) ddechrau neu lle mae gofawyr ar ddechrau'r broses asesu.
- Lle nad yw gofawyr wedi mynychu'r hyfforddiant paratoi ar gyfer WEP.
- Lle nad yw plant sydd eisoes yn y lleoliad wedi cael eu paratoi.
- Lle mae mwy nag un brawd neu chwaer mabwysiedig mewn gwahanol aelwydydd ac nad oes dadansoddiad wedi'i wneud o safbwyntiau'r ddau leoliad a'r gallu i ystyried y posibilrwydd o ddarparu gofal i blentyn o dan Gynllun Addysgu ar gyfer Plant neu leoliad mabwysiadu.
- Lle nad yw'r ddogfen baru WEP wedi'i chwblhau a chynllun clir wedi'i gytuno i sicrhau cymeradwyaeth ddeuol lawn o dan fframwaith WEP.
- Lle mae'r teulu mabwysiadol yn hysbys i'r rhanbarth mabwysiadu a bod pryderon yn cael eu codi, gan weithwyr proffesiynol sy'n eu hadnabod, eu bod yn profi anawsterau neu y gallai plentyn ychwanegol beri aflonyddwch i'r plentyn sydd eisoes yn y teulu.

Y Ffordd Ymlaen

Dim ond yng nghyd-destun fframwaith y Cynllun Addysg Gynradd y dylid gweld defnyddio rheoliad 26, nid fel dewis arall na ffordd o gyflymu lleoliad. Mae gormod o risgiau ynghlwm wrth ragweld y bydd lleoliad brodyr a chwiorydd yn ffordd gywir ymlaen i'r plentyn, rhieni mabwysiadol a phlant o fewn y teulu. Mae'r rhain yn lleoliadau hynod gymhleth a heb ddefnyddio fframwaith y Cynllun Addysg Gynradd i ymgysylltu â gofawyr darpar a phlant y teulu, bydd y lleoliad yn anochel yn heriol.

Ni ddylai gweithwyr cymdeithasol plant fod yn ystyried lleoliad rheoliad 26 fel ffordd ymlaen heb sgaffaldiau fframwaith y Cynllun Addysg Gynaliadwy a chefnogaeth y rhanbarth mabwysiadu a'r tîm maethu perthnasol. Gall Rheoliad 26 fod yn briodol mewn amgylchiadau cyfyngedig, ond am gyfnod cyfyngedig yn unig fel y nodir uchod.

Nid yw defnyddio Ffurflen C neu fath arall o asesiad perthynas / personau cysylltiedig at ddibenion cwblhau asesiad maethu o dan rheoliad 26 yn briodol. Dim ond pan fydd adroddiad atodiad maethu'r Cynllun Parhaus a'r Cynllun Addysg Gorfforol (WEP) wedi'u drafftio ac yn barod i'w cyflwyno i'w paneli a'u gwneuthurwyr penderfyniadau priodol o fewn cyfnod byr o amser y dylid cynnal lleoliad rheoliad 26.

Mae testun rheoliadau 26 a 27 Cynllunio Gofal, Lleoli ac Adolygu Achosion (Rheoliadau Cymru 2015) i'w weld yma: <https://www.legislation.gov.uk/wsi/2015/1818>

Cynllun a Chofnod Canfod Teuluoedd Cymru Gyfan (FFPR)

MEWNOSODWCH LOGO

RHANBARTHOL

Cynllun a Chofnod Canfod Teulu'r Plentyn

Mae'r cynllun hwn yn cofnodi cynllun dod o hyd i deulu unigol y plentyn fel yr argymhellir gan Wasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol Cymru: Canllaw Arfer Da Dod o Hyd i Deuluoedd Mabwysiadol i Blant yng Nghymru a'u Creu.

Nodiadau Canllaw Byr:

Dylid lleoli plant cyn gynted â phosibl ar ôl rhoi'r gorchymyn lleoli: canllawiau presennol Llywodraeth Cymru yw, yn amodol ar anghenion unigol, y dylid cymeradwyo paru plentyn â rhieni mabwysiadol o fewn 6 mis i benderfyniad Penderfynwr yr Asiantaeth 'Dylid lleoli' (3 mis ar gyfer plentyn o dan 6 mis oed).

Dylid darllen y nodiadau canllaw hyn ar y cyd â Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol Cymru: Canllaw Arfer Da Dod o Hyd i Deuluoedd Mabwysiadol i Blant yng Nghymru a'u Creu

Dylai pob plentyn gael Cynllun a Chofnod Canfod Teulu unigol y cytunwyd arno gyda gweithiwr cymdeithasol y plentyn a gweithiwr cymdeithasol canfod teuluoedd.

Dylid cwblhau'r cynllun yn dilyn penderfyniad ADM y dylid 'rhoi'r plentyn i'w fabwysiadu'.

(Dylid diweddarau'r cynllun os oes oedi rhwng ADM a gwneud Gorchymyn Lleoli).

Dylid adolygu'r cynllun ym mhob Cyfarfod Cynllunio Adolygu a Mabwysiadu LAC a'i ddiweddarau yn ôl yr angen

Bydd y cynllun yn nodi'r camau i'w cymryd i ddod o hyd i deulu mabwysiadol i'r plentyn ynghyd ag amserlenni i adolygu hyn a dylai gynnwys:

- Anghenion y plentyn;
- Meini prawf paru hanfodol e.e. ethnigrwydd, crefydd, lleoliad daearyddol, bwch oedran rhwng plant, trefniadau cadw mewn cysylltiad;
- Cytuno pryd i gyfarfod â'r gofalwr maeth i ychwanegu manylion at broffil y plentyn;
- Cynllunio pryd y bydd llun o ansawdd da neu lun proffesiynol yn cael ei dynnu ac ystyriwch wneud DVDs ar y cam hwn neu'n ddiweddarach;
- Yr amserlenni ar gyfer dod o hyd i deulu - dolen i gynllun y llys;
- Pwy sy'n gyfrifol am y tasgau e.e. gwaith paratoi, darparu gwybodaeth i ofalwyr maeth;

RHANBARTHOL

- Paratoi ar gyfer gwaith mabwysiadu i'w wneud; gan bwy a'r amserlenni ar gyfer hyn. Bydd oedran a dealltwriaeth y plentyn yn pennu lefel y gwaith uniongyrchol a'r ymgysylltiad.
- Bydd angen paratoi a deunydd taith bywyd ar bob plentyn;
- Trafodaeth ynghylch cymorth ariannol, fel nad yw hyn yn dod yn ffactor oedi cyn neu ar ôl y panel
- Cynlluniau ar gyfer cyswllt;
- Amserlen ar gyfer 'cyswllt terfynol'. Lle nad yw hyn yn glir, mae angen ei adolygu a'i gynllunio'n rheolaidd i ganiatáu digon o amser i blentyn brosesu unrhyw ymweliadau cyswllt uniongyrchol â'i deulu geni cyn cael ei osod i'w fabwysiadu;
- Trefniant ar gyfer ceisio cytundeb i dalu ffi ryngasiantaethol os oes angen.

RHANBARTHOL

RHAN 1: Gwybodaeth Allweddol

Enw Llawn y Plentyn:	
Dyddiad Geni'r Plentyn:	Cliciwch yma i nodi dyddiad.
Awdurdod Lleol y Plentyn:	Cliciwch yma i ddewis Awdurdod Lleol

Enw Gweithiwr Cymdeithasol y Plentyn:	
Rhif Cyswllt:	
Cyfeiriad:	
Cyfeiriad E-bost:	

Enw Canfyddwr Teulu'r Plentyn:	
Rhif Cyswllt:	
Cyfeiriad:	
Cyfeiriad E-bost:	

Dyddiad paratoi'r cynllun gyntaf:	Cliciwch yma i nodi dyddiad
Personau yr Ymgynghorwyd â nhw	Rôl

Statws Cyfreithiol y Plentyn	
Dyddiad ADM y Penderfyniad 'Dylid ei Roi:	Click here to enter a date
Dyddiad wedi'i drefnu ar gyfer y gwrandawriad terfynol:	Click here to enter a date
Dyddiad Gorchymyn Lleoli:	Click here to enter a date
Dyddiad Caniatâd Rhieni i Fabwysiadu:	Click here to enter a date

RHANBARTHOL

RHAN 2: Anghenion Lleoli'r Plentyn

Dylai gweithgaredd ffurfiol i ddod o hyd i deulu ddechrau cyn gynted ag y bydd awdurdod i leoli ar gyfer mabwysiadu wedi'i gael (Gorchymyn Lleoli neu Ganiatâd Rhiant).

Dylid cwblhau'r paratoad a amlinellir isod, e.e. ffotograffau, proffiliau ac anghenion lleoli cyn hyn ac yn dilyn penderfyniad yr ADM.

Bydd gan bob plentyn ofynion gwahanol ar gyfer dod o hyd i deulu. Mae rhai dulliau dod o hyd i deuluoedd yn nodi lleoliadau mabwysiadu yng Nghymru a rhai lleoliadau ledled y DU. Gall hyn olygu y gellir dod o hyd i leoliadau mabwysiadu y tu allan i Gymru.

Ai lleoliad brodyr a chwiorydd yw hwn?	Click to select option
<i>(Os oes, rhowch fanylion os gwelwch yn dda):</i>	

A yw anghenion lleoli'r plentyn wedi cael eu diweddarau ar yr atgyfeiriad mabwysiadu gwreiddiol neu'r CAR/B a ddarparwyd? (Mae angen meini prawf paru hanfodol e.e. ethnigrwydd, crefydd, lleoliad daearyddol, bwlb oedran rhwng plant.)	Click to select option
<i>Os NAC YDW, pwy fydd yn gwneud hyn a phryd?:</i>	
Dyddiadau diweddarau anghenion y plentyn:	Click here to enter a date Click here to enter a date Click here to enter a date
A oes unrhyw un o'r uchod yn gofyn am ystyriaeth o chwiliad ehangach a) y tu allan i'r rhanbarth b) y tu allan i Gymru? Os felly, rhaid nodi rhesymau clir)	
A yw'r CAR/B yn cynnwys manylion anghenion cadw mewn cysylltiad y plentyn fel y'u nodwyd yn yr Offeryn Cynllunio Cyswllt?	
<i>Os NAC YDW, pwy fydd yn gwneud hyn a phryd?:</i>	
A yw'r CAR/B yn cynnwys manylion ynghylch sut y bydd anghenion cadw mewn cysylltiad y plentyn yn cael eu diwallu?	
<i>Os NAC YDW, pwy fydd yn gwneud hyn a phryd?:</i>	

Proffil y plentyn	
Oes proffil cyfredol o'r plentyn gyda lluniau cyfredol?:	Click to select option

RHANBARTHOL

Os na, pwy fydd yn gwneud hyn a phryd?:	
Cynlluniwch pryd y bydd llun o ansawdd da neu lun proffesiynol yn cael ei dynnu ac ystyriwch wneud DVDs ar y cam hwn neu'n ddiweddarach:	
Cytunwch pryd y dylai'r chwiliwr teulu gyfarfod neu gysylltu â'r gofalwr maeth i ychwanegu manylion at broffil y plentyn:	

Brodyr a chwiorydd mabwysiedig	
Oes gan y plentyn frodyr a chwiorydd sydd wedi'u mabwysiadu yn rhywle arall?:	Click to select option
Lle mae gwybodaeth o atgyfeiriad plentyn neu CAR/B wedi nodi bod gan y plentyn frodyr a chwiorydd mabwysiedig neu frodyr a chwiorydd sydd wedi'u lleoli i'w mabwysiadu, mae'n bwysig: • archwiliwch hyn gydag asiantaeth y mabwysiadwr. • gofyn am gysylltu â'r mabwysiadwr i'w hysbysu am enedigaeth brawd neu chwaer arall • trafod trefniadau cyswllt • archwilio gyda sensitifrwydd priodol yr opsiwn o osod y plentyn gyda'r teulu mabwysiadol hwn	
A yw hyn wedi'i gwblhau?	
Os na, pwy fydd yn gwneud hyn a phryd?:	
Canlyniad:	Dyddiad cwblhau: Click here to enter a date

Trefniadau Ymarferol ac Ariannol			
Gweithgaredd	Camau Gweithredu Sydd eu Hangen, Gan Bwy a Phryd:	Canlyniad:	Dyddiad Cwblhau:
Ceisio cytundeb i dalu ffi rh yngasiantaethol (os oes angen)			

RHANBARTHOL

RHAN 3: Gweithgaredd Dod o Hyd i Deuluoedd

Dylid gwneud chwiliadau o fewn cydweithrediad rhanbarthol 'mewnol' o fewn wythnos i awdurdodi lleoli ar gyfer mabwysiadu. Os nad oes teuluoedd hysbys ar gael neu os nad oes unrhyw baru tebygol i ddod ar gael o fewn amserlen resymol ar gyfer y plentyn hwnnw, dylid dechrau chwiliad ehangach. Dylai hyn ddechrau heb oedi cyn gynted ag y daw'n amlwg nad yw lleoliad 'mewnol' yn debygol o fod ar gael. Beth bynnag, mae angen atgyfeiriad i Gofrestrfa Mabwysiadu Cymru os na chanfyddir unrhyw baru o fewn 3 mis i roi'r awdurdod i leoli ond dylid ei wneud cyn hyn os nad oes lleoliad arall yn debygol.

Manylion unrhyw chwiliad â chyfyngiad amser:

A oes terfyn amser neu gynllun penodol ar gyfer chwilio am leoliadau i frodyr a chwiorydd?
(Dolen i gynllun y llys os yw'n briodol)

Dylai'r gweithiwr cymdeithasol sy'n chwilio am deuluoedd ddefnyddio'r opsiynau canlynol i ddod o hyd i deuluoedd. Bydd pob lleoliad posibl yn destun yr un broses 'gyfatebu' a chraffu gan banel mabwysiadu'r asiantaeth a gwneuthurwr penderfyniadau'r asiantaeth.

Gweithgaredd	Canlyniad / manylion:	Dyddiad Cwblhau:
Lleoliadau o fewn y rhanbarth Cynnal chwiliad cychwynnol am fabwysiadwyr o fewn y rhanbarth		Click here to enter a date
A yw lleoliad posibl yn y rhanbarth yn debygol o fod ar gael o fewn y 3 mis nesaf? Click to select option		Click here to enter a date
A oes trafodaeth wedi digwydd gyda gofawyr maeth y plentyn i sefydlu a oes ganddyn nhw unrhyw gynlluniau i geisio parhaolrwydd gyda'r plentyn? Unrhyw gamau sydd eu hangen, gan bwy, pryd a chanlyniad.		

Dylid archwilio opsiynau lleoli yng Nghymru fel blaenoriaeth, ond yr egwyddor arweiniol yw osgoi oedi diangen. Dylid trafod y penderfyniad i ehangu'r chwiliad i'r tu allan i'r rhanbarth neu Gymru yn y cyfarfod cynllunio dod o hyd i deulu a bod yn seiliedig ar y tebygolrwydd realistig o ddiwallu anghenion y plentyn o fewn amserlen resymol (dim hwyrach na 3 mis ar ôl rhoi'r gorchymyn lleoli) os na chaiff y chwiliad ei ehangu. Bydd gwybodaeth ragweithiol a chyfredol o'r rhanbarth yn hanfodol yn y penderfyniad hwn.

RHANBARTHOL

Gweithgaredd	Camau Gweithredu Sydd eu Hangen, Gan Bwy a Phryd:	Dyddiad Cwblhau:
Cofrestr Mabwysiadu Cymru ARW/Linkmaker Rhaid i bob plentyn sydd â gorchymyn lleoli neu ganiatâd i leoli i'w fabwysiadu gael ei gofrestru gydag ARW; • Os nad oes angen canfyddiad teuluol, mae angen atgyfeiriad 'manylion sylfaenol' • Os oes angen dod o hyd i deulu, rhaid cwblhau proffil llawn ar gyfer y plentyn ar ARW		Click here to enter a date
Atgyfeiriad Mabwysiadu Gyda'n Gilydd		Click here to enter a date
Proffilio yng Nghyfarfod Gweithgaredd Gweithiwr Cyswllt Gorchymyn Cyn-Leoli: Proffil dienw o'r plentyn (dylid ei osod gyda Gorchymyn Mabwysiadu Arbenigol ar gyfer penderfyniad mabwysiadu) a bydd yn debygol o fod angen y dull canfod teulu ehangach. Gorchymyn Ôl-leoli: Proffil y plentyn gyda lluniau.		Click here to enter a date
Dosbarthu'r Daflen i Asiantaethau Eraill Gellir anfon proffiliau hefyd at asiantaethau dibynadwy eraill yn y DU ar ôl i bob posibilrwydd yng Nghymru gael ei ddefnyddio.		Click here to enter a date
Dyddiau Cyfnewid Wedi'i drefnu gan ARW mewn qwahanol leoliadau yng		Click here to enter a date

RHANBARTHOL

Nghymru o bryd i'w gilydd. Gwahoddir darpar fabwysiadwyr o Gymru ac asiantaethau yn Lloegr i weld proffiliau plant sy'n aros i gael eu mabwysiadu. DVD o'r plentyn, proffil, yn ogystal â'r gweithiwr cymdeithasol sy'n adnabod y plentyn orau, i fod yn bresennol ar gyfer y Diwrnod Cyfnewid.		
Diwrnodau Gweithgaredd Wedi'i drefnu gan ARW. Digwyddiad lle mae plant a darpar fabwysiadwyr yn cwrdd. Atgyfeirio a pharatoi'r plentyn, gweithiwr cymdeithasol sy'n adnabod y plentyn orau a'r gofalwr maeth i fod yn bresennol gyda'r plentyn ar gyfer y diwrnod gweithgareddau.		Click here to enter a date
'Galw heibio' misol Wedi'i drefnu gan ARW ac ar agor i Ddewiswyr Teulu, Rheolwyr Tîm ac eraill sy'n ymwneud â dod o hyd i deuluoedd i'r plentyn.		

RHANBARTHOL

RHAN 4: Paratoi ar gyfer Mabwysiadu

Mae paratoi ar gyfer mabwysiadu yn dechrau cyn nodi partner ac yn cael ei adeiladu arno a'i adolygu wrth i'r cynllun fynd rhagddo.

Bydd angen paratoi a deunydd ar gyfer taith bywyd ar bob plentyn. Bydd oedran a dealltwriaeth y plentyn yn pennu lefel y gwaith uniongyrchol a'r ymgysylltiad.

Paratoi'r Plentyn – Gwaith i'w Ymgymryd. [Canllaw Arfer Da ar gyfer Pontio a Chymorth Cynnar](#)

Gweithgaredd	Camau Gweithredu Sydd eu Hangen, Gan Bwy a Phryd:	Canlyniad:	Dyddiad Cwblhau:
Paratoi'r plentyn ar gyfer mabwysiadu, gan sicrhau dealltwriaeth o'r rhesymau pam mae angen gofal a pham mae angen teulu newydd			
Paratoi'r plentyn ar gyfer y symud			
Casglu a pharatoi deunydd taith bywyd ar gyfer y plentyn			
Darparu gwybodaeth a diweddariadau i ofalwyr maeth			

Paratoi ar gyfer cadw mewn cysylltiad. [Canllaw Arfer Da Cysylltu](#)

Gweithgaredd	Camau Gweithredu Sydd eu Hangen, Gan Bwy a Phryd:	Canlyniad:	Dyddiad Cwblhau:
A yw'r parau posibl sy'n cael eu hystyried yn gallu cefnogi anghenion cadw mewn cysylltiad y plentyn fel y'u nodwyd yn yr offeryn Cynllunio Cyswllt?			

RHANBARTHOL

Lle mae paru wedi'i nodi, a ydynt yn gallu cefnogi'r trefniadau cadw mewn cysylltiad a nodwyd ar gyfer y plentyn? A yw'r cynllun y cytunwyd arno yn realistig ac yn gyraeddadwy? A yw'r gefnogaeth sydd ei hangen wedi'i nodi?			
Pan ganfyddir partner: Cynllunio ar gyfer Ffarwelio/Cyswllt Pontio			

Trefniadau Ymarferol ac Ariannol Dylid adolygu'r drafodaeth ynghylch cymorth ariannol ac adlewyrchu cynnydd y cynllun er mwyn sicrhau nad yw hyn yn dod yn ffactor oedi cyn nac ar ôl y panel.			
Gweithgaredd	Camau Gweithredu Sydd eu Hangen, Gan Bwy a Phryd:	Canlyniad:	Dyddiad Cwblhau:
Ceisio cytundeb i dalu ffi rh yngasiantaethol (os nad yw hyn eisoes wedi'i wneud)			
Anghenion Cymorth Ariannol y plentyn a'r teulu arfaethedig (i'w cynnwys yn y gwaith papur cyfatebol)			

RHANBARTHOL

RHAN 5: Cytundeb Gweithgaredd Dod o Hyd i Deuluoedd

Dod o Hyd i Deuluoedd ar gyfer plant mwy cymhleth gan gynnwys **bydd angen mwy o ymdrech** ar blant 4 oed a throsodd, plant mewn grwpiau o frodyr a chwiorydd, plant ag anghenion iechyd neu ddatblygiadol cymhleth a dylid adlewyrchu hyn yn y cynlluniau unigol a'r amserlen ar gyfer adolygu.

Bydd angen i bob rhanbarth gael system olrhain a monitro effeithiol ar waith sy'n caniatáu craffu ar weithgarwch dod o hyd i deuluoedd unigol ar gyfer pob plentyn.

Lle bo oedi neu anweithgarwch wrth ddod o hyd i deulu, dylid adolygu'r cynllun dod o hyd i deulu a'i ddiwygio yn unol â hynny.

Enw	Rôl	Llofnod	Dyddiad
	Canfyddwr Teulu Plentyn		Cliciwch yma i nodi dyddiad.
	Gweithiwr Cymdeithasol y Plentyn		Cliciwch yma i nodi dyddiad.
	Rheolwr Tîm Canfod Teuluoedd / ASSA		Cliciwch yma i nodi dyddiad.
	Uwch Ymarferydd Tîm Canfod Teuluoedd		Cliciwch yma i nodi dyddiad.

RHAN 6: Adolygiadau Canfod Teuluoedd

Dyddiadau a Adolygwyd:	Adolygwyd gan:
Cliciwch yma i nodi dyddiad.	
Cliciwch yma i nodi dyddiad.	
Cliciwch yma i nodi dyddiad.	
Cliciwch yma i nodi dyddiad.	
Cliciwch yma i nodi dyddiad.	
Cliciwch yma i nodi dyddiad.	

Dyddiadau'r diweddariadau:	Wedi'i ddiweddaru gan:	Dyddiadau'r diweddariadau:	Wedi'i ddiweddaru gan:
Cliciwch yma i nodi dyddiad.		Cliciwch yma i nodi dyddiad.	
Cliciwch yma i nodi dyddiad.		Cliciwch yma i nodi dyddiad.	
Cliciwch yma i nodi dyddiad.		Cliciwch yma i nodi dyddiad.	

Cyfeiriadau cyfreithiol llawn at y fframwaith rheoleiddio mewn perthynas â lleoliad arfaethedig y plentyn

Rheoliadau Asiantaethau Mabwysiadu (Cymru) 2005 fel y'u diwygiwyd

RHAN 5: DYLETSWYDDAU ASIANTAETH MABWYSIADU MEWN PERTHYNAS Â LLEOLIAD ARFAETHEDIG PLENTYN GYDA DARPAR FABWYSIADWR

Lleoliad arfaethedig

32. (1) Pan fo'r asiantaeth fabwysiadu yn ystyried lleoli plentyn i'w fabwysiadu gyda darpar fabwysiadwr penodol (y cyfeirir ato yn y rheoliad hwn fel "y lleoliad arfaethedig") rhaid i'r asiantaeth

(a) darparu adroddiad i'r darpar fabwysiadwydd am y plentyn y mae'n rhaid iddo gynnwys y wybodaeth a nodir yn Atodlen 5 ac unrhyw wybodaeth arall y mae'r asiantaeth yn ei hystyried yn berthnasol;

(b) cyfarfod â'r darpar fabwysiadwydd i drafod y lleoliad arfaethedig;

(c) canfod barn y darpar fabwysiadwydd ynghylch —

- (i) y lleoliad arfaethedig;
- (ii) anghenion asesedig y plentyn ar gyfer gwasanaethau cymorth mabwysiadu a'r cynllun cymorth mabwysiadu;
- (iii) y trefniadau y mae'r asiantaeth yn bwriadu eu gwneud i ganiatáu i unrhyw berson gysylltu â'r plentyn; a lle bo'n berthnasol, unrhyw gyfyngiad ar arfer eu cyfrifoldeb rhiant.

(d) darparu gwasanaeth cwnsela i'r darpar fabwysiadwydd, ac unrhyw wybodaeth bellach iddo, yn ôl yr angen.

(2) Pan fo'r gweithdrefnau a nodir ym mharagraff (1) wedi'u dilyn a bod y darpar fabwysiadwydd wedi cadarnhau i'r asiantaeth yn ysgrifenedig ei gytundeb â'r lleoliad arfaethedig, rhaid i'r asiantaeth, yn y cyfryw achosion y mae'n eu hystyried yn briodol ac i'r graddau y bo'n rhesymol ymarferol yng ngoleuni oedran a dealltwriaeth y plentyn, gynghori'r plentyn a dweud wrth y plentyn am y darpar fabwysiadwydd, eu hamgylchiadau teuluol ac amgylchedd y cartref a chanfod barn y plentyn am y lleoliad arfaethedig, trefniadau cyswllt ac unrhyw gyfyngiad ar gyfrifoldeb rhiant y darpar fabwysiadwydd.

(3) Pan fo'r asiantaeth fabwysiadu o'r farn y dylai'r lleoliad arfaethedig fynd rhagddo rhaid i'r asiantaeth—

(a) pan fo'r asiantaeth yn awdurdod lleol, cynnal asesiad o anghenion y plentyn a'r teulu mabwysiadol darpar ar gyfer gwasanaethau cymorth mabwysiadu yn unol â rheoliadau a wneir o dan adran 4(6) o'r Ddeddf;

(b) ystyried y trefniadau ar gyfer caniatáu i unrhyw berson gysylltu â'r plentyn;

(c) ystyried a ddylid cyfyngu i unrhyw raddau ar gyfrifoldeb rhiant unrhyw riant neu warcheidwad, neu fabwysiadwydd darpar;

(d) paratoi adroddiad ysgrifenedig y mae'n rhaid iddo gynnwys—

- (i) rhesymau'r asiantaeth dros gynnig y lleoliad;
- (ii) yr wybodaeth a gafwyd yn rhinwedd paragraffau (1) a (2);
- (iii) pan fo'r asiantaeth yn awdurdod lleol, ei chynigion ar gyfer darparu gwasanaethau cymorth mabwysiadu, os o gwbl, yn unol â rheoliadau a wneir o dan adran 4(6) o'r Ddeddf;
- (iv) y trefniadau y mae'r asiantaeth yn bwriadu eu gwneud i ganiatáu i unrhyw berson gysylltu â'r plentyn;
- (v) cynigion yr asiantaeth ar gyfer cyfyngu ar gyfrifoldeb rhiant unrhyw riant neu warcheidwad, neu ddarpar fabwysiadwr; a (vi) unrhyw wybodaeth arall sy'n berthnasol i'r lleoliad arfaethedig.

(4) Rhaid i'r asiantaeth fabwysiadu hysbysu'r darpar fabwysiadydd bod y lleoliad arfaethedig i'w gyfeirio at y panel mabwysiadu ac anfon copi o adroddiad yr asiantaeth y cyfeirir ato ym mharagraff (3) at y darpar fabwysiadydd a gwahodd unrhyw sylwadau ar yr adroddiad i'w hanfon yn ysgrifenedig at yr asiantaeth o fewn 10 diwrnod gwaith, gan ddechrau gyda'r dyddiad y cafodd yr hysbysiad ei anfon.

(5) Ar ddiwedd y cyfnod o 10 diwrnod gwaith y cyfeirir ato ym mharagraff (4) (neu'n gynharach os derbynnir sylwadau cyn i'r 10 diwrnod gwaith ddod i ben) rhaid i'r asiantaeth fabwysiadu anfon—

(a) yr adroddiad y cyfeirir ato ym mharagraff (3);

(b) yr adroddiad y cyfeirir ato yn rheoliad 17;

(c) yr adroddiad y cyfeirir ato yn rheoliad 26 ac unrhyw sylwadau a wnaed gan y darpar fabwysiadydd ar yr adroddiad hwnnw;

(d) unrhyw wybodaeth berthnasol arall a gafwyd gan yr asiantaeth o dan y rheoliad hwn i'r panel mabwysiadu.

(6) Dim ond os yw unrhyw asiantaeth fabwysiadu arall sydd wedi gwneud penderfyniad yn unol â'r Rheoliadau hyn y dylid lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu, neu fod y darpar fabwysiadydd yn addas i fabwysiadu plentyn, wedi cael ei hymgyngori ynghylch y lleoliad arfaethedig y caiff yr asiantaeth fabwysiadu gyfeirio ei chynnig i leoli plentyn i'r panel mabwysiadu gyda darpar fabwysiadydd penodol.

(7) Pan fo'r asiantaeth fabwysiadu yn bwriadu lleoli plentyn i'w fabwysiadu gyda darpar fabwysiadydd penodol, rhaid i'r asiantaeth sefydlu cofnodion achos mewn unrhyw achos lle nad yw eisoes wedi sefydlu cofnodion o'r fath a gosod ar y cofnod priodol unrhyw wybodaeth, adroddiad, argymhelliad neu benderfyniad a gyfeirir ati gan asiantaeth fabwysiadu arall ynghyd ag unrhyw wybodaeth arall i'w hanfon at y panel mabwysiadu yn rhinwedd y rheoliad hwn mewn perthynas â hwy.

(8) Rhaid i'r asiantaeth fabwysiadu gael, cyn belled ag y bo'n rhesymol ymarferol, unrhyw wybodaeth berthnasol arall y gall y panel mabwysiadu ofyn amdani mewn cysylltiad â'r lleoliad arfaethedig ac anfon yr wybodaeth honno at y panel.

Swyddogaeth y panel mabwysiadu mewn perthynas â'r lleoliad arfaethedig

33. (1) Rhaid i'r panel mabwysiadu ystyried y lleoliad arfaethedig a gyfeirir ato gan yr asiantaeth fabwysiadu a gwneud argymhelliad i'r asiantaeth ynghylch a ddylid lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu gyda'r darpar fabwysiadwr penodol hwnnw.

(2) Wrth ystyried pa argymhelliad i'w wneud rhaid i'r panel mabwysiadu roi sylw i'r dyletswyddau a osodir ar yr asiantaeth fabwysiadu o dan adran 1(2), (4) a (5) o'r Ddeddf (ystyriaethau sy'n gymwys i arfer pwerau mewn perthynas â mabwysiadu plentyn) a —

(a) rhaid iddo ystyried a chymryd i ystyriaeth yr holl wybodaeth a'r adroddiadau a drosglwyddir iddo yn unol â rheoliad 32;

(b) caiff ofyn i'r asiantaeth fabwysiadu gael unrhyw wybodaeth berthnasol arall y mae'r panel yn ei hystyried yn angenrheidiol; a

(c) rhaid iddo gael cyngor cyfreithiol fel y mae'n ei ystyried yn angenrheidiol mewn perthynas â'r achos.

(3) Rhaid i'r panel mabwysiadu hefyd ystyried, a phan fydd y panel yn gwneud argymhelliad i'r asiantaeth y dylid lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu gyda'r darpar fabwysiadwr penodol hwnnw, caiff y panel ystyried ac ar yr un pryd roi cyngor i'r asiantaeth fabwysiadu ynghylch —

(i) pan fo'r asiantaeth fabwysiadu yn awdurdod lleol, cynigion yr awdurdod ar gyfer darparu gwasanaethau cymorth mabwysiadu;

(ii) y trefniadau y mae'r asiantaeth fabwysiadu yn bwriadu eu gwneud i ganiatáu i unrhyw berson gysylltu â'r plentyn;

(iii) a ddylid gwneud cais am orchymyn lleoli; a

(iv) pan fo'r asiantaeth wedi'i hawdurdodi i osod y plentyn i'w fabwysiadu, a yw'n ystyried y dylid cyfyngu ar gyfrifoldeb rhiant unrhyw berson ac, os felly, maint unrhyw gyfyngiad o'r fath.

(4) Dim ond os— y caiff y panel mabwysiadu wneud yr argymhelliad ym mharagraff (1)

(a) bod yr argymhelliad hwnnw i'w wneud yn yr un cyfarfod o'r panel mabwysiadu ag y gwnaed argymhelliad y dylid lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu; neu (b) bod yr asiantaeth fabwysiadu neu asiantaeth fabwysiadu arall wedi gwneud penderfyniad yn unol â rheoliad 19 y dylid lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu;

ac ym mhob achos mae'r argymhelliad hwnnw i'w wneud yn yr un cyfarfod o'r panel ag y gwnaed argymhelliad bod y darpar fabwysiadydd yn addas i fabwysiadu plentyn neu fod yr asiantaeth fabwysiadu, neu asiantaeth fabwysiadu arall, wedi gwneud penderfyniad yn unol â rheoliad 28 bod y darpar fabwysiadydd yn addas i fabwysiadu plentyn.

Penderfyniad yr Asiantaeth Mabwysiadu mewn Perthynas â'r Lleoliad Arfaethedig

34. (1) Rhaid i'r asiantaeth fabwysiadu —

(a) ystyried argymhellid y panel mabwysiadu;
(b) ystyried unrhyw gyngor a roddir gan y panel mabwysiadu yn unol â rheoliad 33(3); a (c) rhoi sylw i'r ystyriaeth a nodir yn adran 1(2) o'r Ddeddf, wrth ddod i benderfyniad ynghylch a ddylid lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu gyda'r darpar fabwysiadydd penodol.

(2) Ni chaiff unrhyw aelod o'r panel mabwysiadu gymryd rhan mewn unrhyw benderfyniad a wneir gan yr asiantaeth fabwysiadu o dan baragraff (1).

(3) Cyn gynted â phosibl ar ôl gwneud ei phenderfyniad rhaid i'r asiantaeth fabwysiadu hysbysu'r darpar fabwysiadydd yn ysgrifenedig o'i phenderfyniad ynghylch y lleoliad arfaethedig, y trefniadau cyswllt a'r cyfyngiad ar gyfrifoldeb rhiant unrhyw berson.

(4) Cyn gynted â phosibl ar ôl gwneud ei phenderfyniad, rhaid i'r asiantaeth hysbysu yn ysgrifenedig—
(a) y rhiant neu'r gwarcheidwad, os yw eu lleoliad yn hysbys i'r asiantaeth; a (b) pan fo rheoliad 14(2) yn gymwys, tad y plentyn, o'i benderfyniad.

(5) Pan fo'r asiantaeth fabwysiadu yn penderfynu y dylai'r lleoliad arfaethedig fynd rhagddo, rhaid i'r asiantaeth, mewn modd priodol ac yng ngoleuni oedran a dealltwriaeth y plentyn, esbonio ei phenderfyniad i'r plentyn.

RHAN 6: LLEOLIADAU AC ADOLYGIADAU

Gofynion a osodir ar yr asiantaeth fabwysiadu cyn i'r plentyn gael ei osod i'w fabwysiadu gyda darpar fabwysiadwr

36.(1) Mae'r paragraff hwn yn gymwys pan fo'r asiantaeth fabwysiadu —

(a) wedi penderfynu yn unol â rheoliad 34 i leoli plentyn i'w fabwysiadu gyda darpar fabwysiadydd penodol; a (b) wedi cyfarfod â'r darpar fabwysiadydd i ystyried y trefniadau y mae'n bwriadu eu gwneud ar gyfer lleoli'r plentyn gydag ef.

(2) Pan fo paragraff (1) yn gymwys, rhaid i'r asiantaeth fabwysiadu, o leiaf 7 diwrnod cyn i'r plentyn gael ei leoli gyda'r darpar fabwysiadydd, ddarparu cynllun lleoli i'r darpar fabwysiadydd mewn perthynas â'r plentyn sy'n cwmpasu'r materion a bennir yn Atodlen 6 ("y cynllun lleoli").

(3) Pan fo paragraff (1) yn gymwys a bod y plentyn eisoes yn byw gyda'r darpar fabwysiadydd, rhaid i'r asiantaeth fabwysiadu ddarparu'r cynllun lleoli mewn perthynas â'r plentyn i'r darpar fabwysiadydd o fewn 7 diwrnod i'w phenderfyniad i leoli'r plentyn i'w fabwysiadu gyda'r darpar fabwysiadydd.

(4) Pan fo paragraff (1) yn gymwys, rhaid i'r asiantaeth fabwysiadu, cyn lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu gyda'r darpar fabwysiadydd—

(a) hysbysu meddyg teulu'r darpar fabwysiadydd yn ysgrifenedig am y lleoliad arfaethedig ac anfon gyda'r hysbysiad hwnnw adroddiad ysgrifenedig o hanes iechyd a chyflwr iechyd presennol y plentyn;

(b) hysbysu'r awdurdod lleol (os nad yr asiantaeth fabwysiadu yw'r awdurdod hwnnw) a'r Bwrdd Iechyd Lleol neu'r Ymddiriedolaeth Gofal Sylfaenol (Lloegr) y mae'r darpar fabwysiadydd yn byw yn ei ardal yn ysgrifenedig am y lleoliad arfaethedig;

(c) hysbysu'r awdurdod addysg lleol y mae'r darpar fabwysiadydd yn byw yn ei ardal yn ysgrifenedig am y lleoliad arfaethedig a gwybodaeth am hanes addysgol y plentyn ac a yw'r plentyn wedi cael ei asesu neu a yw'n debygol o gael ei asesu ar gyfer anghenion addysgol arbennig o dan Ddeddf Addysg 1996.

(5) Rhaid i'r asiantaeth fabwysiadu hysbysu'r darpar fabwysiadydd yn ysgrifenedig am unrhyw newid i'r cynllun lleoli.

(6) Pan fo paragraff (1) yn gymwys rhaid i'r asiantaeth fabwysiadu, cyn lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu gyda'r darpar fabwysiadydd, drefnu i'r darpar fabwysiadydd gyfarfod â'r plentyn ac yn dilyn y cyfarfod hwnnw cynghori'r darpar fabwysiadydd a, chyn belled ag y bo'n rhesymol ymarferol yng ngoleuni oedran a dealltwriaeth y plentyn, y plentyn ynghylch y lleoliad darpar.

(7) Pan fo'r darpar fabwysiadydd, yn dilyn y gweithdrefnau y cyfeirir atynt ym mharagraff (6), yn cadarnhau'n ysgrifenedig ei ddymuniad i fwrw ymlaen â'r lleoliad a bod yr asiantaeth wedi'i hawdurdodi i leoli'r plentyn i'w fabwysiadu neu os yw'r plentyn yn llai na 6 wythnos oed, caiff yr asiantaeth fabwysiadu leoli'r plentyn i'w fabwysiadu gyda'r darpar fabwysiadydd.

(8) Pan fo'r plentyn eisoes yn byw gyda'r darpar fabwysiadydd, rhaid i'r asiantaeth fabwysiadu hysbysu'r darpar fabwysiadydd yn ysgrifenedig o'r dyddiad y caiff y plentyn ei leoli yno i'w fabwysiadu gan yr asiantaeth.

Adolygiadau (mae'r rhannau mewn print trwm yn cyfeirio'n benodol at y cyfnod o orchymyn lleoli i leoliad)

37.(1) Mae'r paragraff hwn yn gymwys pan fo'r asiantaeth fabwysiadu wedi'i hawdurdodi i osod plentyn i'w fabwysiadu ond nad yw'r plentyn wedi'i osod i'w fabwysiadu. (h.y. o orchymyn lleoli i leoliad)

(2) Mae'r paragraff hwn yn gymwys pan fo plentyn yn cael ei leoli i'w fabwysiadu. (h.y. o'r lleoliad i'r gorchymyn mabwysiadu)

(3) Pan fo paragraff (1) yn gymwys, rhaid i'r asiantaeth fabwysiadu gynnal adolygiad o achos y plentyn —

(a) dim mwy na thri mis ar ôl y dyddiad y mae gan yr asiantaeth awdurdod i leoli gyntaf; a (b) wedi hynny dim mwy na chwe mis ar ôl dyddiad yr adolygiad blaenorol ("adolygiad chwe mis"), nes bod y plentyn wedi'i leoli i'w fabwysiadu.

(4) Pan fo paragraff (2) yn gymwys, rhaid i'r asiantaeth fabwysiadu gynnal adolygiad o achos y plentyn —

(a) dim mwy na phedair wythnos ar ôl y dyddiad y lleolir y plentyn i'w fabwysiadu ("yr adolygiad cyntaf");

(b) dim mwy na thri mis ar ôl yr adolygiad cyntaf; a (c) wedi hynny dim mwy na chwe mis ar ôl dyddiad yr adolygiad blaenorol, oni bai bod y plentyn yn cael ei ddychwelyd i'r asiantaeth gan y darpar fabwysiadydd neu fod gorchymyn mabwysiadu yn cael ei wneud.

(5) Pan fo paragraff (2) yn gymwys, rhaid i'r asiantaeth fabwysiadu—

(a) sicrhau bod y plentyn a'r darpar fabwysiadydd yn cael eu hymweld o fewn wythnos i'r lleoliad ac wedi hynny o leiaf unwaith yr wythnos tan yr adolygiad cyntaf ac wedi hynny ar ba bynnag amllder y mae'r asiantaeth yn penderfynu arno ym mhob adolygiad;

(b) sicrhau bod adroddiadau ysgrifenedig yn cael eu gwneud o'r ymweliadau hynny; a (c) darparu unrhyw gyngor a chymorth i'r darpar fabwysiadydd y mae'r asiantaeth yn eu hystyried yn angenrheidiol.

(6) Wrth gynnal adolygiad rhaid i'r asiantaeth fabwysiadu ymweld â'r plentyn a chanfod barn y canlynol, cyn belled ag y bo'n rhesymol ymarferol —

(a) y plentyn yng ngoleuni oedran a dealltwriaeth y plentyn;

(b) os yw'r plentyn wedi'i leoli i'w fabwysiadu, y darpar fabwysiadydd; a (c) unrhyw berson arall y mae'r asiantaeth yn ei ystyried yn berthnasol, mewn perthynas â phob un o'r materion a nodir ym mharagraff (7)(a) i (f).

(7) Fel rhan o bob adolygiad rhaid i'r asiantaeth fabwysiadu ystyried—

(a) p'un a yw wedi'i leoli ai peidio, a yw'r asiantaeth fabwysiadu yn dal i fod yn fodlon y dylid lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu o hyd;

(b) anghenion, lles, cynnydd a datblygiad y plentyn, ac a oes angen gwneud unrhyw newidiadau i ddiwallu anghenion y plentyn neu gynorthwyo datblygiad y plentyn;

(c) y trefniadau presennol ar gyfer cyswllt, ac a ddylent barhau neu gael eu haddasu;

(d) pan fo'r plentyn yn cael ei leoli i'w fabwysiadu, y trefniadau mewn perthynas ag arfer cyfrifoldeb rhiant dros y plentyn, a pha un a ddylent barhau neu gael eu haddasu;

(e) y trefniadau presennol ar gyfer darparu gwasanaethau cymorth mabwysiadu ac a ddylid ailasesu'r angen am y gwasanaethau hynny;

(f) mewn ymgynghoriad â'r asiantaethau priodol, y trefniadau ar gyfer asesu a diwallu anghenion gofal iechyd ac anghenion addysgol y plentyn;

(g) yn ddarostyngedig i baragraffau (3) a (4) amllder yr adolygiadau.

(8) Pan fo'r plentyn yn destun gorchymyn lleoli ac nad yw wedi'i leoli i'w fabwysiadu ar adeg yr adolygiad chwe mis cyntaf, rhaid i'r awdurdod lleol yn yr adolygiad hwnnw—

(a) sefydlu pam nad yw'r plentyn wedi'i leoli i'w fabwysiadu ac ystyried pa gamau pellach y dylai'r awdurdod eu cymryd mewn perthynas â lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu; a (b) yng ngoleuni hynny, ystyried a yw'n dal yn fodlon y dylid lleoli'r plentyn i'w fabwysiadu.

(9) Rhaid i'r asiantaeth fabwysiadu—

(a) nodi yn ysgrifenedig y trefniadau sy'n llywodraethu'r modd y mae achos pob plentyn i'w adolygu a rhaid iddo dynnu'r trefniadau ysgrifenedig i sylw —

(i) y plentyn lle bo'n rhesymol ymarferol yng ngoleuni oedran a dealltwriaeth y plentyn;

(ii) y darpar fabwysiadwr; a (iii) unrhyw berson arall y mae'r asiantaeth yn ei ystyried yn berthnasol.

(b) sicrhau bod —

(i) yr wybodaeth a gafwyd mewn perthynas ag achos plentyn gan gynnwys dymuniadau a theimladau canfyddadwy'r plentyn;

(ii) manylion y trafodion mewn unrhyw gyfarfod a drefnwyd gan yr asiantaeth i ystyried unrhyw agwedd ar adolygiad yr achos; a (iii) manylion unrhyw benderfyniad a wnaed yn ystod neu o ganlyniad i'r adolygiad (gan gynnwys ynghylch amllder ymweliadau),

yn cael eu cofnodi'n ysgrifenedig a'u rhoi ar gofnod achos y plentyn.

(10) Rhaid i'r asiantaeth fabwysiadu, cyn belled ag y bo'n rhesymol ymarferol, hysbysu—

(a) y plentyn pan fo'n ystyried bod y plentyn o oedran a dealltwriaeth ddigonol;

(b) y darpar fabwysiadydd; a (c) unrhyw berson arall y mae'n ystyried y dylid ei hysbysu o ganlyniad yr adolygiad ac o unrhyw benderfyniad a gymerwyd ganddo o ganlyniad i'r adolygiad.

(11) Pan ddychwelir y plentyn i'r asiantaeth fabwysiadu yn unol ag adran 35(1) neu (2) o'r Ddeddf, rhaid i'r asiantaeth gynnal adolygiad o achos y plentyn cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ac ym mhob achos dim hwyrach na 28 diwrnod ar ôl y dyddiad y dychwelir y plentyn i'r asiantaeth.

Tîm Canolog y Gwasanaeth Mabwysiadu
Cenedlaethol d/o Cyngor Dinas Caerdydd
Ystafell 409 Neuadd y Sir Glanfa'r Iwerydd
Caerdydd CF10 4UW Ffôn: 029 2087 3927
www.adoptcymru.com

AFKA Cymru trwy Gymdeithas Plant Dewi
Sant Tŷ Lambourne, Cilgant Lambourne,
Caerdydd CF14 5GL
Ffôn: 02920 761155
www.afkacymru.org.uk

Gwasanaeth
Mabwysiadu
Cenedlaethol

National
Adoption
Service